

DISKUSJONS-BULLETTIN

OM

PRINSIPP-PROGRAMMET

NR• 1-83.

AKP(m-I)
Kr. 20.-

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no) 2017

INNHold

Kapittel 4 - en kladd	3.
Ellen Pedersen: et revisjonistisk programforslag	19.
Tron Øgrim: Linjekampen om det nye prinsipp-programmet - svar til Ellen Pedersen og andre	21.
Pål Steigan: Sterke og svake sider i programforslaget	27.
Per Gunnar Gabrielsen: Problemer som bør diskuteres	28.
Endringer til kap.1	28.
Nytt forslag til kap.3	29.
Noen medlemmer av SK: Motforslag til avsnittet »proletariatets demokratiske diktatur« i kap.5	31.
Kitty Strand og Gro Hagemann: Prinsippprogramforslaget - en linje for fortsatt kvinneundertrykking	40.

Erik Strøm: Gjennom Deng Xiaopings briller	45.
Per Nybakk: Revisjonismen og prinsippprogrammet	49.
Noen kommentarer til utkastet til nytt prinsippprogram	51.
Kritikk av programutkastet	55.
Kap.8 i utkast til prinsippprogram-83 må nyskrives	56.
Om forslaget til nytt prinsippprogram	57.
Referat fra sommerleiren på Skarnes 1983	63.
Programverkstedet - Østlandsleiren	65.
Noen synspunkter på prinsippprogramforslagets behandling av partiets rolle under sosialismen	69.
Hva er hensikten med et prinsippprogram?	70.

REDAKSJONELT

Dette er den første diskusjonsbulletinen om prinsipp-programmet. Bulletinen er oppretta for å sikre en mest mulig rask og omfattende diskusjon. Vi gir ut bulletinen eksternt fordi vi mener at debatten om AKP(m-l)s framtidige program også har interesse for partiets sympatisører, medlemmer av ungdomsforbunda og andre. Dessuten må vi innrømme at dersom vi skulle ført debatten i partiets interne presse, så ville vi få trykt færre innlegg, vi måtte stilt krav om kortere innlegg og det ville tatt mye lengre tid å få et innlegg på trykk.

I dette første nummeret kan vi glede både lesere og bidragsyttere med at **ALLE INNSENDETE INNLEGG ER TRYKT I SIN HELHET**. Vi håper å bli i stand til det også i framtida. Men det sier seg sjøl at vi forbeholder oss retten til å redigere debatten. Vi vil oppmuntre til en skarp politisk debatt, slik vi mener å ha fått i dette nummeret. Men vi vil sjølsagt ikke godta

utidige personangrep eller tilsvarende usakligheter. Slik diskusjonsklimaet i ml-bevegelsen er for tida, regner vi ikke med at dette blir noe problem.

Hvor ofte vil diskusjonsbladet komme? Vi kan ikke si det nøyaktig. Det er avhengig av hvor mye innlegg vi får. Vi regner med to blader til i høst.

Til dette nummeret har vi krevd reinskrevne manus med en sånn spaltebredde at de kan klistres rett inn. Fra nå av vil vi nøye oss med å kreve at artiklene er skrivi pent på maskin med dobbelt linjeavstand. Hvis du ikke kan ordne det sjøl, så krav hjelp av kamerater.

For å unngå misforståelser: redaksjonen av debattbladet er noe helt annet enn tidligere og framtidige redaksjonskomiteer for programmet. Vår oppgave er utelukkende å redigere debatten.

Dead-line for neste nummer: 17. Oktober

Leveres eller sendes til: AKP(m-l), Boks 211, Sentrum, Oslo 1.

KAPITTEL 4 – EN KLADD.

(0) INTRODUKSJON:

Grappa som laga forslaget (datert mars 1983) fikk ikke ferdig kapittel 4. Seinere gikk jeg dristig ut og lofte kapitlet ferdig til august 1983. Løftet er ikke riktig holdt. Hensikten var å lage et forslag som blei jobba gjennom av et minimum på noen personer og der en del fakta blei innarbeida, bl.a. på grunnlag av resultatene fra folketellinga i 1980.

Her er et forslag laga *bare* av meg. Det er ingen andre som har gått gjennom det og kommi med endringsforslag. Sjekk av fakta er heller ikke gjort. (Her er det grunnlag for kritikk, som åsså rammer meg og ingen andre).

Jeg mener likevel at det er forsvarlig å sende ut denne kladden, om ikke for anna så for å gi folk noe å polemisere *mot*.

Problemene i vår var at det er *nettopp* denne delen (analysen av kapitalismen i Norge) der diskusjonen i partiet har kommet *kortest*. Samtidig bygger våre tidligere programmer (1973,76,80) på en klasseanalyse fra 1971 som igjen er kokt ut av folketellinga i 1970. Men etter det har både den norske økonomien og de norske klasseforholda endra seg. Den store kapitalistiske verdenskrise skaut fart. Dataevolusjonen brøyt gjennom. Osv. Det bør altså være åpenbart, sjøl for de kamerater som er aller mest livredde for min «revisjonismen», at vi her i *det minste må summere opp de nye historiske fakta!*

»Skal vi komme videre må vi våge å snakke, og ikke holde kjeft av frykt for å drite oss ut» (sitat fra meg sjøl). Denne kladden bør kunne gi et framifrå grunnlag for folk som vil kritisere meg for å ha oversett eller feiltolka viktige utviklingstendenser. Her har jeg håp på fagøkonomer og samfunnsforskere, men ellers for

alle tenkende huer i og rundt partiet som bryr seg om å gruble over tall og tendenser.

Kladdens åpenbare andre svakhet er at den er alt for lang, spesielt uforholdsmessig lang i forhold til resten av programmet. Men erfaring viser at når vi har diskutert en stund, klarer vi å knappe ned på grunnlag av det vi blir enige om er viktigst. Denne lange kladden inneholder dessuten en del argumentasjon som i denne omgangen sparer meg for å skrive forklarende tilleggs-innlegg.

Teoretiske feil er det nok åsså. Diskusjonen får vise hvor mange og hvor store. La det være helt klart at dette forslaget til kap. 4 fortsatt er langt mindre ferdig, fra mitt synspunkt, enn resten av programmet.

Det er også visse redaksjonelle problemer med overlapping, både i forhold til kap. 5 om sosialismen (særlig når det gjelder klassealliansen og begrepet folket, der jeg har tatt hensyn til kritikk som har kommet) og kanskje også til kap. 1 og 3.

For å summere opp:

Dette er en kladd som -

- må kortes vesentlig ned
- presiseres og omarbeides pga. mere fakta om Norge
- redigeres i forhold til kap.5 og andre kapitler
- skrives igjen på nynorsk!
- dessuten får vi diskutere hvor riktig det er, det som står her.

Med disse kommentarene anbefaler jeg det nye forslaget på det varmeste *til diskusjon*.

august 1983.

Tron Øgrim.

UTVIKLING AV KAPITALISMEN I NORGE

(1)

NORGE I VERDEN

Norge er et lite, høyt utvikla og rikt kapitalistisk land i den 2. verden. For å forstå Norges internasjonale situasjon, er det nødvendig å forstå fire faktorer:

-Norge er et *sjølstendig kapitalistisk land*. Det er den norske monopolkapitalen som har statsmakta i Norge og dominerer det innenlandske kapitalmarkedet. Den norske monopolkapitalen har styrka seg kraftig økonomisk som en følge av oljeboomen på 70-tallet. Det er en forfalskning (slik bl.a. den sovjetiske propagandaen gjør) å framstille den norske kapitalismen som en ny-koloni for USA. Tvert imot har de norske monopolene i de seineste åra styrka sin relative sjølstendighet. Norge er i forhold til størrelsen ett av de rikeste og høyest utvikla land i Europa. Ei side ved dette er at det gir Norge større muligheter til å handle sjølstendig. Ei anna side er at det gjør Norge til et mer interessant bytte for andre makter.

-Norge er et *lite og svakt kapitalistisk land*. Dette har

gjort at det norske borgerskapet alltid har orientert seg i retning av andre og sterkere imperialistiske makter. Dette skapte også etter 2.verdenskrig den norske monopolkapitalens frivillige innordning i USA-imperialismens leir, som gjorde de norske regjeringene til frivillige tjenere for Washingtons politikk. Dette la grunnlaget for USAs sterke politiske, militære og dels også økonomiske innflytelse i Norge, som fortsatt består. Ettersom USA har blitt svekka og Sovjet styrker seg og blir mer aggressivt, har det utløst en tilsvarende tendens i retning forsiktighet og tilpasning i det norske borgerskapet østover.-Norge er et *lite imperialistisk land*. Men sjøl om en vesentlig del av Norges territorium er en følge av norsk kolonialisme (i Sameland) har Norge aldri kunnet erobre egne kolonier i den 3.verden. Dette har gjort at de norske monopolene har måttet knytte sin imperialistiske utbytting til sterkere makters kolonialisme og til den

ulike verdenshandelen. Etter sammenbruddet i det gamle kolonisystemet har det gjort at de norske monopolene og den norske staten har sett sine interesser tjent i å støtte visse krav fra den 3. verden, særlig på det reinte diplomatiske og humanitære plan. De norske massenes anti-fascistiske og anti-imperialistiske tradisjoner har også ofte gjort det til populær norsk innenrikspolitik.

-Norge er *militært oppmarsjmråde for supermaktene*. Norge utgjør nordflanken i en eventuell 3.verdenskrig mellom Sovjet og USA i Europa, der de største hærstyrkene i Verden står marsjert opp mot hverandre. I et sånt stort krigsutbrudd vil Sovjet ha interesse av å sikre seg Norge i krigens åpningsfase, mens USA om mulig vil søke å ha framskutte forsvarslinjer her. Med økende motsigelser mellom supermaktene preger dette mer og mer Norges situasjon i fredstid. I 1983 er Sovjet faktiske militære kontroll over Svalbard og herredømme over Norges kystfarvann uttrykk for det.

(2)

NOEN SÆRTREKK VED NORGES PRODUKSJON OG ØKONOMI.

Den norske økonomien er tvers igjennom kapitalistisk. Samtidig har den i 1983 særtrekk som skiller den både fra økonomien i det fullt kapitalistiske Norge for 50 år sida og de fleste kapitalistiske landa i sentraleuropa.

Norge er et stort og tynt befolka land som ligger i utkanten i forhold til de store markedene i sentraleuropa. På den ene sida har Norge en produksjon, distribusjon og administrasjon som bygger på høyt utvikla, vitenskapelig teknologi og med et internasjonalt sett høyt og stigende utdanningsnivå på arbeidskrafta. Stadig flere lever i byer, befolkninga i jordbruk og fiske går stadig tilbake. Om lag halvparten av befolkninga som har lønnsarbeid i videste forstand er kvinner. En stadig større del av befolkningen har blitt sysselsatt i virksomheter som arbeider med reproduisering av arbeidskrafta (skoler, sjukehus osv.). Alt dette er forhold som preger den høyt utvikla kapitalismen, i motsetning til kapitalismen like etter sitt gjennombrudd.

På den andre sida er svært mange sysselsatt i ganske små enheter. Jordbruk og fiske er høyt monopolisert gjennom kooperative og statlige ordninger, men produksjonen skjer spredt og de fleste produsentene er småeiere. Svært få industribedrifter har over 1000 ansatten ved ett anlegg og det fins ingen industri som i antallet arbeidere kan sammenliknes med de virkelige kjempene i sentraleuropa. Et svært stort antall av byene er meget små.

Dette viser seg også i Norges forhold til verdensmarkedet. På den ene sida er det norske markedet en del av det kapitalistiske verdensmarkedet. Utenlandske monopolers fins i Norge, og norske monopolers har eiendom i utlandet. Norske kapitalister må konkurrere med import. De største monopolene får profitten sin på verdensmarkedet. På den andre sida fins ikke de svære konsentrasjonene av arbeidere som lever av de store eksportindustriene som fins i mange andre europeiske land. Relativt sett er en mye større del av arbeidsmarkedet prega av hjemmemarkedet og administrasjonen. Det lille og fjerne markedet og forskjellige former for subsidie- og beskyttelsesordninger har dessuten bevart viktige deler

av det norske markedet for norske produsenter. Sånn sett er Norge mer i utkanten av og mindre integrert i det internasjonale markedet enn de høyt utvikla kapitalistiske landa i sentraleuropa.

Dette skaper ei rekke motsetninger i den norske produksjonen og økonomien. Historisk har dette ført til at mange av de oppgavene som i store kapitalistiske land har blitt løst av kapitalistiske monopolers, i Norge har blitt organisert og løst av staten. Staten har fra starten av spilt ei hovedrolle i utbygging av kommunikasjoner, elektrisitetsforsyning osv., og staten har sammen med kooperative organisasjoner stått for organiseringa av økonomien i jordbruk og fiske i nasjonal målestokk. Vi skal seinere komme tilbake til statens betydning for utviklinga av *klasseforholda* i Norge. Poenget her er at et særtrekk ved utviklinga av den norske kapitalismen i lang tid nettopp har vært statens rolle i organiseringa av den kapitalistiske økonomien, fordi bare staten var i stand til å løse motsetninga mellom behovet for å skape en sterkt økonomisk sentralisert og teknologisk høyt utvikla økonomi på grunnlag av et spredt bygd land med (internasjonalt sett) små produksjonseenheter.

Men dette har også skapt en økonomi som alt under kapitalismen er høyt sosialisert, i den betydninga at de forskjellige delene av produksjonen, distribusjonen og administrasjonen er avhengige av samfunnsmessig arbeidsdeling og samordning for å fungere. Jordbruk, fiske, mye relativt liten industri osv. er helt avhengig av statlige kreditter, statlig subsidiert transport osv. osv. Hele arbeidsmarkedet er avhengig av et statlig drivi utdanningsvesen, statlig boligfinansiering, sjukehusordninger osv. Den høyt utvikla moderne industrien er avhengig av statlig støtta forskning. De betydelige statlige overføringene som skal holde dette i gang, er samtidig avhengig både av det store statlige (inklusive kommunale) arbeidsmarkedet og av dominerende private bedrifter.

Denne avhengigheten innafor hele det økonomiske systemet får som følge, at dersom det rakner i ett viktig ledd, så fører det til alvorlige økonomiske og sosiale kriser i ei rekke andre ledd.

Den fører også til et sterkt *økonomisk* behov for stor grad av *klassefred* innafor systemet. For i den grad grupper bryter ut av denne sosiale gruppa og streiker (enten det er bakere, elektrisitetsarbeidere, bankfunksjonærer eller folkeskolelærere) får det raskt store virkninger for andre deler av økonomien. Dette skiller den høyt utvikla norske kapitalistiske økonomien i dag f.eks. fra den som fantes for 50 år siden, der en stor del av befolkninga levde på landsbygda, økonomien var langt mindre integrert og utviklinga av ei krise eller en stor streikekamp på ett område i samfunnet forplanta seg mye langsommere til andre områder.

Innafor denne økonomien har kapitalistene og de arbeidende massene grunnleggende motsatte klasseinteresser. De arbeidende massene har interesse av at økonomien utvikles slik at de sjøl får trygge og tilfredsstillende liv. Kapitalistene har interesse av at økonomien gir dem sjøl mulighet til å høste stor og rask profitt. Dette gjør at den grunnleggende motsigelsen kommer til å gå mellom produksjonens stadig mer samfunnsmessige karakter og eiendommens og tilegnelsens private karakter.

For kapitalistene står det å høste rask profitt i økende grad i motsetning til den samfunnsmessig planmessige utviklinga av produksjonen. For de arbeidende massene kommer kapitalistenes styring av

produksjonen ut fra profitt mer og mer i motsetning til deres egen interesse av en produksjon styrt ut fra massenes behov.

Vi kommer tilbake til hvordan denne motsigelsen sannsynligvis vil vise seg i utviklinga i den norske kapitalismen i åra framover.

(3)

KLASSER OG KLASSEMOTSIGELSER I NORGE.

Hovedmotsigelsen mellom klassene i Norge går mellom borgerskapet og proletariatet. I 1983 styrer og påvirker den alle andre motsigelser i det norske samfunnet.

Utviklinga av kapitalismen i Norge har i det store og hele forenkla klassemotsigelsene. I Norge er borgerskapet den herskende klassen. Innafor dette borgerskapet er det monopolborgerskapet som har makta. Arbeiderklassen er den største klassen. Mellom disse to hovedklassene står småborgerskapet som deler seg i ulike grupper.

b) Borgerskapet.

Til borgerskapet i Norge hører både små kapitalister, middelstore eiere av kapital og lederne av de store private monopola og de statskapitalistiske virksomhetene. Her hører også de øvre skikta i statsadministrasjonen (inklusive kommunene) og hæren, de ansatte bedriftslederne, lederne i mange av de store organisasjonene, og de rike spissene blant de intellektuelle.

Hele borgerskapet har felles interesser av å forsvare den kapitalistiske utbyttinga og borgerskapets klasseherredømme.

Men innafor borgerskapet er de virkelige herskerne de som hersker over de største private monopola, toppene i statsbyråkratiet og i de statskapitalistiske virksomhetene. TOPP-byråkratene i LO-DNA og de som forvalter LO-DNAs eiendom hører til dette skiktet. I Norge tar borgerskapets diktatur form av dette monopolborgerskapets diktatur.

Innafor dette borgerskapet er det mange motsetninger, mellom stor og liten, monopol og ikke monopol, statskapital og privatkapital, norsk og utenlands kapital osv.

Historisk sett har det norske borgerskapet gått gjennom denne utviklinga:

- monopolkapitalen styrker seg på bekostning av ikke-monopolistisk kapital.
- innafor det monopolkapitalistiske skiktet styrker forvaltere av kapital, administratorer og politikere seg på bekostning av tradisjonelle eiere av kapital.
- de store monopolkapitalistiske gruppene blir stadig mer sammenvevd med hverandre og med toppen i statsbyråkratiet.
- Statskapital vokser stadig i størrelse og betydning på bekostning av privat kapital.

Den historiske tendensen dette viser er at den norske monopolkapitalen stadig mer får karakter av noe som eies og forvaltes av et skikt og stadig mindre får karakter av kapitaler som eies av enkelte monopolkapitalister.

c) Proletariatet.

Proletariatet omfatter flertallet av innbyggerne i Norge. Til proletariatet regner vi de som får levebrødet

bare av å selge arbeidskrafta si. Det gjelder både industriarbeidere, anlegg i gruve, anlegg, transport, jordbruk og fiske, og de laveste delene av funksjonærer i kontor, handel og tjenestenæringer.

Det moderne proletariatet er skapt av kapitalismens gjennombrudd og spesielt av storindustrien. Proletariatet i storindustrien er arbeiderklassens best konsentrerte, disiplinerte og klassebevisste del. Denne kjerna i proletariatet må lede resten av arbeiderklassen og de arbeidende massene dersom klassekampen og kampen for sosialismen skal ha framgang.

Ettersom kapitalismen ekspanderte etter 2.verdenskrig økte industriproletariatets størrelse kraftig i Norge. Samtidig gikk levestandarden for store deler av industriarbeiderne opp, og fagforeningene deres blei stadig mer knyttet til classesamarbeid med kapitalistene.

d) De småborgerlige intellektuelle laga.

Innafor småborgerskapet vokser størrelsen og den historiske betydninga til de skikta som har en eller annen form for intellektuell utdannelse. Dette henger sammen med utviklinga av kapitalismen stadig mer bruk av vitenskapelige metoder i all slags produksjon og vekst i administrasjon.

Ved inngangen til 80-tallet omfatta de som hadde en form for akademisk utdanning hundretusen, og 1/4 av befolkninga var tilknyttet undervisningssektoren som ansatte, lærere eller elever. Kapitalismens utvikling har gjort at intellektuelle i vid forstand ikke lenger er et tynt skikt, men ei meget stor gruppe innafor småborgerskapet.

De småborgerlige intellektuelle omfatter både folk med svært god økonomi, mulighet for avansement og tilmed mulighet til å gjøre karriere inn i monopolborgerskapet gjennom ledende stillinger i staten og monopolene, og breie lag som får en materiell standard og plassering i organiseringa av arbeidet som gjør at de ikke skiller seg stort fra proletariatet. I disse laveste skiktene av utdanna småborgerskap har fagorganisering utvikla seg svært kraftig i de siste ti-åra, og det har også utvikla seg tendenser til økt kampvilje.

Antallet proletarer i lavere stilling i staten, administrasjon av forskjellige typer osv. økte også kraftig. Det blei også stadig mer vanlig at de fagorganiserte seg.

Antallet kvinner i proletariatet vokste til omfanget av kvinner med proletarisk lønnsarbeid blei omlag det samme som antallet menn. Kvinnene er konsentrert i et begrenset antall jobber, har i liten grad kommet til i de best lønna jobbene i kjerneproletariatet, har allment lave lønner og ofte deltid. Kvinner er ikke proporsjonalt representert i fagforeningene der de er medlemmer.

Arbeidere fra den 3.verden er en viktig del av arbeiderklassen i Oslo og noen andre byer. Alment har de lavt lønna og ufaglært arbeid, får ikke tillitsvern i fagforeningene og hører til de mest undertrykte delene av den norske arbeiderklassen.

Fra andre halvdel av 70-tallet snudde tendensen til at industriproletariatet vokste. Antallet industriarbeidere er gått drastisk ned og synker raskt. I visse distrikter er det nå tendenser til samme type permanent lokal arbeidslaushet som i mange andre europeiske land.

Klassebevisstheten til arbeiderklassen i Norge gikk meget kraftig tilbake i de første ti-åra etter krigen.

Forståelsen for hvordan kapitalismen fungerer, solidaritetsfølelse og kampvilje blei aktivt bekjempa av det sosialdemokratiske lederskiktet. Denne »avpolitiseringa» av arbeiderklassen hadde framgang i perioden med allmen framgang for kapitalismen i Norge. I det seineste ti-året og under inntrykk av den begynnende krisa er denne utviklinga noen steder brutt, det har vært et økende antall arbeidskamper, mer utvikla solidaritet og tendenser til en begynnende radikalisering. I 1983 er situasjonen likevel prega av at landets herskende klasse borgerskapet også har svært r landets største klasse proletariatet.

I de laveste laga av småborgerlige intellektuelle, blant lærere, sjukepleiere og liknende grupper har proletariatet strategisk sett en alliert som vil få stadig økende betydning.

Det er også nødvendig for proletariatet å knytte til seg de breie massene av ungdom fra forskjellige klasser som er i de store utdanningsinstitusjonene. Samtidig vil reaksjonen kunne støtte seg politiske på innflytelsesrike kretser blant de mest privilegerte gruppene av småborgerlige intellektuelle. Disse gruppene har også betydelig innflytelse over de lavere laga av arbeidende intellektuelle og vil søke å mobilisere dem for borgerskapet.

Ideen om at disse laga kan »ta over» proletariatets rolle som leder for kampen mot kapitalismen er feilaktige, fordi de ikke tar hensyn til disse gruppenes perifere stilling i økonomien og relativt privilegerte stilling i forhold til både viktige deler av arbeiderklassen og andre arbeidsfolk. Erfaringene fra de siste ti-åra i Norge og andre høyt utvikla land bekrefter også dette. Intellektuelle småborgerlige lag, og studenter/skoleelever kan spille en svært viktig politisk rolle, men hvis dette ikke skjer i samarbeid med en brei bevegelse i proletariatet sjøl får deres kamp i beste fall karakter av et blaff som dør bort etter ei tid.

e) Småborgerskapet og halvproletariatet i jordbruk og fiske.

Småbrukerne i jordbruket (småborgere og halvproletarer) og fiskerne som står i samme posisjon som dem er proletariatets viktigste allierte på landsbygda. I jordbruket er småbrukere og halvproletarer det store flertallet. I antall har disse gruppene gått svært kraftig tilbake og betyr nå tallmessig mindre enn de svære småborgerlige gruppene i byene. Men småbrukerne er av avgjørende betydning både for Norges matforsyning og for hele bosettinga, og kystfiskere med egen båt har en avgjørende økonomisk betydning for et stort antall bygder og småbyer langs hele nordnorgekysten og er det viktigste hinderet mot at de blir avfolka.

De økonomiske forutsetningene for disse arbeidsfolka er prisene innafor kooperative salgs- og kjøpsorganisasjoner, statlige overføringer og muligheten for å få kreditter. Svære grupper balanserer økonomisk sett på en knivsegg. En del har mye lavere inntekter enn store deler av arbeiderklassen og svært hardt og tungt arbeid.

Dette skaper objektivt gode forutsetninger for å forstå nødvendigheten av å kjempe mot staten og monopolene, og for at framtida ligger i fagorganisering og felles kamp for samfunnsmessige løsninger, ikke i »å slå seg opp hver for seg». I disse gruppene finns både faglige og kommunistiske tradisjoner, og det har i det siste vært tydelig oppsving i den fagforeningsmessige

bevisstheten.

På den andre sida har både bøndernes og fiskernes organisasjoner vært sterkt prega av kapitalistene i jordbruk og fiske (både stobønder, redere og ledelsen i de kooperative organisasjonene) som er interessert i å styrke sin stilling og presse ut de små. Dette er et avgjørende hinder for at de arbeidende massene blant småbønder og fiskere forener seg i forsvarskamp for sine egne interesser.

f) Andre grupper i småborgerskapet - småborgerskapet vurdert som helhet.

Sett som helhet er det norske småborgerskapet svært uensarta, det spanner over arbeidsfolk i jordbruk og fiske med dårlig økonomi og tungt kroppsarbeid, som kan ha en ideologi prega av nære historiske bånd til arbeiderklassen, til arbeidsledere og andre med mulighet til å avansere inn i borgerskapet og tilmed monopolborgerskapet, og med en kultur og ideologi som er prega av fullstendig tilslutning til monopolborgerskapets politikk. De småborgerlige intellektuelle spanner fra lavt betalte lønnsarbeidere som gjør forholdsvis rutineprega jobber, til rike propagandister for borgerskapet med ei svært sjølstendig stilling.

Utenom de to store gruppene vi har nevnt, finns det ei rekke andre av delvis svært forskjellig størrelse og plassering. Det finns rester av den en gang meget store gruppa sjølstendige håndverkere. På den andre sida kan en del fagarbeidere i visse grunstige konjunktursituasjoner nytte sjansen til å gå over til å bli sjølstendige i en småborgerlig stilling. Det fins småborgerlige handelsfolk med egen butikk, småindustrielle som lever av sin egen arbeidskraft helt eller delvis osv. Ei forholdsvis stor gruppe er arbeidsledere på mellomnivå som ikke har spesielle akademiske kvalifikasjoner. Ut fra bakgrunn kommer slike folk ofte fra arbeiderklassen, ut fra stilling i organiseringa av arbeidet kan de på den andre sida bli tett knytta til kapitalistene.

De ulike gruppene av småborgerskapet vil ta stilling ut fra om de er på vei oppover eller nedover, om de hører til de øvre eller nedre skiktene, om de jobber spredt og individuelt eller om de jobber samla og er avhengig av felles kår, om de har eiendom eller ikke, om de er høyt eller lavt kvalifisert, politiske tradisjoner, kultur osv.

Det er i proletariatets interesse å vinne så store deler av småborgerskapets ulike grupper og skikt over på sin side i kampen mot kapitalistene, og det er i interessene til flertallet av arbeidende og lavere småborgere å slutte seg til proletariatet i en sann kamp. I hvilken grad det skjer, og hvor fast slike allianser kan bli, er avhengig av hvilke deler av småborgerskapet det dreier seg om.

Småbrukere, tilsvarende lag av fiskere og flertallet av underordna arbeidende intellektuelle er proletariatets viktigste og nærmeste allierte. Med disse gruppene går det an å opprette langvarige og faste kampeffellskap.

Når det gjelder de høyeste, rikeste og mest borgerlige delene av småborgerskapet med både sterke bånd til og muligheter til å avansere oppover, så vil muligheten til å alliere seg med dem oftest bare være unntak og kortvarig. I regelen vil mange herfra slåss for

herskernes interesser, og proletariatet og de lavere laga av småborgerskapet vil møte dem som fiender i klassekampen.

g) Grupper som blir slått ut av produksjonen og arbeidsmarkedet.

Utenom folk som hører til klasser i kraft av at de er knytta til forskjellige ledd i produksjonen, distribusjonen, statsapparatet osv, finns det et stort antall mennesker som er *ute av arbeidsmarkedet* og er avhengig av trygd. Dette er folk som hører til forskjellige klasser i kraft av sin *bakgrunn* i arbeidslivet (en fisker, en lektor, en jernarbeider med folkepensjon osv. må reknes til de klasser de tilhørte før de blei trygda). Samtidig er det at de er ute av arbeidsmarkedet og lever av trygd noe som gir dem viktige felles trekk i motsetning til den yrkesaktive befolkninga.

I dag kan vi plassere disse menneskene i følgende kategorier:

- Uføretrygda og alderstrygda. Dette er tallmessig store grupper. Både politisk, kulturelt og økonomisk er deres situasjon prega av hvilken klasse de hørte til før de blei trygda. Alderstrygda som arbeidsfolk med lav lønn i den siste tida de jobba hører til den fattigste befolkninga i landet, og blant de eldste og sjukeste blant dem er det stor nød.

- arbeidslause. Uten arbeidere som er ledige er denne gruppa nå prega av et økende antall ungdommer som kommer ut av skolen og aldri har hatt jobb. I en del byer med langvarig arbeidslaushtet danner de skikt prega av stor avstand til den offisielle ideologien og svartsyn når det gjelder egne framtidsmuligheter.

- filleproletariatet. Dette skiktet råtner på bønn av samfunnet under trykket av kapitalismen. Formelt kan filleproletarene være uføretrygda eller arbeidslause, men det er prega av at filleproletarene ikke lengre evner å drive med vanlig arbeid og er så demoralisert at det heller ikke klarer å gjøre organisert motstand mot overklassen. Filleproletariatet rekrutteres fra forskjellige klasser, og omfatter bl.a. yrkeskriminelle, prostituerte, alkoholikere og narkomane som ikke klarer å jobbe osv. Krisa og arbeidsløsheten gjør at filleproletariatet øker. Filleproletarene er ofre for kapitalismen som ofte lever i elendighet. Samtidig rekrutterer de redskaper for kapitalistiske spekulasjoner i kriminalitet som narkotikasalg, prostitusjon og gangstervirksomhet, som rammer arbeidsfolk. Her kan reaksjonen også finne folk som kan brukes til angrep på arbeiderklassen.

Med den nye industrielle revolusjonen er det grunn til å vente at det ut av den nåværende arbeidslaushten vil utvikle seg ei stadig voksende gruppe av *permanent arbeidslause* som er slått ut for godt fra det kapitalistiske arbeidsmarkedet. Stadig flere av dem vil være ungdommer med familiebakgrunn i forskjellige klasser som sjøl aldri har hatt noen jobb. En del av disse permanent arbeidslause vil også øke rekrutteringa til filleproletariatet kraftig.

Dette stiller arbeiderklassen i Norge overfor den nye, strategiske historiske oppgava å utvikle fellesskapet med de voksende gruppene som er slått ut av det kapitalistiske arbeidsmarkedet. (I andre høyt utvikla kapitalistiske land, der den permanente arbeidslaushten har utvikla seg lengre enn i Norge, har kampen for å skape ei slik allianse kommet kort.) en slik allianse vil situasjonen både for de arbeiderne som er i jobb og for de gruppene som er slått ut bli stadig vanskeligere og kapitalistenes overtak vil bli stadig sterkere.

Denne alliansen må bygges på å organisere de som er slått ut av arbeidsmarkedet under arbeiderklassens

ledelse. Denne kampen må rette seg både mot kapitalistene og mot tendensene til opportunisme, demoralisering og forfall til filleproletariatet innafor disse laga. Når det gjelder filleproletariatet må proletariatet kjempe mot undertrykkinga og elendigjgjøringa av det uten å gjøre kompromisser med kriminaliteten, narkomanien, prostitusjonen osv som sprer seg fra dette skiktet. Allierte fra filleproletariatet kan vinnes ved at filleproletarer evner å bryte med det filleproletariske livet og heve seg opp på arbeiderklassens nivå.

h) Arbeideraristokratiet.

Arbeideraristokratiet er heller ikke noen klasse, men en kategori i klassesamfunnet prega av at folk har mulighet til å *avansere* over det store flertallet av vanlige arbeidere enten

- i kraft av særlige kvalifikasjoner som kapitalistene er villig til å betale mye for og gi dem en privilegert stilling for - eller

- i kraft av at de har en *politisk* posisjon i borgerlige arbeiderpartier eller fagbevegelsen.

Hele arbeideraristokratiet blir prega av relativt god økonomi og en trygg personlig stilling, borgerlig livsførsel og ideologi, og at noen derfra får mulighetene til å gå til topps og bli rike småborgere eller borgere.

Arbeideraristokratiets viktige rolle i klassesamfunnet er at de er bærerne av borgerlig politikk i arbeiderrørsla, som kan vinne støtte i de breie massene av arbeidere for politisk og faglig samarbeid med kapitalistene. I Norge har det vært mulig å bruke monopolenes superprofitter til å kjøpe opp et stort og viktig lag av politiske ledere og på den måten legge grunnlaget for et svært sterkt og dominerende arbeideraristokrati. Dette er typisk for imperialistiske land, men det er svært få andre land der dette har vært så godt organisert og fungert så vellykt for kapitalen som i Norge.

Noen arbeiderledere har avansert helt inn i monopolborgerskapet, og kooperativ eiendom i fagbevegelsen og kommunale og statlige byråkrat-kapitalistiske monopoler har blitt styrt og bygd opp av sosialdemokrater. Dette har skapt tette organisatoriske og politiske bånd mellom en stor og historisk stadig viktigere gruppe innafor den norske monopolkapitalen og organisasjoner som har støtte fra

et flertall av den norske arbeiderklassen. Her ligger arbeideraristokratiets helt avgjørende betydning i den norske klassekampen i dette hundreåret.

Arbeideraristokratiet utgjør også en viktig innfallsport for innflytelse for utenlandsk imperialisme. Arbeideraristokratiet organiserte støtte for USA i den norske arbeiderklassen etter den 2.verdenskrigen. Sosialimperialismens framgang har ført til at deler av dette skiktet i større og større grad støtter Sovjets framstøt i Norge.

For at arbeiderklassen skal kunne forene seg å stå fram i klassekampen som en klasse som kjemper for sine interesser, er det av avgjørende betydning at den evner å fri seg fra arbeideraristokratiets politiske og organisatoriske herredømme og evner å hindre at arbeidernes ledere og tillitsmenn utvikler seg til å bli pampør. I en sãnn kamp er det nødvendig å bruke alle taktiske muligheter til flertallet av arbeidere og konsentrere ilden mot de mest forherda og eaksjonære arbeideraristokratene.

i) Klasser og klassemotsigelser som helhet - klasser og klassemotsigelser i en krig.

Så lenge Norge er kapitalistisk vil hovedmotsigelsen gå mellom borgerskap og proletariat. Samtidig går klasseforholda og klassekampen gjennom ulike faser som en følge av den økonomiske og politiske utviklinga under kapitalismen.

Til nå har utviklinga av klassemotsigelsene i dette hundreåret vært prega bl.a. av dette:

- Storeiendom og monopoleiendom på bekostning av småeiendom

- *staten* spiller stadig større *økonomisk* rolle for utviklinga av *alle* klasser: en økende del av *alle* hovedklasser framtrer som »statsansatte», fra byråkratkapitalistene i toppen av statoil, topp-statsbyråkrater osv., til svære mengder arbeidsledere, småborgere og arbeidere. Både monopoler, småeiere jordbrukere, fiskere, filleproletarer osv. som formelt er »utafor» staten er i virkeligheten blitt sterkt avhengig av den statlige økonomien.

- *klassebevisstheten* til arbeiderklassen og de mest undertrykte delene av småborgerskapet har gått kraftig tilbake og har i stor grad blitt erstatta av at *borgerlig ideologi og politikk* har fått en enormt sterk stilling

- at breie skikt av *ledere* fra det arbeidende folket har blitt knytta sosialt og politisk til borgerskapet, har hatt avgjørende betydning for dempinga av klassekampen og de åpne klassekonfliktene. Samtidig har *klassemotsetningene* økt, særlig mellom de rikeste monopolkapitalistene og de breie arbeidende massene.

I den videre utviklinga av kapitalismen i Norge seg det ut som om klasseforholda bl.a. vil bli prega av dette:

- »Gammaldagse» kapitalister vil relativt sett få stadig mindre betydning, mens et skikt av profesjonelle »managere og byråkrater» vil dominere mer og mer ei utvikling i mer »østeuropeisk» retning -

- det slutter å lønne seg for kapitalistene å sysselsette fler og fler - industriproletariatet går tilbake i antall, det samme skjer med andre som jobber i »jobber som kan rasjonaliseres bort av ny teknologi, det vokser fram et betydelig skikt av »permanent teknologisk arbeidslause».

- proletariseringa av massene i det norske samfunnet fortsetter i den betydninga, at antallet som er *eiendomsløse* (ikke eier kapitalistisk eiendom, egne produksjonsmidler) blir flere og flere, og *intellektuelle kvalifikasjoner* blir mer og mer utbredt, slik at de samtidig mer og mer mister karakteren av et spesielt fortrinn for den kvalifiserte arbeidskrafta.

Dersom det blir krig og Norge blir besatt av Sovjet, vil det sjølsagt raskt påvirke både sammensetninga av de ulike klassene og deres stilling. Men sjøl om vi tar for gitt at de samme klassene som fins i Norge i dag fins i omlag samme omfang under en sovjetisk okkupasjon, vil *forholdet mellom dem* bli et anna.

Den herskende klassen vil fortsatt være borgerskapet, men det vil være sovjetiske sosialimperialister og ikke det norske monopolborgerskapet som utøver diktatur. Hovedmotsigelsen vil gå mellom sosialimperialismen og det norske folket (av forskjellige nasjonaliteter). Dette legger grunnlaget for en brei allianse mellom alle patriotiske krefter, som kan omfatte folk fra proletariatet og de arbeidende massene som har mest interesse av å kjempe, og ledende monopolister og

statsapparater som har mest å vinne på tilpasning og samarbeid med fienden.

Klassemotsigelsene vil derfor prege hvilke former for kamp de forskjellige delene av det norske folket går inn for, og hvilken klasse som får ledelse i den patriotiske motstanden vil avgjøre om denne motstanden virkelig vil ta form av en revolusjonær patriotisk folkekrig for å kaste ut fienden eller i hovedsak passive former for motstand, som 1940-45.

Etter at en sovjetisk okkupasjon er over og Norge er frigjort, vil de indre klassemotsigelsene bli hovedmotsigelsen igjen, og bestemme den videre utviklinga av klasseforholda i landet.

(4)

FIRE STORE MOTSIGELSER I DET NORSKE SAMFUNNET.

For å forstå utviklinga av det norske klassesamfunnet er det ikke tilstrekkelig å bare framstille de forskjellige klassene og forholda mellom dem. Det er videre nødvendig å ta for seg motsigelser i samfunnssystemet som er en følge av utviklinga av klassesamfunnet og preger utviklinga av klassesamfunnet, uten at de sjøl er klassemotsigelser. Nå kort om fire slike motsigelser, som eksisterer i hele den kapitalistiske epoken i Norge:

Motsigelsen mann - kvinne.

Utviklinga av kapitalismen har ført til at kvinnene i økt grad utdanner seg og tar lønnsarbeid. Men dette har ikke opphevd undertrykkelsen av kvinner som kjønn. Kvinner har fått juridisk like rettigheter med menn på de fleste områder. Men de konsentreres i forholdsvis få jobbkategorier med lavere lønn enn menn og i underordna og rutineprega arbeid. Kvinner får allment ikke ledende stillinger og organisatoriske tillitsverv på linje med menn. Den juridiske likestillinga er ikke fulgt av en virkelig sosial likestilling. Dette henger sammen med at kvinnene som kjønn fortsatt er pålagt oppgava å gjøre husarbeidet, ta hovedansvaret for barna i hjemmet og være menns tjener i ekteskapet. Kvinnene er trukket inn i lønna arbeid uten at det private omsorgsarbeidet er blitt tatt fra dem. Dette omsorgsarbeidet er blitt redusert som en følge av utviklinga av kapitalismen, bl.a. fordi mye arbeid som kvinnene før måtte gjøre i hjemmet nå er erstatta av kapitalistisk vareproduksjon (brødbaking osv) og fordi barnetallet har gått ned. Kapitalistene har også bygd ut barneinstitusjoner, men særskilt i situasjoner der de har hatt spesielt bruk for kvinnelig arbeidskraft utafor hjemmet. Omsorgsarbeidet i hjemmet er ikke blitt redusert ved deling med mannen i familien.

Arbeidsdeling som gjør arbeidet i hjemmene til kvinnekjønnets oppgave er samtidig et enormt hinder for kvinnene når de vil kjempe seg til bedre jobber, mer utdanning og virkelig likestilling i ledende stillinger og tillitsverv. Den ideologiske og seksuelle undertrykkinga av kvinner, at samfunnets offisielle ideologi godtar at kvinner er menns seksualobjekter, godtar porno og prostitusjonen, den fysiske mishandlinga av kvinner og barn fra menn i mange familier osv er redskaper for å bevare kvinnene som undertrykt kjønn med det private omsorgsarbeidet som spesiell oppgave. Denne utviklinga har skapt

kvinnebevegelser i to store bølger i dette århundret: Den første bølgen i de to første ti-åra med forskjellige juridiske rettigheter som mål, den andre bølgen etter 1970 med hovedvekt på virkelig likestilling på alle områder, økonomisk frigjøring og kamp mot ideologisk og seksuell undertrykking.

Den nasjonale underkuinga i Norge.

Den norske nasjonen er herskernasjonen i den Norske staten. Nasjonal undertrykkelse rammer særskilt den samiske nasjonen og innvandrere fra søreuropa og den 3.verden.

Samene er et urfolk på nordkalotten, og den samiske nasjonen er i dag splitta av grensene mellom fire stater. En stor del av den norske kolonialismen i sameland har hatt som målsetting å ta alt samenes land, ødelegge deres økonomi, språk og kultur og tilintetgjøre dem som nasjon ved å tvinge dem til å bli nordmenn. Samenes økonomiske situasjon er blitt forverra som er resultat av den allmenne underkuinga av landsbygda i Norge, som har kommet i tillegg til den nasjonale underkuinga. For å ramme samene og splitte samer og nordmenn har reaksjonær anti-samisk sjåvinisme blitt spredd i den norske befolkninga i nord.

Som et resultat av motstand fra samer som også har fått støtte fra nordmenn, har noen av de værste uttrykka for åpen undertrykkelse av samefolket blitt fjerna og de samiske organisasjonene har fått en beskjeden formell anerkjennelse av den norske staten. Alta-saka viser at dette er spørsmål om form og ikke innhold. Ranet av samisk land og ødeleggelsen av samisk økonomi fortsetter. Dette har ført til økning av den nasjonale bevisstheten i det samiske folket og i de samiske organisasjonene.

Den samiske nasjonen har krav på nasjonal sjølråderett, dvs retten til å avgjøre sin egen framtid. Å støtte den samiske nasjonen mot nasjonal underkuing fra den norske herskernasjonen og det norske borgerskapet er en prinsipp sak for enhver nordmann som vil forsvare interessene til arbeidsfolk i Norge. Bare dersom den norske herskerklassen blir styrta kan den samiske nasjonen få en virkelig nasjonal og sosial frigjøring for den delen av samefolket som bor i Norge.

Fordi samespørsmålet er så viktig, har AKP(m-l) vedtatt et eget samepolitisk program, der partiets prinsipielle syn på disse spørsmåla er klarlagt.

Den fastboende *finske* nasjonale minoriteten i Nord Norge har blitt utsatt for en norsk nasjonal underkuing som på mange måter tilsvarer undertrykkinga av samene.

Innvandrerne fra den 3.verden og søreuropeiske land er konsentrert i Oslo og andre byer som et resultat av kapitalens behov for arbeidskraft under høykonjunkturen. Et flertall av dem hører til proletariatet. De er konsentrert i dårlige jobber, har ofte dårlig husvære og blir undertrykt språklig og kulturelt. Den norske statsmakta har vedtatt særlover som retter seg mot innvandrerne og statsbyråkratiet diskriminerer dem. De utgjør den mest undertrykte delen av den norske arbeiderklassen. De velges i liten grad til tillitsmenn i fagforeninger der mange medlemmer er innvandrere.

norsk rasisme er et middel for å holde både fremmedarbeidere og norske arbeidere nede ved å splitte dem mot hverandre og avlede de norske arbeidernes oppmerksomhet fra deres virkelige fiender, som er kapitalistene. Kampen fra innvandrere og

norske arbeidere og antirasister mot rasistisk propaganda og nazistiske grupper er en svært viktig del av kampen for å forene den norske arbeiderklassen av forskjellige nasjonaliteter mot klassefienden. Uten å nedkjempe rasismen i den delen av arbeiderklassen som er av norsk nasjonalitet er det umulig for arbeiderklassen å føre forsvarskamp mot borgerskapet.

De som har interesse av norsk sjåvinisme og nasjonal underkuing av andre nasjonaliteter er monopolborgerskapet som oppnår å splitte det arbeidende folket. For alle som ønsker å øke arbeiderklassens bevissthet og kampkraft og kjempe mot kapitalismen er norsk sjåvinisme og nasjonal underkuing en fiende som må bekjempes i Norge.

Motsigelsen mellom by og land.

Utviklinga av kapitalismen fører til at landsbygda blir liggende etter byene og motsetninga mellom by og land stadig blir djupere. Kapitalistisk investering innafor industri og anna virksomhet i byene vil i det store og hele gi mer avkastning enn i jordbruk. Innafor jordbruket vil ny teknologi på grunnlag av kapitalistisk investeringer først bli tatt i bruk i store enheter og i distrikter med gunstige naturbetingelser eller gunstig plassering i forhold til de store markedene. Avsidesliggende strøk og de minste bøndene blir liggende lengst etter. I Norge står de delene av landsbygda som er avhengig av fiske i en tilsvarende situasjon som de delene som er avhengige av jordbruk og går gjennom samme slags utvikling.

Utviklinga av den kapitalistisk økonomien fører til at landsbygda blir liggende i et økonomisk dauvanne og etterhvert avfolkes. For den delen av befolkninga som blir igjen blir situasjonen vanskeligere ettersom det økonomiske grunnlaget for handel osv blir snevrere, og utdanningstilbudet helsetilbud og kulturtilbud blir dårligere. De som rammes hardest av dette er sjølsagt de fattigste småprodusentene og arbeiderne.

Monopolkapitalen og staten er drivkrafta i den økonomiske politikken som fører til utarminga og avfolkinga av bygdene. For å hindre at økonomien på bygdene bryter sammen, er staten samtidig nødt til å organisere overføringer den andre veien for at ikke et flertall av småprodusentene raskt skal bli tvunget til å gi opp. Dette kan likevel ikke hindre at flommen av verdi i hovedsak går fra: bygdene og småproduksjonen og til storbyene og monopolkapitalen, akkurat som flommen av mennesker går samme vei.

Denne utviklinga rammer de arbeidende klassene på landsbygda. Samtidig undergraver den Norges matproduksjon og dermed også Norges økonomiske sjølstendighet.

På den andre sida fører utviklinga av den nye teknologien revolusjonen til at det begynner å vise seg teendenser til en ny form for strukturkrise i storbyene. Å øke befolkninga i storbyene med sikte på å opprette svære fabrikker der med mange arbeidere er ikke lenger interessant for kapitalistene. Både befolkningene som drives til storbyene fra landsbygda og de som var der fra før rammes av forfall og sosiale problemer som en følge av storbyenes stadig dårligere økonomiske situasjon.

Det er nødvendig for arbeiderklassen å gå sammen med de breie lag av arbeidsfolk på landsbygda for å kjempe mot forverringa av landsbygdas situasjon under

kapitalismen. Det er også nødvendig å kjempe mot virkningene av den økte økonomiske krisa for storbyssystemet. Samtidig er det bare opphevinga av produksjon for profitt og dermed konsentrasjonen av verdi der det er mest rentabelt for en enkeltkapitalist, som kan løse problemet med at både landsbygda og etterhvert også storbyene kommer i et dauvanne og ramler utafør den økonomiske utviklinga.

Ødelegging av natur og miljø.

De voksende natur- og miljøproblemene under kapitalismen er et uttrykk for skjerpinga av motsigelsene mellom samfunnsmessige produksjonsmiddel og kapitalistisk eiendom og tilegning.

Den moderne vitenskapen har gjort at menneskeheten nå rår over så veldige krefter at hvis de blir uforsiktig brukt, kan de føre til enorme skader på naturen, det menneskelige miljøet og menneskene sjøl. Men for kapitalisten blir spørsmålet om å bruke slike krefter et spørsmål om det vil gi profitt til ham, ikke hva virkninga blir andre steder. Å tilintetgjøre en fiskestamme, å forøple luft og vann osv. kan godt være lønnsomt for den enkelte kapitalist, mens samfunnet og ikke kan betaler skadevirkningene.

Ødelegginga av natur og miljø fører til ei protestrørsle som i første omgang går ut på å hindre de værste skadevirkningene. Men historisk sett peker denne kampen framover i retning av at det nå er nødvendig å gjøre slutt på produksjon bygd på profitt, og i steden drive produksjon av bruksverdier ut fra at menneskehetens felles livsgrunnlag skal forvaltes til menneskehetens felles beste.

Kampen mot ødeleggelse av natur og miljø er derfor en kamp som tjener kalssekampen og er i arbeiderklassens interesse. Den peker i retning av nødvendigheten av å avskaffe den kapitalistiske produksjonen, fordi disse problemene bare virkelig kan

løses ved å innføre økonomi bygd på sosialisme og kommunisme.

Disse fire motsigelsene er ikke klassemotsigelser, men de på virker klassekampen og påvirkes av dem. I samband med disse fire motsigelsene er det ofte mulig å danne breiere allianser i kamp mot borgerskapet og reaksjonen enn det som er mulig på et blott og bart klassegrunnlag. Slik kan f.eks. borgere fra minoritetsnasjonaliteter, borgerlige kvinner, kapitalister i et økonomisk undertrykt distrikt eller borgerlige personer som er hardt ramma av kapitalens miljøødeleggelser vinnes til å slåss sammen med arbeiderklassen i forskjellige konkrete saker. Utenom at slike kamper er riktige og viktige i seg sjøl, styrker de dermed i tillegg arbeiderklassens stilling mot herskerklassen.

Sosialdemokratenes rolle i Norge har vært å vende seg mot den kampen som utløses av disse fire motsigelsene. I Nord-Norge har sosialdemokratene gått mot den samiske bevegelsen og dens nasjonale forsvarskrav om rett til land og vann. Sosialdemokratene har i steden for å gå inn for enhet mellom arbeider og småbruker drivi hets mot »de reaksjonære bøndene som vil sko seg på arbeidernes bekostning». De har gått mot 6 timers arbeidsdag og andre krav som kan bidra til skritt i retning virkelig likestilling for kvinner. De har tatt standpunkt for monopolborgerskapets planer mot forskjellige framstøt fra miljøbevegelsen.

Dette uttrykker at det er i arbeiderklassens interesse å forstå kampen på de områdene som er sammenfatta i disse fire kategoriene og gripe inn i dem, mens det er i monopolkapitalens interesse at arbeiderklassen ikke forstår dette og ikke tar opp kampen mot kvinneundertrykking, nasjonal undertrykking, utarminga av landsbygda og ødeleggelse av natur og miljø.

(5)

STATENS NØKKELROLLE I DET HØYT UTVIKLA NORSKE KAPITALISTISKE SAMFUNNET.

I alle klassesamfunn i historia er statens grunnleggende oppgave å verne den herskende klassens herredømme, for å sikre dens økonomiske interesser. Staten er en maskin for å utøve den herskende klassens diktatur.

Dette er også den grunnleggende oppgava til den norske borgerlige staten i dag. Men samtidig har denne staten gått gjennom en periode med voldsom utvikling og vekst etter monopolkapitalens gjennombrudd. Lenin pekte på at et trekk ved imperialismen er at det borgerlige statsbyråkratiet vokser enormt. Dette gjelder for Norge. I tillegg til å være undertrykkelsesmaskina som skal garantere kapitalistenes profitt, tar den norske borgerlige statsmakta på seg stadig flere andre oppgaver som alle sammen er forbindi med oppgaven å støtte opp under det kapitalistiske systemet. Her er den moderne norske statsmaktas rolle i samfunnet sammenfatta i fire hovedkategorier:

a) Statsmakta som maskin for å opprettholde borgerskapets diktatur med vold.

Kjerna i hele statsmakta er voldsmakta: Hæren, politiet, fengslene osv. som er skapt for å forsvare borgerskapets herredømme med makt.

Hærens funksjon er bl.a. å forsvare borgerskapets interesser i krig med andre land, og politiets er å bevare den borgerlige ro og orden og kontrollere kriminaliteten. I den borgerlige propagandaen framstilles dette som de *eneste* hensiktene disse delene

av voldsapparatet har. Men både oppbygginga og historia til voldsapparatet avslører at den viktigste strategiske oppgava er å forsvare borgerskapets diktatur ved å stå klar til å om nødvendig undertrykke de arbeidende massene med våpenmakt.

Størrelsen av denne voldsmakta og den utrustning og organisasjon gjør dens potensiale dersom den blir satt inn mot folket større enn noen gang før i norsk historie. Når det gjelder *trening og planlegging*, så har stats- og hærledelsen sammenhengende tradisjoner i mer enn 100 år som går ut på å trene og organisere nøkkelledd i voldsmakta med sikte på å undertrykke streiker, demonstrasjoner og opprør fra arbeiderklassen. Når deler av voldsmakta har vært lite eigna til å utføre denne typen oppgaver, som f.eks. den vanlige vernepliktsarmeen, har statsledelsen sørga for å organisere særskilte borgerlige væpna korps, eliteavdelinger, terrorpolitistyrker osv. som kunne være pålitelige redskaper. Systemet med *hemmelige overvåkning* retta ikke bare mot andre makters agenter, men mot revolusjonære og andre som kritiserer makthaverne, har vokst kraftig og står i praksis utafør formelt demokratisk innsyn og kontroll.

I hærledelsen og de hemmelige overvåkningsorganene er kontaktene med USA-imperialismen nære og USA-imperialismen har fortsatt stor innflytelse. ledende kretser i borgerskapet har alltid vært innstilt på å om nødvendig kaste all formell borgerlig legalitet til side og opprette et åpent militærdiktatur gjennom statskupp, dersom situasjonen

skulle gjøre det nødvendig for å forsvare deres klasseinteresser. Men *juridisk* er systemet nå også utstyrt med unntakslover som gjør at de formelle borgerlig-demokratiske rettighetene kan settes ut av kraft og et åpent militærdiktatur opprettes ad legal vei. Juridisk er også de hemmelige spionorganene sikra med særrettigheter slik at de kan overvåke revolusjonære i strid med det som ellers er norsk lov.

Tilbakegangen i den revolusjonære bevisstheten i Norge og de svært vellykte systemene for å beherske den politiske situasjonen *uten* at voldsmakta blei satt inn, har gjort at tilfellene der militære og politi har slått ned streiker og demonstrasjoner har vært ganske få i Norge i de siste 50 åra. Dette har gjort det mulig å spre illusjoner om voldsmakts karakter og skjule den for de arbeidende massene.

Samtidig er det nettopp i denne situasjonen viktig å understreke at dette voldsapparatet i virkeligheten slett ikke har enda sin grunnleggende karakter av å være *borgerskapets* redskap for å *undertrykke det arbeidende folket*.

b) Statsmakts stadig større økonomiske rolle i den norske kapitalismen.

Statsmakta spiller i dag også en dominerende rolle innfor den norske kapitalistiske *økonomien*. Engels pekte på at borgerskapets støt også spiller rollen som *den ideelle felleskapitalisten*. Det vil si at den tar på seg slike oppgaver som er nødvendig for at det kapitalistiske systemet skal fungere sett som helhet, men som ikke er lønnsomme for enkeltkapitalister: som veibygging, bygging av havner, kloakkanlegg, skolesystem, helsevesen og trygdesystem osv.

Utviklinga av den kapitalistiske økonomien, arbeidsdeling i samfunnet og stadig mer bruk av vitenskapelig teknologi fører til at den norske staten historisk sett må ta på seg flere oppgaver som ideell felleskapitalist, innfor reproduksjon av arbeidskrafta (skole-helsevesen), kommunikasjoner, forskning, oppbygging av fonds for å dempe virkningene av kriser i markedet osv.

Ei særskilt rolle har dette statsmaskineriet utvikla som *organisatoren av klassesamarbeidssystemet*. For å garantere arbeidsfreden skapte sosialdemokratiet skritt for skritt systemet der de store organisasjonene av arbeidere, bønder, fiskere og ulike småborgerlige grupper forhandler med kapitalistene på topp-plan med staten som en såkalt «nøytral 3. part». På denne måten knytta staten etterhvert de store faglige masseorganisasjonene tett til seg og de lokale kapitalistene, og skapte på topp-plan et sammenvevd nett av statsbyråkrater, kapitalister og byråkratiske ledere i fagorganisasjonene med felles interesse av å holde de arbeidende massene i ro.

I tillegg til dette har den norske staten også blitt *den største monopolkapitalistiske gruppa i norsk kapitalisme*. Oljeøkonomien og verdenskrisa (som har ramme de gamle monopolene hardt) har ført til at staten er blitt Norges største eier av aksjer og av de statlige monopol-kapitalistiske virksomhetene er blitt de største og raskest voksende monopola. Dette er en

historisk tendens som henger sammen med at profitttraten faller og den moderne kapitalistiske produksjonen krever stadig større investeringer. I et lite land som Norge blir det etterhvert umulig for sjøl de største private monopolgruppene å reise nok kapital til å f.eks. bygge ut Nordsjøen.

Den historiske utviklinga har gjort staten til den største kjøperen av arbeidskraft i Norge, den største eieren av kapital og det største innenlandske markedet for stadig flere private kapitalister. De private sektorene i kapitalismen blir stadig mer avhengige av at staten gjør grunnlagsinvesteringer for dem, subsidierer dem og hjelper dem til å opprettholde profitten på andre måter. Ledelsene av de kapitalistiske statsbedriftene og toppstillingene i statsbyråkratiet og organisasjonene som er tett sammenvevd med det på topp-planet blir en stadig viktigere vei til en karriere inn i storborgerskapet og monopolborgerskapet, og gruppa av statsbyråkratiske kapitalister vokser i økonomisk og politisk makt innfor den norske kapitalismen.

Sosialdemokrater og revisjonister framstiller statsdrift i og for seg som «sosialisme» og har ut fra dette også hevda at utviklinga av statsmakts økonomiske betydning i Norge på bekostning av privat kapital betyr at Norge «går i sosialistisk retning». I virkeligheten betyr den utviklinga som skjer en ytterligere *monopolisering* av den norske kapitalismen og en enda større konsentrasjon av økonomisk og politisk makt i det lille herskende skiktet av monopolkapitalister. Det eneste «sosialistiske» i denne utviklinga er at den skaper både stadig større behov for samfunnsmessig planlegging og institusjoner som er spesielt egna for slik planlegging, slik at det blir lettere å skape en høyt utvikla sosialistisk økonomi i det øyeblikket kapitalismen blir styrta og arbeiderklassen tar over makta.

c) Statsmakta som kapitalens viktigste redskap for å formidle borgerlig kultur og ideologi.

Enhver produksjonsmåte utvikler kultur og ideologi som skal tjene og forsvare den herskende produksjonsmåten og den herskende klassen. Undertrykte klasser som tar opp kampen mot den herskende klassen utvikler egne ideer og setter sitt eget preg på kulturen i motsetning til den herskende klassen, og en viktig del av klassekampen dreier seg om dominansen i ideer og ideologi, undervisning, kunst og kulturen som helhet. Det historisk nye med den moderne kapitalistiske staten, er at staten *sjøl* tar på seg hovedoppgava i å formidle den herskende klassens teorier, ideologi og kultur. Mens det i kapitalismens første fase var enkeltkapitalister som var den viktigste arbeidsgiveren til de intellektuelle, som dreiv mange skoler, finansierte aviser og forlag osv, har staten mer og mer tatt over slik virksomhet.

Staten betaler og organiserer hele den enorme skolesektoren. Skolevesenets innhold er fastlagt av statens ledende organer.

Staten driver de eneste tillatte landsomfattende radio- og fjernsynskanalerne som arbeider under statlig sensur.

Staten betaler statskirkas driftsutgifter. Staten finansierer gjennom støtteordninger et stort flertall av de private dagsavisene og et stort flertall av bokutgivelsene. Staten er den viktigste finansieringskilden for flertallet av kunstnere. Bare et mindretall av kunstnere kan leve av å selge kunstverk til et privat og ikke-subsidiert marked. Staten er den

viktigste finansieringskilden for forskninga.

På den ene sida er dette et resultat av utviklinga av den samfunnsmessige arbeidsdelinga. Statsdrift av skoler, radio - fjernsyn, biblioteker, subsidierte utgivelser av trykksaker osv. er forutsetninga for Norges økonomiske utvikling, for at en sjølstendig norsk kultur og kunst skal kunne eksistere, for at det norske språket skal utvikle seg og overleve osv. Dette er til fordel for de arbeidende massene og for de lavere laga av intellektuelle.

På den andre sida fører dette til at monopolborgerskapets faktiske mulighet til å

På den andre sida fører dette til at monopolborgerskapets faktiske mulighet til å kontrollere og manipulere ved hjelp av ideologi og kultur spredd gjennom ved hjelp av dette enorme statsfinansierte og i stor grad statskontrollerte apparatet. Dette gir herskerklassen et meget sterkt og effektivt redskap som blir brukt med stor effektivitet for å spre ideer om classesamarbeid og skape illusjoner om den norske kapitalismen som »demokratisk» og »rettferdig». Slik er statsmaktas herredømme over produksjonen av kulturen og ideologien blitt en av de viktigste støttene til borgerskapets diktatur i Norge.

d) borgerlig demokrati som det borgerlige diktaturets ytre form.

I løpet av perioden med borgerlig herredømme har kapitalismen skapt et meget sterkt og stabilt system med formelt høyt utvikla borgerlig demokrati som fasaden for borgerskapets diktatur.

Fra en formell synsvinkel er det folket sjøl som velger statens ledere sentralt og lokalt. Formelt har også kandidater som er mot hele det kapitalistiske systemet mulighet til å bli valgt til statens ledere, og de får rett til å spre sine politiske ytringer, verve tilhengere, organisere demonstrasjoner osv.

I virkeligheten har dette fungert på en sann måte at det har *styrka* borgerskapets diktatur i Norge. Herskerklassens uhyre sterke posisjon i kraft av den borgerlige ideologiens sterke stilling har til nå ført til at bare i ganske korte perioder har det blitt valgt særlig mange representanter som er kritiske til det kapitalistiske systemet. Disse posisjonene befestes gjennom at borgerskapet i praksis utnytter den formelt like ytringsfriheten slik at borgerlige meninger får et veldig overtak (gjennom statens herredømme over media, skolevesenet, ulike kapitalgrupper og borgerlige partiers kontroll over avisene, statens og privatkapitalistenes oppkjøp av kjente og innflytelsesrike intellektuelle propagandister osv.). Ved inngangen til 80-åra domineres de formelt folkevalgte organene *sosialt* av representanter fra det private storborgerskapet, topp-byråkrater i staten og de store organisasjonene og borgerlige intellektuelle, altså skikt tett knytta til det herskende monopolborgerskapets interesser. Alt dette har sikra på en grei og smertefri måte at de folkevalgte organene administrerer kapitalismen ut fra kapitalens interesser og ikke på noe område utgjør den minste ting som er egne til å *true* kapitalens herredømme.

Dersom en ekstrem krise skulle føre til at monopolborgerskapet ikke lenger var tjent med å bruke de parlamentariske organene, står voldsapparatet og unntaksløvgivninga klar, slik at den borgerlig-demokratiske fasaden kan erstattes med åpent militærdiktatur.

Innafor disse begrensningene kan folket med

regelmessige mellomrom skifte ut de som har det formelle ansvaret for den offentlige politikken. De parlamentariske forsamlingene har en autonom stilling i forhold til de sentrale monopol-gruppene så lenge det gjelder saker som ikke rokker ved kapitalistenes viktigste interesser, men dreier seg om taktikken for å administrere systemet. Dermed får massene den erfaringa at de både kan skifte ut stats- og kommuneledelsen og i visse tilfeller få gjennomført noen reformer ved å bruke stemmeseddelen. Dette styrker illusjonen om at de parlamentariske organene virkelig har makta under kapitalismen.

Slik blir borgerskapets ledelse av produksjonen og staten delt gjennom en arbeidsdeling mellom på den ene sida sentrale kretser i de store private og statlige monopolene og toppen i statsbyråkratiet, som organiserer den kapitalistiske utbyttinga men formelt ikke står ansvarlig for den, og på den andre sida politikere og folkevalgte representanter, som står ansvarlig overfor massene, som skal skape en politikk som til enhver tid forsvare og forklarer det som skjer og som kan skiftes ut uten virkning for kapitalismen som system. Systemet fungerer som ei sluse som kan kanalisere ulike former for misnøye og protest inn i bevegelser for å stemme på den ene eller den andre borgerlige politiker, og som et effektivt apparat for å rekruttere stadig nye populære ansikter som kan forsvare kapitalismen. Erfaringene fra Norge bekrefter at det er riktig at det borgerlige demokratiet er den *beste* forma for borgerskapets diktatur sett fra kapitalistenes synsvinkel.

Samtidig er borgerlig demokrati, med formell ytringsfrihet, organisasjonsfrihet osv. en bedre form for borgerskapets diktatur enn åpent militærdiktatur og fascisme. De arbeidende massene har kjempa for det borgerlige demokratiet gjennom gjennombrudd og de vil forsvare det mot forsøk på å innskrenke de borgerlige demokratiske rettighetene og innføre fascisme.

Men for klassekampen i Norge nå er den sterke stillinga de borgerlig-demokratiske *illusjonene* om at arbeidsfolk virkelig kan bestemme over politikken gjennom stemmeseddelen, et *avgjørende hinder* for at arbeiderklassen forstår sin egen situasjon og nødvendigheten av å styrte det borgerlige diktaturet. Det er nødvendig for arbeiderklassen å forsvare de borgerlig-demokratiske rettighetene og samtidig utvikle kampen mot illusjonene om det falske borgerlige demokratiet.

e) To motsatte syn på den norske statens rolle.

Vårt syn på den norske staten bygger på at den er og ikke kan bli noe anna enn et redskap for det herskende borgerskapet. Utvidelsen i den norske statens oppgave er en følge av utviklinga av kapitalismen, den samfunnsmessige arbeidsdelinga og utviklinga av teknologien. Arbeiderklassen har ofte interesse av at forskjellige oppgaver blir overført til staten, og historisk peker denne utviklinga på nødvendigheten av at det kapitalistiske anarkiet i samfunnet blir avskaffa. Men utviklinga av den norske staten skjer hele tida ut fra interessene til den herskende monopolborgerskapet, og styrker allment dets stilling i det norske samfunnet.

Den offisielle statlige og borgerlige propagandaen framstiller derimot den norske staten som heva over klassene, som en nøytral oppmann mellom forskjellige interesser, og som et demokratisk apparat som hvem som helst gjennom valg kan bli satt i spissen for og

bruke. Denne propagandaen setter likhetstegn mellom »staten», »samfunnet» og »demokratiet», og framstiller det som om staten »er befolkninga sjøl» og styres av befolkningas interesser.

Sosialdemokratene og de moderne revisjonistene bygger på disse ideene og framstiller veksten i staten som en *utvikling* av »demokratiet», som om den »sosialistiske sektoren» utvikler seg på bekostning av den »kapitalistiske», og som om det er mulig for det arbeidende folket å innføre sosialismen gjennom å stemme inn nok sosialdemokrater og/eller revisjonister på stortinget.

Klasseinnholdet i disse ideene er at de tjener monopolborgerskapets interesse av å skjule at staten virkelig er et redskap for monopolenes diktatur, og de gjør det mulig å få store deler av det arbeidende folket til å gå inn for klassesamarbeid med kapitalistene i regi av den tilsynelatende »nøytrale» statsmakta.

Disse ideene har kunnet få så sterk ei stilling i Norge ut fra den lange perioden med vekst i den kapitalistiske økonomien og velstandsøkning, og at det derfor har vært mulig å holde voldsmakta i reserve, mens politikken er blitt gjennomført ved at valgte representanter faktisk har klart å vinne stor oppslutning for monopolborgerskapets politiske interesser.

Ut fra statens *virkelige* stilling som en hovedpilar for hele det kapitalistiske systemet, blir politisk kamp for forståelse av statens virkelige karakter og mot alle slags borgerlige, sosialdemokratiske og revisjonistiske forfalskninger av statens rolle og utvikling et svært viktig område innafor klassekampen i Norge.

(6)

DET HISTORISKE GRUNNLAGET FOR DEN BORGERLIGE POLITIKKENS STERKE STILLING:

I 1983 har den norske kapitalismen fortsatt en veldig sterk *politisk* posisjon i Norge. Ikke bare borgerskapet og de øvre delene av småborgerskapet, men også størstedelen av de mest undertrykte småborgerne og arbeiderne viser stor grad av lojalitet mot systemet og har tillit til dem som administrerer det. Borgerskapet *trenger* en slik sterk politisk posisjon fordi den høyt utvikla samfunnsmessige arbeidsdelinga krever borgfred og sosial ro. Dette gjør at det blir svært *økonomisk* viktig å få massene til å ha tillit til systemet og faktisk samarbeide med det.

Det blir altså av svært stor betydning at borgerskapets diktatur til daglig *ikke* gir inntrykk av å bygge på militær vold og åpent og grovt økonomisk diktat. Ideologisk og politisk herredømme over de arbeidende massene blir en livsnødvendig første forsvarslinje for borgerskapets diktatur.

Det blei økonomisk *mulig* å bygge opp en slik sterk politisk posisjon, fordi den stadige utvidelsen av den kapitalistiske produksjonen og superprofittene gjorde at i mange år kunne stadig flere »få» jobbe for kapitalistene, lønnene økte og samtidig blei det mulig og ønskelig å sette av mere til sosiale fonds, skoler, sjukehus osv. Dermed blei det mulig å framstille kapitalismen som om den fungerte til fordel for arbeidsfolk.

Liknende utvikling i flere andre høyt utvikla kapitalistiske land ga tilsvarende politisk resultat. Men de politiske *metodene* som blei brukt i forskjellige høyt utvikla land var ulike ut fra de ulike historiske

forutsetningene. Dette har asså gitt massenes tenkning og det politiske systemet viktige særtrekk i Norge.

Et særtrekk er perioden med 170 års fred og stadig mer utvikla borgerlig demokrati etter 1884, bare avbrutt av 5 års nazistisk okkupasjon.

I denne perioden har svære folkelige bevegelser flere ganger fått viktige krav gjennom på grunnlag av fredelig kompromiss med herskerne. Norge fikk parlament etter en kort og lite voldsom krig i 1814. Parlamentarismen (og etterhvert stemmeretten) blei gjennomført fullt ut seint på 1800-tallet etter at en massebevegelse blei mobilisert med skytterlag og våpnetrening, men uten at det brøyt ut borgerkrig. I 1905 blei krig unngått. DNA satte væpna revolusjon på programmet etter 1.verdenskrig, men fikk seinere regjeringsmakta gjennom valg. Sjøl under Hitlers diktatur, da det blei bygd opp store væpna styrker, kom frigjøringa til slutt uten at de fleste av disse styrkene hadde vært ute i kamp.

I virkeligheten blei denne historiske utviklinga mulig nettopp fordi herskerne tok trusselen om våpenmakt og borgerkrig alvorlig ved viktige knutepunkter i norsk historie. Men i ettertid har borgerskapet utnytta det at det blei gjort kompromisser og sammenstøt blei unngått, til å forklare at en fredelig og borgerlig-demokratisk utvikling alltid vil være mulig og alltid kan løse folkets problemer. Følgen er at borgerlig-demokratiske illusjoner har fått en uhyre sterk stilling i de norske massenes bevissthet. Som en følge av disse historiske kompromissene, har herskerklassen i Norge gang på gang tatt opp i ledelsen for statsadministrasjonen sentrale skikkelser og et stort antall lokale ledere for folkelige og demokratiske opposisjonsbevegelser. Slik smelta det gamle lederskiktet for det nasjonale og demokratiske Venstre sammen med det gamle embedsmannsskiktet og de kapitalistiske høyrepolitikere fra 1880-tallet til etter 1905. Dette ga statsadministrasjonen og den politiske ledelsen et skinn av å være demokratisk og folkelig som mangla i land som Tyskland, Frankrike og England.

Dette var et historisk grunnlag de sosialdemokratiske lederne av DNA-LO kunne bygge på, da de rykka inn i regjeringa og tok over rollen som den norske monopolkapitalens politiske ledelse på 1930-tallet.

Under inntrykket av krisa etter 1.verdenskrig kom store deler av arbeiderklassen til at den eneste utveien var sosialistisk revolusjon. Denne bevegelsen nådde sitt høyvannsmærke under rådsbevegelsen i 1918, og den prega borgerskapets politikk i hele mellomkrigstida. Sentrale deler av monopolkapitalen kom til å se spørsmålet slik: - undertrykke de revolusjonære strømningene i arbeiderklassen med makt *eller* ansette arbeiderledere med arbeiderklassens tillit som de viktigste administratorene av kapitalismen i Norge.

Denne løsninga sikra arbeidsfreden og fagbevegelsens samarbeid med systemet på topp-plan. Samtidig viste det seg at de sosialdemokratiske politikere var mye mer egna til å gjennomføre den nødvendige nasjonale planlegginga av den kapitalistiske økonomien i Norge, enn de tradisjonelle borgerlige politikere som var prega av den enkelte privatkapitalists sneversyn og motvilje mot statsdrift og trygdeordninger.

Kapitalismens enestående utvikling i Norge etter krigen gjorde det mulig for de sosialdemokratiske topplederne å framstille utviklinga som et resultat av *deres* politikk (enda land med andre borgerlige partier

ved makta gikk gjennom ei ganske tilsvarende utvikling, f.eks. vest-tyskland). Samtidig rykka nye tusener av arbeidere og andre dyktige sosialdemokratiske tillitsmenn inn i statsapparatet, kommuneadministrasjonen, statsbedrifter osv.

Dette skapte en ekstremt sterk grad av lojalitet fra en generasjon av arbeidere mot statsapparatet og den borgerlige politikken i Norge. Det skapte den kapitalistiske verdens mest fullkomne apparat for å hindre streiker og la grunnlaget for en enestående lang historisk periode med arbeidsfred, der kapitalistene utvida og rasjonaliserte industrien og høsta superprofitter som aldri før. Det gjorde det mulig å bryte Norges nøytralitetslinje og opprette den servile alliansen med USA, mot svake protester.

Det er riktig at store deler av denne sosialdemokratiske administrasjonen var personlig hederlige folk med et ærlig ønske om å bedre arbeiderklassens situasjon. Denne administrasjonen gjennomførte også mange nyttige og progressive reformer innfor skolevesen, helsestell, boligbygging, trygdevesen osv. Dette systemet er blitt internasjonalt kjent som «den skandinaviske velferdsstaten». På den andre sida var det slett ingen ulempe for monopolkapitalen i Norge at denne administrasjonen var hederlig og sosialt instilt. Tvert imot var det i kapitalens interesser at den gjennomførte slike reformer som sørget for velferden til arbeidskrafta og hindra politisk uro. Til gjengjeld fikk monopolkapitalen arbeidsfred i industrien og uhorøye høye profitter.

De idealene og politiske ideene denne sosialdemokratiske administrasjonen støtta seg på hos arbeidsfolk, var et resultat av store og historisk progressive kamper. De demokratiske rettighetene er vunnet gjennom kamp og det er ei bra side ved de norske massene at de har rotfesta demokratiske ideer, men dette blei vendt til styrka illusjoner om det djupt anti-demokratiske kapitalistiske systemet. Ideer om solidaritet, ja sosialistiske og kommunistiske ideer blei tatt opp i den offisielle statlige propagandaen. Den kapitalistiske staten blei framstilt som en stat der arbeiderklassen hadde makta og var på vei mot sosialismen, bare langsomt. Å unngå streiker og holde igjen på krav blei framstilt som et uttrykk for solidaritet overfor andre arbeidsfolk, de lavest lønte, de gamle osv. Propagandaen for revolusjonær disiplin fra DNAs revolusjonære periode blei brukt til å fostre en slavisk partisolidaritet i DNA-LO, som igjen blei brukt til å undertrykke opposisjon mot det kapitalistiske systemet.

I begynnelsen gikk et mindretall i arbeiderklassen under ledelse av NKP mot den sosialdemokratiske klassesamarbeidsideologien. Men NKP som parti kom etter krigen til sjøl først å slutte seg til DNAs ideologi og seinere til å bli en rein servil forsvarer av det nye kapitalistiske og fascistiske Sovjet. Dermed gikk den eneste revolusjonære kritikken av DNAs ideologi fra venstre politisk konkurs.

Ettersom motsigelsen mellom DNAs stadig hulere og tommere sosialistiske retorikk og stadig åpnere kapitalistiske politikk viste seg på 60- og 70-tallet, førte det til en omfattende politisk demoralisering og «av-ideologisering» av arbeiderklassen. Store deler blei bevisst anti-politiske, andre deler gikk over til å støtte åpent borgerlig ideologi av den typen Høyre står for.

Den spede stemmen til den nye revolusjonære kommunistiske bevegelsen som oppsto på 60-tallet har ennå ikke hatt mulighet til å slå gjennom anna enn overfor et lite mindretall av de arbeidende massene, og

aller minst gjelder det forståelsen for det kapitalistiske systemet som helhet.

Den borgerlige politikken overmåte sterke stilling i Norge må forstås ut fra de særegne historiske forutsetningene som har lagt svært godt grunnlag for århundrelang borgerlig-demokratisk og reformistisk propaganda. Dette har fått progressive demokratiske ideer, klassesolidaritet og sosialistisk bevissthet til å slå over i sin motsetning: illusjoner om systemet, lojalitet og solidaritet med borgerlige politikere. Samtidig er det en god ting at disse tradisjonene for demokrati, klassebevissthet, sosialisme og kommunisme fins. Dersom de økonomiske og klassemessige forutsetningene endrer seg, kan de få omvendt betydning av i dag, og danne grunnlag for at det arbeidende folket mobiliserer og organiserer seg sjøl til kamp mot det kapitalistiske systemet, slik det fins eksempler på at folk har gjort hele tida på enkeltsteder og i enkeltsaker.

(7)

PARTISYSTEMET SOM REDSKAP FOR MONOPOLENES HERREDØMME.

Politisk fungerer *partisystemet* som den første frontlinja i forsvaret av det norske kapitalistiske systemet.

Forskjellene mellom de norske borgerlige politiske partiene kommer av at de bygger på delvis ulike kapitalinteresser, rekrutterer ledelser og massestøtte i forskjellige deler av befolkninga og representerer ulike historiske ideologiske og kulturelle tradisjoner. Slik representerer f.eks. Høyre fram for alt ledelsen i den private monopolkapitalen og vinner støtte fra de delene av befolkninga som er mest prega av tradisjonell kapitalistisk ideologi. Senterpartiet er dominert av de byråkrat-kapitalistiske organisasjonene i jordbruket og vinner stemmer på landsbygda. Kristelig Folkeparti preges av kirka og de store kristne organisasjonene og søker støtte i de mest religiøse kristne delene av befolkninga.

Likhetene mellom disse partiene er likevel viktigere.

Det viser seg både i at de representerer grunnleggende sett samme interesser og faktisk fører en politikk som skiller seg fra hverandre bare i detaljer.

I de siste ti-åra har de borgerlige partienes *felles* politikk bygd på grunnleggende enhet om forsvar for eksistensen av privat monopolkapital og produksjon for profitt i Norge, forsvar for Norges innordning i USA-imperialismens internasjonale interessesfære, og utbygging av velferdsstats-systemet. I 80-åra har de stort sett stått sammen om den forsiktede orienteringa vekk fra USA og tiltaka for å erstatte utbygginga av «velferdsstaten» med nedlegginger.

Når det gjelder visse sektorinteresser og fram for alt når det gjelder kampen om å besette politiske stillinger i stat, kommune og organisasjoner med sine folk, virker de borgerlige partiene som konkurrenter. Men når det gjelder de grunnleggende politiske spørsmåla i Norge opptre de mer som representanter for et firma som selger samme «vare» til ulike «markeder». «Varen» de selger er den politikken de dominerende gruppene innfor norsk monopolkapital har interesse av. «Markedene» de selger til er de ulike delene av befolkninga de har en spesielt sterk posisjon i.

Partiene kommer dermed til å spille en uhyre viktig politisk rolle for å maskere borgerskapets diktatur i Norge. Monopolene står sjøl ikke åpent fram som de virkelige makthaverne. De formelt ansvarlige for

utviklinga i samfunnet er et evig skiftende lag av kjente borgerlige politikere fra ulike partier, som folk sjøl har valgt. Disse politikernes ansvar er å tilpasse og forklare politikken slik at folket hele tida godtar den. Når det oppstår betydelig misnøye, får folket forklart at det riktige svaret er å erstatte den regjerende gruppa av borgerlige politikere med ei anna gjennom valg. Slik som systemet tar seg ut på overflata, er det dessuten flertallet i samfunnet som sjøl må ta ansvaret for politikken, fordi de demokratisk har valgt den politiske ledelsen.

Statskupp, undertrykking av opposisjon og folkelig motstand, og avskaffelse av formelle borgerligdemokratiske rettigheter er den sikkerheten som monopolene har i reserve dersom systemet kommer ut av kontroll. Kontrollen over disponeringa av de store kapitalene (private og statlige) holdes i realiteten langt vekk fra formelt folkevalgte organer. Og i disse folkevalgte organene (spesielt på lands- og fylkesplan og i storbyene) er de aller fleste representantene folk fra toppskiktet i borgerskapet, stats- eller kommunebyråkratiet, de store organisasjonene eller velstående borgerlige intellektuelle. Alt dette sikrer at den *virkelige* innflytelsen til flertallet av velgere på *innholdet* i politikken blir minimal. Velgernes innflytelse blir mest kosmetisk: hvilke ansikter som skal styre, hvordan politikken skal presenteres, og visse detaljer som ikke er av avgjørende betydning for kapitalen. I *forma* er dette systemet gjennomført demokratisk, i *virkning* djupt udemokratisk. Partisystemet er en nødvendig del av borgerskapets herskesystem i Norge: Borgerlig demokrati i form, monopolenes diktatur i innhold.

DNA er det viktigste av disse borgerlige partiene for hele det politiske systemet i Norge.

Fordi arbeiderklassen er den største klassen og den klassen som objektivt står mest i motsetning til det kapitalistiske systemet, kan det borgerlige partisystemet i Norge ikke fungere uten et stort borgerlig arbeiderparti, som sørger for arbeiderklassens støtte til dette systemet. Her er det opprinnelige historiske og sosiale grunnlaget for DNAs uhyre store betydning. DNAs ledelse av LO har vært avgjørende for å knytte LO til klassesamarbeidspolitikken og sikre arbeidsfreden.

Samtidig har DNA vært det partiet som i de siste 50 åra mest konsekvent og framsynt har gått inn for å modernisere og reformere den norske kapitalismen. DNA har vært arkitekten for velferdsstaten og utvikla velferdsstatsideologien, som alle andre borgerlige partier har måttet slutte seg til. DNA har skapt alliansen mellom Norge og USA. Nå er DNA det partiet som mest konsekvent representerer interessene til den framvoksende statsbyråkratiske delen av den norske monopolkapitalen.

DNA har kombinert det å være det norske borgerskapets viktigste parti med å være det partiet som samla flest medlemmer og tilhengere som rekna seg som *motstandere* av kapitalismen. DNAs revolusjonære forhistorie og radikale språkbruk, kombinert med et stort antall hederlige og dyktige medlemmer fra arbeiderklassen og andre som ærlig ønska å arbeide for sosialismen, har gjort at *nettopp* dette partiet fortsatt har kunnet suge opp i seg og nøytralisere tendenser til opposisjon mot kapitalismen.

»NKP» er det mest konsekvente uttrykket for den moderne revisjonismen i Norge. I norsk innerikspolitikk har »NKP»s revisjonisme tatt form av å forkaste marxismen og erstatte den med et fullstendig

knefall for DNAs reformisme. »NKP»s eneste eksistensberettigelse er blitt forsvar for Sovjets fascisme og imperialisme og den støtten som Sovjet lederne derfor er villige til å gi partiet. Dette har redusert partiet til ei lita gruppe som er isolert fra arbeidsfolk.

Men »NKP»s *politiske* betydning er større enn det den minimale oppslutninga viser. »NKP» fungerer som ideologisk leder av de i DNA, SV og andre som ønsker å svekke motstanden mot Sovjets internasjonale aggresjon, krigsforberedelser og press mot Norge. »NKP» har skada motstanden mot kapitalismen i Norge ved å demoralisere den generasjonen som slutta opp om kommunismen som en følge av verdenskrisa og den 2.verdenskrigen, og har bragt ordet kommunisme i miskreditt i den norske arbeiderklassen. I dag gjør »NKP»-ledelsens avhengige forhold til Sovjet at dette partiet er det mest reaksjonære av alle partier i Norge.

SV er et parti som bygger politikken sin på ei blanding av reformistisk, venstresosialdemokratisk og moderne revisjonistisk ideologi. SV inneholder både folk som går mot sosialimperialismen og folk som støtter Sovjet, folk som står politisk svært nær DNA og folk som rekner seg som marxister og revolusjonære. SV suger opp i seg mye av den spontane misnøya med DNA som fører til kritikk av DNA fra venstre, særlig i de intellektuelle skikta. SV reagerer i hovedsak på den økte internasjonale spenninga ved å prøve å vinne oppslutning i de pasifistiske prega fløyene i fredsbevegelsen, som går mot et sterkt norsk forsvar og vil unngå konfrontasjon med Sovjet. SV som parti har i de siste åra tatt flere riktige standpunkter mot Sosialimperialismen, men velger samtidig tillitsmenn og stiller kandidater som støtter Sovjet i Afghanistan og terroren i Polen. SV inneholder mange aktivister som tar riktige standpunkter i ulike kamper, men har som parti i de sinere åra stadig befesta sin karakter av å være DNAs støtteparti til venstre.

SV som parti forsvarer at det norske borgerlig-demokratiet er demokratisk og kan lede arbeiderklassen til makta, og at DNA er et virkelig progressivt parti, som i allianse med SV kan gjennomføre sosialistiske reformer. SV går i parlamentariske organer inn for »ansvarlighet» og blir dermed ofte medansvarlig for borgerskapets nedskjæringspolitikk. Slik fungerer SV nå innafør det norske partisystemet som et borgerlig venstreparti som forener radikal opposisjon i enkeltstandpunkter med å godta systemet som helhet, og slik hindre at folk på vei til venstre forkaster hele borgerligdemokratiet som mulig løsning på arbeidsfolk problemer.

Som *helhet* har det borgerlige partisystemet vært ytterst stabilt i mange tiår. Det har en meget sterk stilling i det arbeidende folkets bevissthet, og har ytterst smidig og effektiv stilling i det arbeidende folkets bevissthet, og har ytterst smidig og effektivt sugd opp i seg og nøytralisert forskjellige former for misnøye og opposisjon, f.eks. den kraftige motvilja mot H og DNA etter EEC-avstemninga i 1972. Partisystemet som er 100 år gammalt og djupt rotfesta er ett av de aller beste redskapene for borgerskapets herredømme.

Samtidig inneholder dette partisystemet indre motsigelser som under andre vilkår kan føre til at dets sterke stilling bryter sammen. *Klassemotsigelsene* i Norge går mellom store mengder av alle partiers tilhengere og deres ledere, i et parti som DNA gjelder det også mellom flertallet av *medlemmer* og ledelsen. Skjerpa *internasjonale motsigelser* og *motsigelser*

mellom ulike monopoler i Norge kan i visse situasjoner føre til skarp strid mellom partiene, slik de borgerlige partiene delte seg i to stridende grupper under EEC-kampen. Kapitalismens stabile utvikling og den utenrikspolitiske stabiliteten har vært forutsetninga for partisystemets harmoni i de siste 30 åra. Endrer disse forutsetningene seg vil det åsså bli vanskeligere å holde de store indre motsigelsene skjult.

AKP(m-l) er et registrert, lovlig politisk parti, men står grunnleggende i motsetning til hele det borgerlige partivesenet i Norge. Det er fordi AKP(m-l) representerer arbeiderklassens interesser og kjemper mot borgerskapet og imperialismen. AKP(m-l) angriper monopolenes herredømme over økonomien, nekter å være medansvarlig for å administrere borgerskapets diktatur i Norge, og jobber ikke for å skaffe seg posisjoner gjennom de skinn- demokratiske valgte forsamlingene. AKP(m-l) jobber som *parti* for å mobilisere og lede arbeidsfolk for å forsvare sine interesser og for å forberede at det arbeidende folket en dag sjøl kan ta makta fra borgerskapet. Når AKP(m-l) stiller til valg, forhandler med andre partier om samarbeid i visse saker osv. er det for å støtte den kampen arbeidsfolk fører.

Borgerskapets diktatur kan tillate partier som AKP(m-l), spesielt så lenge de er små, fordi det ville avsløre og kompromittere systemet om de blei forbudt, mens det kan brukes til å forsvare systemet når de er tillatt. »Se, vi tillater sjøl den revolusjonære opposisjonen mot kapitalismen. Det viser at vårt system virkelig er demokratisk.» Men i virkeligheten ville et valgresultat aldri bli god tatt av borgerne og partiet og dets tilhengere ville bli undertrykt dersom AKP(m-l) skulle få flertall i stortinget gjennom et valg under kapitalismen.

Nettopp fordi det borgerlige demokratiet står så sterkt, er AKP(m-l) nødt til å delta i de borgerli-parlamentariske organene for å avsløre begrensningene i det. AKP(m-l) må samarbeide med de ærlige medlemmene og tilhengerne av andre partier, gå i aksjonsenhet med forskjellige partier på progressive saker der det er mulig og samtidig alltid avsløre disse partienes karakter av politiske støtter til kapitalismen når deres politiske praksis skaper grunnlag for det. Bare ved å følge ei slik politisk linje kan AKP(m-l) gradvis vinne oppslutning fra de som begynner å bli kritiske til den norske kapitalismen og bryte seg løs fra DNA, SV og andre partier og gå til venstre, uten at de stopper opp på det standpunktet at ny, mer radikal politisk opposisjon *innfor* det parlamentariske systemet og det borgerlige partivesenet er *løsninga*.

(8)

TENDENSER I KAPITALISMENS UTVIKLING I NORGE.

I perioden etter krigen har de sosialdemokratiske politikerne planlagt utviklinga av statlige og kommunale virksomheter ut fra den forutsetninga at kapitalismen i Norge skal fortsette å utvikle seg omtrent som i tida 1945-75. Men de siste ti-åras utvikling har vist at forhåpningene om det blir knust av virkeligheten.

Verdenskrisa slo overende mye av den norske tungindustrien. Industrierarbeidernes antall gikk tilbake. Byer bygd opp rundt slik industri blei kasta ut i lokal krise. Norske monopoler utvikla en strategi for å legge

ned mest mulig virksomhet på land i Norge for å konsentrere kapitalen i nordsjøen og i imperialistisk ekspansjon utenlands. Samtidig som de statskapitalistiske selskapa styrka seg enormt og den norske staten fikk enorme hovedinntekter, blei ekspansjonen i viktige deler av stats- og kommuneadministrasjon, helse- og skolevesen osv. avløst av en politikk for nedskjæringer.

De første ti-åra etter den 2.verdenskrigen var prega av at kapitalen i Norge kunne høste stadig større profitt på å stadig utvide antallet arbeidere den sysselsatte. Det er sannsynlig at dette nå er avløst av en annen tendens: De norske monopolene ekspanderer ute og i sektorer som krever lite arbeidskraft, og har interesse av å sysselsette stadig færre arbeidere i Norge.

Den eksplosive utviklinga av datarevolusjonen som kommer i de neste ti-åra framover vil skjerpe denne tendensen. Dette reiser perspektivet at en stadig større del av den ungdommen som vokser opp i Norge vil bli gående permanent uten jobb, og mange av de som mister jobbene i nedlegginger vil aldri få ny jobb.

Den norske økonomien vil bli prega av kraftige forskjeller mellom regioner som blir liggende i økonomisk dauvanne og andre regioner der kapitalistisk virksomhet ekspanderer. Samtidig vil den norske økonomien bli enda mer sårbar for internasjonale kriser, f.eks. for drastisk fall i oljeprisene på verdensmarkedet.

Klasseskillene vil øke og motsetningene mellom klassene vil skjerpe seg. Mens skiktet som blir gående permanent uten jobb øker, øker også skiktene av ledere i statsadministrasjon og i de store monopolene, og muligheten til å avansere til topps i den norske monopolkapitalen fra dette skiktet blir større enn før.

Motsetninga mellom de enkelte kapitalenes jakt på rask og høy profitt og hele den kapitalistiske økonomiens behov for fellestiltak bygd på langvarig planlegging vil skjerpe seg. På den ene sida blir produksjonen stadig mer samfunnsmessig, behova for skolegang, forskning, kommunikasjoner osv, øker. På den andre sida gjør nettopp kapitalismens egen utvikling at rammene for slik virksomhet blir stadig trangere.

Dette inskrenker også mulighetene for å føre en »velferdsstats- politikk» slik som i de tre første ti-åra etter den 2.verdenskrigen. Tvert i mot er tendensen nå at »velferdsstaten» rigges ned. Dette skjerper igjen den sosiale krisa som vokser fram som et resultat av kapitalismens utvikling. Disse svære endringene i den norske kapitalistiske økonomien skjerper også motsigelsene i det politiske systemet som er bygd opp på grunnlag av den tidligere utviklinga av den politiske ideologien. Det undergraver posisjonene til arbeideraristokratiet, som har hatt som sitt sterkeste kort nettopp at dette skiktet administrerte utviklinga av »velferdsstaten». Det gjør det vanskelige å rekruttere ledere fra protestbevegelser inn i ledelsen av kapitalismen ved å tilfredsstille en del av krava fra slik protestbevegelser. En mulighet er at dette på lengre sikt kan føre til mer åpen undertrykking fra den norske statsmakta.

Utviklinga av den norske kapitalismen undergraver på lengre sikt flere av de viktigste støttepælene i de ideologiene som er skapt for å forsvare kapitalens herredømme i Norge. Arbeidsfolk som har planlagt livet sitt ut fra løfter om trygge arbeidsplasser får oppleve at de blei snytt. Alle de som trudde at utviklinga under den norske kapitalismen skulle gå

stadig framover for de arbeidende massene får i stedet se at utviklinga går bakover. Det vil derfor bli vanskeligere å forsvare påstanden om at høy profitt for kapitalistene er det som må til for å skape en blomstrende økonomi som er bra for arbeidsfolk, og de sosialdemokratiske -revisjonistiske teoriene om at gradvise reformer under kapitalismen kan skape et nytt samfunn.

På den andre sida vil denne utviklinga objektivt skape et bedre grunnlag for revolusjonær kritikk av kapitalismen og for å spre ideer om at det som må til er å avskaffe hele systemet og erstatte det med et annet.

(9)

DET KAPITALISTISKE NORGE FRA STABILITET TIL KRISE

Ei samla analyse av Norges indre og ytre forhold viser at utviklinga nå går i retning av store historiske omslag.

Perioden Norge har bak seg, har vært prega av:

- relativ stabilitet i Nordeuropa
- veldig akkumulasjon av kapital for de norske kapitalistene
- relativ økonomiske velstand for viktige deler av de arbeidende massene
- stor stabilitet for det kapitalistiske systemet i Norge, klassefred og politisk borgfred.

Men i denne perioden har de internasjonale og nasjonale motsigelsene samtidig utvikla seg, og dette bærer i seg kimen til omslag. Det peker i retning av at andre og motsatte tendenser vil komme til å prege situasjonen i framtida:

Internasjonalt skjerper motsigelsene mellom supermaktene og mellom de mindre Europeiske statene og supermakta Sovjet. Samtidig skjerper den internasjonale krisa og de nasjonale og revolusjonære bevegelsene i den 3.verden de tendensene som gjør hele det imperialistiske verdenssystemet mer ustabil.

For Norge betyr dette at faren øker for at landet kan bli slagmark ved en 3.verdenskrig i Europa. Det åpner også for muligheter for okkupasjon fra Sovjet uten storkrig eller »finlandisering»: de borgerlige maktthaverne kan finne det klokest å frivillig innordne seg under sosial-imperialismen.

I Norge sjøl er kapitalismen inne i ei utvikling som ser ut til å bety at tida er slutt da monopolene kunne akkumulere stadig mer kapital ved å trekke stadig større deler av det arbeidende folket inn i kapitalistisk lønnsarbeid. Eksport og omplassering av kapital, nedlegging av tradisjonelle industrier og virkningene av kapitalistenes bruk av den nye teknologien erstatter stabiliteten i det norske samfunnet med ustabilitet og omveltninger. Landsbygdas langvarige krise skjerper seg. Samtidig oppstår det ei ny form for strukturkrise for de bysamfunna som er vokst opp rundt den tradisjonelle kapitalistiske industrien og handelen. »Velferdsstaten» rigges ned i stedet for å bygges opp. Levestandarden til viktige deler av de arbeidende massene synker. Det er sannsynlig at utviklinga må føre til økende permanent arbeidslaushet.

Den internasjonale utviklinga kan komme til å bestemme om det norske folket skal fortsette å eksistere. Men sjøl uten denne internasjonale politiske utviklinga, vil motsigelsene som utvikler seg i *den norske kapitalismen sjøl* måtte skape stadig skarpere økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle kriser for

hele det norske kapitalistiske systemet. Norge er på vei ut av en periode med relativ stabilitet og relativ klassefred, og inn i en periode med stadig større ustabilitet, skjerping av motsigelser, skjerpa internasjonal kamp og indre klassekamp.

Dette reiser spørsmålet om hvilken utvikling som kan forsvare det norske folkets interesse i denne nye perioden.

Internasjonalt kan det norske folkets situasjon ikke bli trygg før det imperialistiske systemet har gått under på jorda. I tida før det skjer, er det norske folkets interesser tjent av at den norske staten søker å alliere seg med folkene, frigjøringsbevegelsene og statene i den 3.verden som kjemper mot supermaktene og imperialismen, med de kreftene i Sovjet og Østeuropa som kjemper for demokrati og for å styrte imperialismen, og de bevegelser og regjeringer i Europa som går innfor å stå mot sosialimperialismens press, vil stå uavhengig av USA-imperialismen og søke allianse med den 3.verden. Det norske folket har interesse av en nasjonalt sjølstendig politikk som står uavhengig av supermaktene, bygger opp evnen til militært forsvar mot et sovjetisk angrep og samtidig bryter avhengighetsforholdet til USA.

Så lenge monopolborgerskapet har makta i Norge vil ei slik internasjonal politikk ikke bli gjennomført. Det er både nødvendig og mulig å kjempe gjennom at politikken *endres* på noen områder i en slik retning. Det er også nødvendig å kjempe for at det norske folket forbereder seg på å forsvare seg sjøl uavhengig av og om nødvendig mot statsmakta og overklassen om situasjonen krever det, f.eks. tross en kapitulasjon fra regjeringa etter et sovjetisk angrep. Det står uansett fast at så lenge monopolkapitalen hersker i Norge, vil det norske folkets stilling i verden være ytterst farlig fra en strategisk synsvinkel. I værste fall kan den internasjonale utviklinga føre til undergang for det norske folket av forskjellige nasjonaliteter.

I Norge kan kapitalistene ikke hindre virkningene av de tilbakevendende krisene i det internasjonale økonomiske systemet. Samtidig vil utviklinga av den norske kapitalismen *sjøl* sannsynligvis skape stadig vanskeligere leveforhold økonomisk og sosialt for en økende del av de arbeidende massene.

Løsninger på problemer for massene som sosial elendighet, økende permanent arbeidsløshet, evig utrygghet og frykt for framtida fins *ikke* i de videre utviklinga av de tendensene som nå preger norsk kapitalisme. Tvert i mot blir disse problemene stadig mer uløselige, nettopp under kapitalismen.

Nettopp fordi de motsigelsene som nå utvikler seg i Norge og i forholdet mellom Norge og resten av verden *ikke* kan finne løsninger *innfor* det kapitalistiske systemet, reiser det spørsmålet om å *avskaffe* dette systemet og å *erstatte* det med et annet.

Dette krever at statens og de store monopolenes eiendom blir tatt fra det herskende monopolborgerskapet. Det krever at den nåværende eiendommen og statsmakta blir erstatta med sosialistisk eiendom og arbeiderklassens statsmakt. Dette kan bare skje gjennom en sosialistisk revolusjon. Drivkreftene i en sosialistisk revolusjon i Norge kan bare være de klassene og skikta som ikke har muligheter for å sikre sine interesser gjennom den videre utviklinga av kapitalismen.

Disse klassene og skikta er i hovedsak:

- arbeiderklassen i tradisjonell forstand
- kjerneproletariatet i industrien, andre lønnsarbeidere som selger bare arbeidskrafta si. Denne klassen må

være den ledende krafta blant de som gjør revolusjonen.

-De delene av småborgerskapet tilknytta statsmaskina og kapitalistisk virksomhet som står nærmest arbeiderklassen. Det betyr nå særlig de store massene av ansatte i underordna intellektuelle stillinger i administrasjon, skole- og helsevesen osv.

-Det tradisjonelle lavere småborgerskapet og halvproletarene på landsbygda: småbrukere, fiskere og bønder som lever av eget arbeid.

-det økende skiktet fra forskjellige klasser som blir gjort permanent arbeidslaus av den kapitalistiske utviklinga.

Disse klassene og skikta svarer i forhold til oppgava å styrte det kapitalistiske systemet i Norge til det Mao kalte *folket*: De som har i hovedsak felles interesser i revolusjonen. Løsninga av de arbeidende massenes problemer fins bare i at dette *folket* i Norge slutter seg sammen og gjør sosialistisk revolusjon.

For at dette skal skje må forholda forandre seg svært mye fra situasjonen slik den er i 1983. De herskende borgerlige ideologiene, reformister og revisjonister påstår at tanken på revolusjon er latterlig tankespinn. I de arbeidende massene er det en utbredt oppfatning at en sosialistisk revolusjon i Norge er umulig. Ja, denne revolusjonen er *politisk* umulig i 1983, på helt kort sikt. Dette er et *resultat* av kapitalismens lange stabile periode i Norge og de svært sterke posisjonene det har skapt for kapitalismen. Men

like fullt er en slik revolusjon *nødvendig*, for å løse motsigelser som stadig vokser, og som ellers er uløselige! Situasjonen nå er at sosialismen er umulig. Men situasjonen i framtida vil bli at kapitalismen blir umulig.

Det er derfor helt nødvendig at virkelige kommunister og andre som forstår det kapitalistiske systemet trosser den offentlige borgerlige opposisjon, *analyserer* nødvendigheten av et framtidig sosialistisk samfunn i Norge og går i gang med oppgava å tålmodig *forklare* dette i diskusjoner i arbeiderklassen og det arbeidende folket. For bare gjennom sånt teoretisk og politisk arbeid kan de frøene sås som gjør det *mulig* å erstatte kapitalismen med sosialismen, *når* situasjonen kommer da det blir *lett* å se at kapitalismen ikke duger lenger.

Sosialistisk revolusjon står ikke på dagsordenen i Norge i 1983. Men utviklinga av kapitalismen viser at *diskusjon og propaganda for sosialismen* må stå på dagsordenen. Diskusjonen om muligheten for å gjøre kapitalismen *»bra»* ved å *»flikke»* på den for å *»fjerne* dens ubehagelige sider» viser seg i virkeligheten å være vrøvl og tankespinn. Den herskende klassens *politiske makt* er svær, men dens *ideer og teorier* er slått konkurs. Dette stiller oppgava for de klasser og politiske krefter som står *mot* herskerne, å utvikle teori og politikk for det systemet som må komme *etter* dem.

ENDRING I OPPLEGGET FOR PROGRAMDISKUSJONENE

I det opplegget som er sendt ut tidligere blir det en endring:

Spm.4 blir endra til:

Ta stilling til hva som kan hindre og hva som kan utsette en tredje verdenskrig. Hvordan skal partiet jobbe i krig/fred-spørsmålet?

I forordet til det nye prinsippprogramutkastet for AKP(m-l) forsikrer Tron Øgrim at han ikke ønsker «et nytt program for å få en sjanse til å kaste det politiske hovedinnholdet i 1980-programmet på skrap-haugen». Han sier også at programkomiteen «ikke er uenig i noen av hovedpunktene i dette programmet».

Nå ligger imidlertid utkastet på bordet, så folk får dømme sjøl om dette stemmer. For min del er det helt klart at utkastet på svært vesentlige punkter har gått bort fra standpunkter partiet har stått på, ikke bare i 80-programmet, men så lenge partiet har eksistert. Dette kommer til uttrykk på forskjellig vis. I enkelte tilfeller har kjente begreper fått et nytt innhold. Andre ting har bare blitt lukka bort, stille og rolig. I tillegg er det standpunkter som tidligere var ganske klare som i utkastet er gjort uklare, og av og til selvmotsigende.

1980-programmet var etter min mening heller ikke noe glansnummer. Det er, som Øgrim sier i forordet, «prega av politiske kompromisser». Men det var i alle fall et program det gikk an å leve med, et program for et kommunistisk parti.

Det nye programutkastet er derimot umulig som program for et kommunistisk parti. På enkelte punkter er det klart revisjonistisk, og på andre punkter legger det opp til ei videre utvikling i revisjonistisk retning ved neste korsvei.

Det er sjølsagt umulig å foreta en omfattende kritikk av utkastet her, men jeg skal ta for meg enkelte saker for å vise hva jeg mener.

Behandlinga av revisjonismen

Dette punktet kunne gjøres veldig kort, ved bare å konstatere at utkastet over-

hodet ikke behandler spørsmålet. Men ikke-behandling er også ei form for behandling, og det sier mye om hvilken vekt forfatterne av utkastet legger på dette spørsmålet. De legger ingen vekt på det. De ser ikke noe poeng i å nevne at det er noe som heter revisjonisme.

I utkastet er ordet revisjonisme/revisjonist etter hva jeg kan se brukt to ganger, begge i historisk sammenheng. I 80-programmet er hele Del II (12 sider) via kampen mot opportunisten og revisjonismen. I tillegg er store deler av programmet for øvrig gjennomsyra av kritikk av revisjonismen.

I utkastet er alt dette fjerna. I avsnitt hvor utkastet er skrivi omtrent rett av tilsvarende avsnitt i 80-programmet, er selv ordet revisjonisme fjerna. Jeg skal ta for meg et eksempel på dette:

I utkastet er det et avsnitt som heter «AKP(m-l) reinskar ut karrieremakrar og borgarar». Her står det (side 30): «Det kan koma inn karrieremakrar og borgarlege politikarar i partiet.»

Tilsvarende setning i 80-programmet lyder slik (side 123): «Men det vil skje oppatt og oppatt at det dukkar opp borgarlege politikarar og karrieristar innafor partiet som prøver å endre AKP(m-l) til eit borgarleg arbeidarparti, eit revisjonistisk parti». (Mine uthevinger).

Det som med nødvendighet vil skje ifølge 80-programmet, er noe som kan skje (i verste fall) ifølge det nye utkastet. Dessuten er de borgerlige politikernes hensikter med partiet beskrevet i 80-programmet, men fjerna i utkastet.

Dette er ytterst påfallende, og ingen bør være i tvil om at endringene er foretatt bevisst. Det er nødvendig å spørre om hva hensikten er. Det er kanskje slik at revisjonismen ikke lenger representerer noen fare for partiet, at

partiet er konsolidert mot revisjonismen? Dessverre er det langt ifra slik. Tvert imot mener jeg revisjonismen i dag står mye sterkere innafor partiet enn i 1980. Faktum er at revisjonismen står så sterkt at det for første gang i partiets historie er politisk mulig å sende ut et programutkast som er kjemisk fritt for kritikk av revisjonismen.

Mitt syn er at revisjonistiske strømninger i partiet i dag utgjør et hovedproblem for AKP(m-l). Utkastets manglende behandling av revisjonismen har bare bestyrka meg i dette synet.

AKP(m-l) som arbeiderklassens parti

Spørsmålet om AKP(m-l) er arbeiderklassens parti, eller om det bare prøver å bli det var framme i debatten også foran 80-landsmøtet. Programutkastet den gang hevda at vi prøver å bli det, og det ble bl.a. argumentert med at så lenge ikke flertallet av arbeiderklassen fulgte partiet, var det bare skryt å kalle seg arbeiderklassens parti.

Dette blei slått tilbake den gang, og i 80-programmet blei det på nytt stadfesta at AKP(m-l) er arbeiderklassens parti. (Del VII i 80-programmet heter «Arbeiderklassens kommunistiske parti», og handler i sin helhet om AKP(m-l)).

Argumentene for dette synet gjelder fremdeles: Dersom AKP(m-l) ikke er arbeiderklassens parti, hvilket/hvilke partier har arbeiderklassen da? DNA? SV? Eller kanskje arbeiderklassen ikke har noe parti i det hele tatt? Da bør den i så fall snarest stifte et.

Om arbeiderklassen har et stort eller lite parti, er ikke avgjørende i denne sammenheng. Det eneste det sier noe om, er arbeiderklassens politiske styrke og bevissthet.

For ordens skyld vil jeg bare nevne at utkastet ikke definerer AKP(m-l) som arbeiderklassens parti. Sånn sett går det ei klar linje gjennom utkastet.

Spørsmålet om klassikerne

I innledninga til 80-programmet står det: «AKP(m-l) bygger på marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenking, slik han i første rekke er forma ut av Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao». Innledninga til utkastet inneholder ikke noe tilsvarende.

Utover i utkastet opereres det imidlertid med et nytt begrep, marxismen-leninismen-maoismen. Det dukker også opp formuleringer som «Det er rett å halda fast på hovudlina til Marx, Lenin og Mao» (side 28), og «Partiet har avvist idear om å bryta med og forkasta det revolusjonære innhaldet i teoriane til Marx, Lenin og Mao» (side 30).

Det er forståelig at folk av opportunistiske grunner kutter ut Stalin, det har skjedd mange ganger før. Han er ytterst upopulær i det gode selskap, og blir også av en del folk innafor partiet sett på som ei svær belastning. Men hva galt har Engels gjort? Meg bekjent har det ikke kommet noe omfattende angrep på Engels siden Harald Berntsen angrep naturdialektikken på begynnelsen av 70-tallet. Allikevel er han fjerna fra klassikerrekka. Besynderlig.

Utbroderinga av Stalins feil i motsetning til den svært korte behandlinga av hans fortjenester, styrker bare inntrykket av ei «avstalinisering». Før i tida hevda vi at vurderinga av Stalin utgjorde et vannskille mellom revisjonister og kommunister. Jeg bare konstaterer at utkastet dessverre har havna på feil side av vannskillet også på dette punktet.

PRINSIPPROGRAMMET OG *Proletariatets* diktatur

«En revolusjon er ikke noe teselskap... En revolusjon er en omveltning, en voldshandling som medfører at en klasse styrter en annen klasse.» (Mao Tse-tung).

Jeg tror Mao har et poeng her. Når utkastet skal beskrive forholda i Norge etter en sosialistisk revolusjon og gi konkret innhold til begrepet proletariatets diktatur, er det derimot ikke mye som minner om voldshandlinger og klassekamp. Tanken på teselskapet ligger nærmere.

Samtidig er utkastet raus til å dele ut «friheter». Det skal f.eks. være full frihet til å danne politiske partier og organisasjoner som står for ulike syn. Disse partiene skal kunne drive propaganda for å vinne tilhengere, og ei forsamling av folkevalgte representanter fra partiene skal peke ut regjeringa. Ifølge utkastet er dette «nødvendige føresetnader for eit sosialistisk demokrati».

Det kommunistiske partiet skal ikke ha noen særstilling oppe i alt dette. Det skal ikke ha krav på å diktere over regjeringa og fastsette politikken. «Partiet skal ikkje gjøre dette dersom det er i strid med folkeviljen og eit flertal i demokratisk valde organ».

Dette er ikke bare revisjonisme, men uttrykker også et reint parlamentarisk syn, og står i skarp motsetning til tidligere parti-program.

Det utkastet legger opp til er at gjeninnføringa av kapitalismen skal kunne skje via parlamentet. Deres borgerskapet ved hjelp av sine lovlige

partier og organisasjoner vinner flertall i parlamentet, skal det kommunistiske partiet bare slå fast at det var synd at det gikk som det gikk, men de demokratiske spillereglene må respekteres.

Kjernes spørsmålet — hvilken klasse som skal ha makta i staten — blir her et annerslags spørsmål. De borgerlig-demokratiske spillereglene går foran. Proletariatets diktatur blir gjort til et spørsmål om «demokrati», flertall i parlamentet, kvoteringsregler for arbeiderklassen og lignende saker. Klassekampen under sosialismen reduseres til et spørsmål om diskusjon og kritikk, kamp mellom ideer og utvikling av diverse «friheter».

Borgerskapet vil få enorme fordeler, fordeler som vi veit de er mestre i å utnytte, og som de helt sikkert vil utnytte til det ytterste for å vinne tilbake makta i staten. Utkastet uttrykker derfor ei livsfarlig linje for arbeiderklassen, ei linje for å føre arbeiderklassen til slakten benken etter en kontrarevolusjon.

Konklusjoner

Av plasshensyn må jeg stoppe her. Det betyr ikke at jeg anser andre områder som mindre viktige, eller at jeg er enig med utkastet på disse punktene. Tvert i mot. Utkastet uttrykker revisjonistiske synspunkter på viktige områder som imperialismen, krig/fred, væpna revolusjon og folkekrig. Dessuten er den korte avvisninga av Komintern helt uakseptabel. Det samme gjelder

der tausheten om Kinaspørsmålet.

Jeg mener programutkastet er et revisjonistisk dokument, og derfor helt uegna som diskusjonsgrunnlag for partiet. Av samme grunn finner jeg det formålsløst å foreslå konkrete endringer til utkastet. Den eneste farbare veien er etter mitt syn at SK trekker utkastet tilbake, og at SK deretter sørger for at det blir utarbeida et nytt programforslag som bygger på standpunkter partiet har hatt helt fram til i dag. Dersom dette av en eller annen grunn skulle være umulig, vil jeg foreslå at partiets någjeldende program legges til grunn for diskusjonen.

Enkelte kamerater vil sikkert hevde at de synspunktene jeg har kommet med er et nødvendig hardt angrep på utkastet. Dette vil være å stille saken på hodet. Det er tvert i mot utkastet som er et hardt revisjonistisk angrep på partiets korrekte generallinje, et angrep det er nødvendig å forsvare partiet mot.

Partiet har også tidligere vært utsatt for revisjonistiske angrep som har trua partiets eksistens som kommunistparti. I tida like etter partistiftelsen var vi i en tilsvarende situasjon. Dengang gikk SK i spissen mot revisjonismen, og vedtok «Teser om høyreavviket», (et dokument som har stor gyldighet også i dag, og som hører med blant det beste som er presentert av noe ledende organ i partiet til dags dato). Det gjenstår å se om dagens SK er seg sitt

ansvar bevisst på samme måte som SK i 1975 var det.

«Les, tenk, kritiser!»

Tron Øgrim avslutter forordet til programutkastet med denne parola, og jeg slutter meg gjerne til den oppfordringa. Når det gjelder hva en bør lese, vil jeg gjerne komme med noen konkrete forslag til lesestoff som i alle fall jeg har hatt nytte av:

«Teser om høyreavviket» er nevnt. Disse tesene og dagens programutkast er som ild og vann, totalt uforenlige.

Dessuten bør folk sette seg inn i programmene fra 1976 og 1980, for å få det klart for seg hvilke politiske linjer som nå blir forsøkt bytta ut med nye. Beretninga fra 1976 er også nyttig lesning.

Av Lenin vil jeg anbefale «Staten og revolusjonen» og «Den proletariske revolusjonen og renegaten Kautsky». Ellers er det mye matnyttig og hente både hos Stalin og Mao.

«Den store polemikken» mellom KKP og SUKP fra begynnelsen av 60-tallet er fra KKP side en eneste lang kritikk av forskjellige sider ved revisjonismen. Deler av polemikken er utgitt på Oktober, ellers finnes den i 5 bind på dansk.

Til slutt kan jeg anbefale Nils Homberg: «Fredlig kontrarevolusjon» (2 bind), som er ei analyse av hvordan Sovjet blei forandra fra en sosialistisk til en kapitalistisk stat.

Ellen Pedersen

TRON ØGRIM

LINJEKAMPEN OM DET NYE PRINSIPP-PROGRAMMET

- SVAR TIL ELLEN PEDERSEN OG ANDRE

Et velkomment kanonskudd fra Ellen Pedersen.

Jeg står som hovedansvarlig for det nye forslaget til prinsipp-program for AKP(m-l), som er lagt ut til diskusjon til nå.

Kamerat Ellen Pedersen har i 8 år gjort en bra jobb for AKP(m-l) i Oslo Bystyre. I en todelt artikkel i Klassekampen i juni, som er trykt opp her, kommer hun med en skarp politisk kritikk av dette programmet. Hun hevder at det er et revisjonistisk angrep på den riktige linja AKP(m-l) til nå har stått for.

At dette angrepet kommer er bra. At det kommer fra en kjent kamerat som har gjort mye nyttig arbeid for partiet er bra. Dskulle vise alle at den debatten om AKP(m-l)s grunnlag som nå utvikler seg ikke er noe juks for galleriet. Det bør vekke folk.

Det er også nyttig for partiet at EP på denne måten stiller spørsmåla på spissen. Dersom hu har rett, bør forslaget sjølsagt forkastes (og ikke bearbeides videre). Dette er rimeligvis det første spørsmålet i diskusjonen når et nytt forslag ligger på bordet.

Svakheter ved EPs kritikk.

EPs innlegg retter kritikk mot forslaget i form av *påstander*. EP hevder at forskjellige ting er revisjonistisk og/eller feil. Dette er en grei måte å starte en debatt på. Er tid og plass begrensa, mens det er viktig å få ropt et varsko, så skriver man sånn.

Men for meg som skal *svare og forsvare*, er det vanskeligere. Jeg kan ikke nøye meg med å si at jeg ikke er *enig* med kamerat EP. jeg må *asså argumentere*, forklare *hvorfor*.

En ekstra vanske i denne starten er at kamerat EP ikke klart har definert hva hu sjøl mener er riktig på alle områder. Foreløpig har hu bare sagt - i litt allmenne ordelag - hva hu mener er gæernt. Det er derfor ikke lett for meg å polemisere mot hennes syn.

I den videre debatten mener jeg kamerat EP sjøl må gå videre med å holde fram det hu ser som riktige alternativer til det nye forslagens gjerne og revisjonistiske forslag. Dette kan gjøre det lettere for andre å sta stilling. Det kan asså vise seg at motsetningene mellom henne og TØ viser seg å være mindre enn det ser ut i starten.

TRON ØGRIMS PROBLEMER MED Å SVARE

Med mitt forsøk på å svare på denne kritikken har det gått som flere ganger før i KLASSEKAMPEN. Jeg skreiv i juni-juli et meget langt svar (flere titalls sider) der jeg forsøkte å komme inn på flest mulig av de spørsmåla kritikken reiser. Redaktøren pekte på at dette var alt for langt (som han måtte gjøre). Tida går med jobb, møter, innledninger jeg har påtatt meg, forpliktelser i fagforeninga osv. I mellomtida dukker flere nye spørsmål opp, som strengt tatt asså fortjener svar. Å bearbeide dette til noe som KLASSEKAMPEN kan spise er tungt og tar tid. Dette ber jeg om forståelse for fra EP og andre.

Resultatet er blitt at den opprinnelige svarartikkelen til kritikken fra kamerat EP er blitt delt i to. Den ene delen, som omfatter spørsmål av mer allmen politisk karakter, kommer som serie i KLASSEKAMPEN. Den andre delen, som bl.a. går mer inn på en del sider ved det EP påstår om tidligere partiprogrammer, diskusjon om de marxistiske klassikere og den internasjonale kommunistiske bevegelsen osv. blir trykt her.

Men dette er utarbeida som en sammenhengende artikkel, og den offentliggjøres med små endringer i forhold til manuskriptet fra månedsskiftet juni/juli. (Det vil folk lett se som hørte innledning pga. dette manuskriptet og delvis leste det på båtturen i Vestfold og andre steder.

Se derfor i nåde til disse to tvilling-artiklene, om operasjonen har

gjort at de er blitt litt skeive og skakke begge to, og ikke alltid har det helhetlige preget som (jeg mener) var der i »ur-manuskriptet».

EI INNHOLDSLISTE OVER DE TO ARTIKLENE

For de som ønsker å lese de to artiklene i sammenheng, ei innholdsliste ut fra strukturen i den opprinnelige artikkelen.

Innledning: Om kamerat EPs kritikk og annen kritikk. (Første artikkel i KLASSEKAMPEN, kort gjentatt i innledninga her.)

-Om den moderne revisjonismen og kritikken av den (2. artikkel i KK).

-Om kommunismen (3.artikkel i KK).

-Om PF-83 sammenlikna med AKP(m-l)s programmer fra 1976 og 80 (her)

-Om klassegrunnlaget for proletarietets diktatur i Norge og »hele folkets stat» (her)

-Om »friheten» (KKs 4.artikkel)

-Om »demokrati» (KKs 5.artikkel)

-Om faren for kontrarevolusjon (KKs 6. artikkel)

-Om partiet under sosialismen (KKs 7. artikkel)

-Om en kontrarevolusjonær situasjon under sosialismen (KKs 8. artikkel)

-Om de marxistiske klassikerne (her)

-Om Stalin (her)

-Om KOMINTERN (her)

-Om Kina (her)

-Oppsummering - kritikk av ideen om å stille opp igjen programforslaget fra 1980 (KKs 9. artikkel, kort nevnt på slutten her).

(Her følger, for de som ønsker å lese kritikken i sin logiske sammenheng, nr.2 og 3 i serien av artikler i KLASSEKAMPEN).

I.ANTI-DOGMATISK LOFTSRYDDING TIL KRITIKKEN AV KAPITTEL 5.

Ei rekke av kamerat EPs kritiske punkter retter seg mot kap. 5. For de som ikke har lest forslaget: Her er programmet for et *sosialistisk samfunn i Norge samla*.

Kritikk av dette kapittelet er bra. Fordi:

-Kapitlet har åpenbare svakheter, asså fra mitt synspunkt. Jeg syns dette er rimelig, fordi våre *tidligere* programmer her har vært prega av etterplapring eller allment snak. Vi har først nylig kommet i gang med en virkelig diskusjon om disse spørsmåla som gjør det mulig å utvikle våre egne marxistiske teorier, ut fra våre samfunnsforhold.

-Dessuten er det her de politiske motsigelsene i og rundt partiet er samla.

Her må jeg igjen understreke, at jeg veit ikke akkurat hvor stor uenigheten mellom meg og EP er. Hu kritiserer nemlig programmets synspunkter skarpt, uten å gjøre klart hva hu *politisk* går inn for i *steden*. Hennes forslag om å stille opp igjen 1980-programmet viser akkurat her sin store politiske svakhet. *Dette programmet har nemlig både EP og TØ stemt for*. Det er, som kamerat EP sjøl sier, et *kompromiss*. Men, kamerat EP, hvis det nå er sånn at mine nye forslag er et farlig revisjonistisk angrep på partiets kommunistiske hovedlinje, kan det i så fall være riktig med et nytt kompromiss, som har ei politisk form som i og for seg asså kan omfatte mitt syn? Det er fristende til å kalle et sånt forslag opportuniste, men oppheta debatt med harde ord fører ikke nødvendigvis til større klarhet. Jeg nøyer meg derfor med å

kalle forslaget om å stille opp igjen 1980-programmet for lite gjennomtenkt og derfor dårlig. Det politisk riktige av hensyn til den demokratiske debatten blant partimedlemmene må være, at kamerat EP og andre som mener at mitt forslag er gærent, kommer med motforslag som i klarspråk viser hva de mener er riktig. »Kompromissforslag» som beviselig kan romme ytterst forskjellige synspunkter gjør jo ikke medlemmene noe klokere, når de skal finne ut hva motsigelsene står om.

Såne motforslag mangler foreløpig. Det er ingen grunn til å kritisere det, så lenge programforslaget bare har vært ute siden mai. Men mangler de 2-3 måneder til, blir det virkelig grunn til å kritisere de som ser forslaget som gærent, men eventuelt ikke føler ansvar for å gi partiet noe alternativ.

I mellomtida skal jeg forsøke å gjøre mitt syn noe klarere, og samtidig polemisere mot en del synspunkter som jeg har møtt i debatten og som jeg ser som feilaktige. Jeg påstår ikke at kamerat EP mener dette eller hint. Om det veit jeg i dag bare det som har stått i Klassekampen. Det får bli hennes sak å definere seg i forhold til de synspunktene jeg kritiserer, hvis hun mener det er nødvendig.

Men før jeg kan gå i gang med å diskutere den politiske uenigheten mellom meg og kamerat EP, er jeg nødt til å ta opp et par spørsmål av mer formell karakter.

Det dreier seg om påstander om PF-83 som kommer fra kamerat EP og andre, som faktisk er feilaktige. Dette er ikke først og fremst noe som handler om ulikt politisk syn, det handler om å lese forskjellige programmer og teoretiske verker og se hva som virkelig står i dem.

Feilaktige påstander om hva som virkelig står ligger som en kvisthaug og stenger for diskusjonen om de politiske motsigelsene, som kampen virkelig handler om. Jeg er derfor nødt til å rydde vekk dette skrotet, før jeg går videre i polemikken.

FEILAKTIGE PÅSTANDER OM HVA SOM SKILLER DET NYE FORSLAGET FRA PROGRAMMENE I 1976 OG 1980

Det blir hevda at PF-83 i sitt politiske innhold representerer ett *politisk* brudd med programmene fra 1976 og 1980.

Det er faktisk riktig at forslaget på viktige punkter bryter med det f.eks. TØ mente om en del sider ved den sosialistiske statens og det sosialistiske demokratiets organisering, f.eks. i 1976.

Men, kamerat EP og andre: det er langt fra så riktig at forslaget bryter med hva 1976-programmet og 1980-programmene sa! (Dette kan jo bli ei lærerik diskusjon fordi det vil tvinge folk til å lese disse programmene og se etter - noe ikke så mange har gjort de siste åra!)

DEMOKRATI - FØRSTE GANG

Kamerat EP siterer f.eks. dette fra PF-83: »ei forsamling av folkevalgte representanter fra partia skal peke ut regjeringa». Akkurat dette står ikke, det står:

»Folket må sjølv kunne velja mellom representantar som representerer ulike politiske alternativ. Regjeringa må peikast ut av ei forsamling som står til ansvar for folkevalde representantar og stå til ansvar overfor dei.» (PF-83, s.20).

Logikken i dette er sjølsagt som kamerat EP sier: det kan være representanter for flere partier i ei sånn forsamling, så lenge flere partier er tillatt. Men la oss sitere nøyaktig.

Men er dette altså et drastisk brudd med programmene fra 1980 og 1976?

1980: »sentrale statsorgan må bli sette ned og kontrollerte av folkevalde forsamlinger. Røysteretten må bli utvida til å gjelde ikke berre val av delegatar, men også retten til å kalle dei attende og byte dei ut med andre når som helst» (1980-progr. s. 105)

1976: »Statsorgana er leidde av folkevalgte forsamlingar» (1976-progr. s. 153).

Det står ikke et ord her om at folk med demokratiske rettigheter under sosialismen (og det skal vel være de fleste, kamerat EP?) ikke

skal velge mellom folk med forskjellig politisk syn. (Det står ikke at de skal få det heller. Men folk som er vanlige i hue vil vel oppfatte valg der du får velge mellom kandidater med likt syn som et narrespill. Eller hur?)

Det står ikke er ord her om at partiet skal ha automatisk rett til å diktere over regjeringa på tross av hva de folkevalgte forsamlingene mener. Derimot står det at statsorgana er leda av folkevalgte forsamlinger. Det betyr på vanlig menneskespråk at *utøvende* myndighet blir satt ned av og er ansvarlig overfor såne forsamlinger.

Det nye i 1980-programmet er at det trekker den konsekvensen, at disse orda er ærlig ment og ikke skuespill og hykleri. For åssen kan staten være styrt av folkevalgte forsamlinger, dersom såne forsamlingers vedtak automatisk kan settes ut av kraft ved diktat fra et parti? Om vi har ment dette, så har programmene i 1980 og i 1976 i så fall vært hyklerske på dette punktet.

Når det gjelder *kommunistpartiet* så uttrykker både i 1976- og 1980-programmet at dette partiet må spille ei ledende rolle i klassekampen og i staten under sosialismen. *Men det står ingen steder at dette partiet skal kunne diktere regjering, statsorganer, fagforeninger osv. i strid med demokratisk fatta vedtak.*

Det nye programforslaget går åsså inn for at kommunistpartiet skal spille ei ledende rolle i klassekampen og staten. Det nye er at det sterkere enn før markerer at denne ledende rolla må vinnes gjennom politisk kamp og ikke kan ta form av en automatisk rett til å diktere i strid med demokratisk fatta vedtak.

Om nå disse to viktige presiseringene er feil, så var programmene i 1980 og 1976 åsse feil på disse punktene. I så fall skulle det stått: »regjeringa står ansvarlig overfor folkevalgte forsamlinger. Men til disse folkevalgte forsamlinger får bare folk lov til å stille som er enige med kommunistpartiet. Og regjeringa får bare lov til å fatte beslutninger som er godtatt av kommunistpartiet. Med kommunistpartiets ledende rolle i staten og klassekampen mener vi dets automatiske rett til å diktere alle viktige beslutninger, om nødvendig i strid med synspunktet til et flertall av de som har stemmerett og et flertall av de de velger som sine representanter.»

Logisk sett er bare disse to mulighetene til stede. Spørsmål til kamerat EP: Hva mener du sjøl er riktig? Jeg er ikke tilfreds med allmene henvisninger til 1980- eller 76-programmet som her formelt godt kan strekkes til å dekke mitt syn!

FRIHETER FØRSTE GANG

Kamerat EP sier åsså:»Samtidig er utkastet raus til å dele ut »friheter». Det skal f.eks. være full frihet til å danne politiske partier og organisasjoner som står for ulike syn.»

Igen er sitatet unøyaktig. Det står ikke »full frihet», det står »frihet». Det står åsså:»Det er sjølsagt turvande å forby organisasjonar som driv terror, førebur væpna oppstand eller har kontakt med utanlandsk imperialismen». (PF-83 s.21) og ».. det er rett å forby at sosialistisk statseigedom vert gjort til kapitalistisk eigedom» (PF-83 s.21).

Men nok om det. Hva er ellers de frihetene kamerat EP syns programmet er for »raust» med? Det er (PF-83 s.20,sammendrag:)

- ytringsfridom. diskusjon og kritikk - fridom frå nasjonal underkuing - full juridisk likestilling av kvinner og menn - personlig individuelt rettsvern - frie fagforeiningar og streikerett - høve til politisk organisering og verksemd (under dette partier, kommer tilbake til det) - statsleing tufta på frie val (behandla ovafor) - Er så dette, med unntak av partier, noe nytt?

1980-programmet: »Proletariatets diktatur kan ikkje tryggast utan omfattande demokrati for dei arbeidande massane. Det krev personleg rettstryggleik, verkeleg ytringsfridom og fridom til debatt og kritikk, på møte, i pressa osv. Dette må og omfatte retten til kritikk av regjeringa og kommunistpartiet» (s.101) »Fagforeiningar og andre masseorganisasjoner må vere uavhengige av statsorgana. Fagforeiningane må ha retten til å slåst for ineteressene til dei fagorganiserte, streikeretten irekna» (s.105) . »Staten må trygge talefridom, prentefridom og organisasjonsfridom for folket»(s.105).

»Staten må trygge rettstryggleik folk folket og slå ned på kriminalitet» (s.106).

1976-programmet: »...staten... må gje det arbeidande folket rettsleg og materiell trygd for at dei verkeleg kan vera med i politiske avgjerder. Han må sikra talefridom, prentefridom og organisasjonsfridom for det arbeidande folket, forby all diskriminering på grunnlag av kjønn, nasjonalitet, rase og tru og verdsskoding... og syte for at den sosialistiske rettstrygda verjar det arbeidande folket.» (s. 154).

Hva er altså nytt i 1983, med unntak av retten til å danne partier? I forhold til 1976 - ikke mye. I forhold til 1980, *ingenting*, bortsett fra at det er samla på ett sted og gjort tydligere. (er det altså »for raut» eller høyreorientert at vi gjør det tydelig hvor vi står når det gjelder demokratiske rettigheter?) Og hvor i programmene i 1976 og 1980 står det, at det er *forbudt* å danne andre partier enn kommunistpartiet? Igen steder. (skal altså disse dokumentene tolkes etter den gamle russiske juridiske doktrinen, som sosialismen dessverre etterhvert arva fra Tsarveldet: alt som ikke er erklært som livlig, er automatisk forbudt?)

Jeg mener å ha bevist, at det er håpløst å føre polemikk mot det nye programforslaget på disse punktene ved å henvise til programmene fra 1976 og 1980. Disse programmene er nemlig åpne for flere tolkninger, de kan også tolkes i tråd med det nye forslaget. At betydelige deler av partiet (deriblant jeg) var *motstandere* av flere partier under sosialismen i 1975-76 - det er ei anna sak. *for det står ikke på trykk i noe program*. La oss derfor snarest mulig komme vekk fra en formell debatt der vi slår hverandre i hue med disse gamle programmene, og komme over til å diskutere hva vi nå faktisk mener!

Det nye programforslaget og klassikernes teorier om proletariats diktatur.

Det andre formelle spørsmålet dreier seg om programmets angivelige »brudd med den klassiske marxist-leninistiske teorien om proletariats diktatur». Kamerater jeg har diskutert med hevder at programmet gjør et sånt brudd. Kamerat EP må logisk sett mene det samme, ettersom hun kaller det *revisjonistisk*.

Mot dette stiller jeg følgende påstand: Innafor den kommunistiske

tradisjonen vi hører til (marx, Lenin, Stalin, Mao, den kinesiske kritikken av Sovjet), *finner vi ingenting ferdig og sammenhengende teori for statsforma under proletariats diktatur*. Derimot finner vi flere ulike og delvis motstridende teorier, som dels representerer et skarpt brudd med det andre »marxistiske klassikere» har sagt tidligere.

Det programforslaget sier om statsforma under sosialismen, kan følgelig settes i motsetning til det forskjellige marxistiske klassikere har sagt, og det står i motstrid til sider ved praksisen i Sovjet under Lenin og Staling og i Kina under Mao. Det samme vil ethvert tenkelig programforslag gjøre nå. Og på samme måte sto også Mao mot sin egen tidligere praksis og mot Lenin, Stalin sto mot Marx og Lenin, Lenin gikk mot sitt verk »staten og revolusjonen» og definitivt mot Marx. Hvis det er »revisjonisme» å ikke klare å forene alt det »klassikernes» har sagt om statsforma under sosialismen, uten å komme i motstrid til noe, ja da var Lenin, Stalin og Mao »revisjonister», og det blir umulig å være »marxist» uten å være »revisjonist»!

Jeg skal forklare dette nærmere.

Historia har vist at Marx og Lenins teorier om proletariats diktatur var uferdige.

Marxismen er en vitenskap. Vitenskaper er alltid i utvikling og består alltid av ferdige og uferdige deler. (Dessuten inneholder enhver levende vitenskap alltid noen antakelser som seinere kunnskap viser er feil!) Framfor alt utvikler vitenskapelig kunnskap seg på grunnlag av erfaring, og ikke uten og før slik erfaring.

Visse marxistiske teorier er uten tvil svært godt dokumentert, ganske »ferdige». Det gjelder f.eks. grunnlaget for den politiske

økonomien: teorien om verdi og merverdi, om kriser under kapitalismen osv. Det samme med teorien om imperialismen. Den blei utvikla av Lenin, videreutvikla av Stalin (her ligger en av hans ubestridelige teoretiske innsatser, som vi ikke kommer utenom), og på dette grunnlaget igjen utvikler Mao den »3-verden» teorien som er ei strategisk rettledning for kommunistene nå.

Når det gjelder sjølve grunnlaget i statsteorien, så er det opplagt også godt dokumentert av historia. Det gjelder statens karakter av redskap for ulike klasseinteresser og forsvar for ulike samfunnsformer: føydalklassens stat som føydalt diktatur, kapitalismens stat som borgerskapets diktatur, sosialismens stat som proletariats diktatur. Videre teorien om at borgerskapets diktatur ikke kan styrtes gradvis eller via parlamentsvalg, bare gjennom væpna revolusjon.

Når det gjelder *formene* for overklassens diktaturer, så peker marxismen på at de kan være ytterst forskjellige, uten å opphøre å være borgerskapets diktatur i *kjerna*. slik var f.eks. både Nygårdsvolds Norge (1936) og Hitlers Tyskland samme år former for borgerskapets diktatur, liksom Jaruselskis Polen og Mugabes Tanzania. er det nå. Men statsformene er likevel svært forskjellige (og det bestemmer også mye om kommunistenes holdning til de ulike statsledelsene i disse landa).

Når det gjelder formene for proletariats diktatur derimot, så var den marxistiske litteraturen i den første tida lite konkret. Årsaka var i og for seg grei nok - den gangen: *mangel på historisk erfaring*. Marx skreiv f.eks. sitt første verk om proletariats diktatur etter Pariserkommunen, fordi han ikke hadde materiale før den. Lenins materiale da han skreiv »staten og revolusjonen» sommeren 1917 var også i hovedsak konklusjonene til Marx på grunnlag av Pariserkommunen. Men hvor er Pariserkommunens prinsipper blitt gjennomført seinere etter en sosialistisk revolusjon? Aldri, ingensteder! Opphevelse av den stående hæren og politiet, deres erstatning med frivillige arbeidergarder? Folkevalgte funksjonærer med arbeider lønn? Lenin gikk inn for det sommeren 1917. Men blei det gjennomført i Sovjet? Nei!

Etter oktoberrevolusjonen i SOVjet tok sovjetstaten formelt form av at Sovjetene (arbeider- og bonde - og soldatrådene) tok over statsmakta. Lenin sa på grunnlag av dette at nå var det klart at *sovjeter er den allmenne formen for proletariats diktatur i alle land*. Men i hvilket sosialistisk land seinere har statsmakta blitt organisert på denne måten, på grunnlag av sovjeter? Ingen steder!

Kamerat EP henviser på slutten av sin artikkel nettopp til Lenins »Staten og revolusjonen» og »renegaten Kautsky» og oppfordrer til studier av dem. Utmerket! Jeg har gjort det. Men finner kamerat EP støtte for den praksisen som blei utvikla i Sovjet på 30-tallet eller i Kina etter 1949 f.eks. i »Staten og revolusjonen»? Det er jo helt åpenbart at den statsforma som faktisk blei utvikla i disse landa er ganske forskjellig fra den som blei virkelighet i Sovjet og Kina! (Og er EP og andre klar over at i såvel Pariskommunen som i Sovjet 1917 til 1920 var dere flere partier med i revolusjonen? At verken Marx eller Lenin stilte spørsmålsteget ved det eller gikk mot det? At det var omfattende ytringsfrihet, valgfrihet og organisasjonsfrihet for det arbeidende folket? Hvis dette altså automatisk er »revisjonisme»: er så Marx »pariserkommunen» og Lenins »staten og revolusjonen» revisjonistiske verk?)

Teoriens tilpasning til utviklinga i Sovjet under Stalin.

den seinere praksisen under proletariats diktatur skiller seg altså fra det Marx og Lenin skreiv på forhånd. Det viser ikke automatisk at Marx og Lenin hadde rett. Det kan derimot skuldes at det er vanskelig å lage ferdige teorier på grunnlag av knapt materiale. Hvorom allting er, alt i 1930-åras sovjet var både praksis og teori en ganske anna. forfatninga av 1936 bygde på den ene sida på den forutsetninga at det ikke lengre fantes fiendtlige klasser, bare arbeiderne, kollektivbøndene og deres intellektuelle. Dette er et synspunkt som Mao, TØ og EP vel sammen vil kalle revisjonistisk. Samtidig sa denne forfatninga at det var frie hemmelige valg, at alle kunne stille opp, at regjeringa sto til ansvar for folkevalgte forsamlinger. Utmerka prinsipper mener jeg. Andre kamerater vil så

vidt jeg skjønner hevde at disse prinsippene i 1936-forfatninga var revisjonistiske. Ikke et ord i den om kommunistpartiets særstilling eller faktiske rett til å overprøve folkevalgte organer!

Nå var jo praksis en ganske anna (De som syns forfatninga er ok. så lenge den ikke blir praktisert, får ei anna teoretisk nøtt å tygge på: Er det god marxisme at lovene juger?) Praksis og den teorien som blei bygd opp rundt den, var at *all makt under proletariatets diktatur skulle konsentreres i henda på partiets eksekutivkomite*. Den kunne avgjøre alle spørsmål, inklusive detaljer i lokal administrasjon, åssen domstolene skulle dømme i i enkelte saker, hva som var lov i vitenskap og kun st. Kritikk og diskusjon etter at slike vedtak var fatta var pr. definisjon forbudt. Dette var teorien om «et monolitisk parti og en monolitisk stat»: motsigelser om linjespørsmål er av det onde, de må undertrykkes, om nødvendig med makt.

Dette er proletariatets diktatur i ei svært spesiell (og jeg mener dårlig) form. Det går an å forklare og delvis forsvare at det *måtte* få mye av denne forma ut fra særskilte klasseforhold og politiske forhold i Russland (for enkelthets skyld viser jeg til Fossums store Stalinartikkel i Røde Fane, som langt på vei dekker mitt syn). På den andre sida førte det åsså til overgrep. Mot nasjonale minoriteter. Mot svære mengder gode sovjetiske patrioter som blei tatt til fange av nazistene, og som blei behandla som landsforrædere etterpå. Mot vitenskapsmenn som blei fengsla og tilmed drept, fordi de forsvarte teorier som beviselig er riktige. Mot kommunister. Verker av Marx blei forbudt i Sovjet i denne perioden!

Det største problemet for den kommunistiske bevegelsen i vår tid mener jeg er, at dette fikk et *teoretisk forsvor* som gikk ut på at dette var slett ikke forbrutelser og feil (eller i nødsfall: uheldige resultater av ei vanskelig tid) dette var den høyeste og beste formen for proletariatets diktatur. Sammen med dette kom en teori på moten blant kommunistene som går ut på at massene er egentlig jævlig tåpelige, dumme og farlige: de må holdes under streng kontroll, ellers kaster de seg straks i armene på borgerskapet. Dette er ikke Marx og Lenins teori, og ikke Maos heller. Men det er en teori som blei svært populær i Østeuropa etter krigen. Den blir brukt til å begrunne fascismen, f.eks. i Polen. Hos mange gamle, sovjetlojale medlemmer av «NKP» behøver du bare skrape litt på overflaten, så kommer den fram.

Mao utvikla sine teorier om proletariatets diktatur som en kritikk av Stalins.

Maos teori for proletariatets diktatur er noe anna igjen. På den ene sida tok Kina over mange av formene fra Sovjet. På den andre sida kritiserte Mao mange av teoriene. Han slo fast at det fins klasser og klassekamp. Han skilte mellom motsigelser i folket og motsigelser mellom folket og fienden. Mao slår gang på gang fast nødvendigheten av fri diskusjon og kritikk, både mellom folk som er revolusjonære og med folk som har reaksjonære ideer. (Bare les sitatboka f.eks. den er full av sånt). Mao slo fast at motsigelser er bra og ikke noe dårlig. Mao tok avstand fra ideene om monolitisk parti, monolitisk stat, og framheva masselinja. Mao gikk inn for streikerett og veggavis-frihet. Altdette er antagonistisk i forhold til de offisielle sovjetiske teoriene fra 30-åra. (Hadde Mao vært vanlig partimedlem i Sovjet i 1936 og foreslått dette, ville han blitt skutt for det.) Avstand fra ideene om monolitisk parti, monolitisk stat, og framheva masselinja. Mao gikk inn for streikerett og veggavis-frihet. Alt dette er antagonistisk i forhold til de offisielle sovjetiske teoriene fra 30-åra. (Hadde Mao vært vanlig partimedlem i Sovjet i 1936 og foreslått dette, ville han blitt skutt for det.)

Samtidig har det ofte vært stor avstand mellom hva som har blitt sagt om dette og åssen det har blitt praktisert i Kina, før, under og etter kulturrevolusjonen. Men det er jo ikke noe som egentlig gjør bildet klarere, og mer entydig, dersom vi vil finne fram til en felles teori for statens form under proletariatets diktatur.

HVEM av klassikerne vil EP vi skal bygge på?

Dette er et kort sammendrag av synspunkter i et lengre

manuskript (uferdig) jeg har laga om statsteorier for sosialismen hos «klassikerne». Jeg skulle gitt mye for å ha fått tid til å pusse det og offentliggjøre det, sånn at det var ute offentlig for et år sida. Dagene går fort, tida er knapp. OK, bedre litt enn ikkeno, bedre seint enn aldri.

Min konklusjon er at det *fins ingen sammenhengende teori for statens form under proletariatets diktatur i marxismen(-leninismen-maoismen)*. Det fins flere ulike teorier med sprang og brudd mellom

Bl.a. Marx og Lenin 1871-1917, Lenin 1920-23, Stalin 1930-50, Mao 1960, Mao 1967...

Denne tilstanden skyldes dels at disse teoriene i begynnelsen bygde på manglende materiale, dels at de i Sovjet og Kina utvikla tendenser til å bli «ideologi» (eller bortforklaring): De skulle forklare hvorfor alt var best sånn som det var, i stedet for å avdekke feil og motsigelser i samfunnet. Sånn var det da Stalin på 30-tallet sa at det ikke lengre fantes fiendtlige klasser. Sånn er det når den kinesiske ledelsen i dag sier at det ikke fins noe borgerskap, at intellektuelle funksjonærer er blitt en del av arbeiderklassen osv.

Den som derfor vil løse våre problemer ved å henvise til «klassikerne», må sjøl gjøre greie for: Hva da? Hos hvem? Når? Lenin i 1917? Stalin i 1935? Den store polemikken? Mao under kulturrevolusjonen? Resultatet blir nemlig svært forskjellig ut fra hva de velger.

Mitt syn er at ikke noe av dette er tilstrekkelig for oss, og vi er nødt til å utvikle den marxistiske teorien videre sjøl på dette området. Dermed forlater jeg tesedebatten om klassikerne, for å gå over til hva jeg sjøl faktisk mener.

II. PROLETARIATETS DIKTATUR, «FOLKET», «HELE FOLKET».

De politiske motsigelsene om kapittel 5.

Oppryddinga i disse kvisthaugene har sin teoretiske verdi. De kan lære folk å lese programmet ut fra hva som faktisk står der, ikke ut fra hva de mer eller mindre klart husker eller mener står der. Leser folk klassikerne så er det fint, og det vil åsså kunne overbevise dem om at her fins ingen lettvinne løsninger. Det går ikke å ganske enkelt slenge ut tre-fire navn på bøker og si at her står svara på alle spørsmål. Men denne oppryddinga hjelper oss ikke til å komme lengre når det gjelder å gjøre klart hva vi nå er uenige om, og hvorfor. For å få til det må vi legge fram vårt syn, og argumentere for det. Nå kommer vi til rosinene i pølsa (det er flere av dem).

Hva er klasseinnholdet i Proletariatets diktatur i Norge?

Den første rorosinen er *klasseinnholdet i proletariatets diktatur under norske forhold*. Kamerat EP hevder at det er «et annenrangs spørsmål» i PF 83. Andre kamerater har hevda at det er uklart, og at det blir uklart pga (bl.a.) betegnelsen «folket», «folkeflertallet», «det arbeidende folket» som går om hverandre.

Her vil jeg gi den delen av kritikken rett, som peker på at ordbruket er uklar og forvirrende. Hva ligger i «det arbeidende folket» osv? (Jeg kunne gått inn på åssen ganske like uklarheter fins i programmene fra 1976 og 80, men jeg har tatt opp nok sånt, så jeg gidder ikke). Det er klart for meg at her må det endringer til i forslaget før det evt. kan vedtas. Jeg skal derfor ta opp i hvilken retning jeg mener presisjonene må gå.

Klassealliansen bak proletariatets diktatur.

En mangel ved programdebatten nå (som vi som laga forslaget har ansvaret for) er at kap.4, om *Norge under kapitalismen*, mangler. Dette kapitlet skal (som før) inneholde klasseanalysen. Dermed blir det åsså klart hvilke klasser og skikt, som felles har interesse av å styrte kapitalismen i Norge.

Etter min mening er dette følgende klasseallianse: Proletariatet i

tradisjonell forstand med industriproletariatet som kjerne. Dette er ledelsen av alliansen. Det store flertallet av lavere småborgere i byene, spesielt de som er ansatt i underordna stillinger, det betyr i Norge særlig den store massen av underordna intellektuelle (bl.a. folkeskolelærere, sjukepleiere, liknende skikt). De nedre gruppene av de som arbeider (helt eller delvis) med egen jord eller egen båt/redskap i jordbruk og fiske (det tradisjonelle arbeidende småborgerskapet på landsbygda. Til nå er denne klassealliansen helt i samsvar med programmene fra 1976 og 1980 (og bl.a. den alliansen vi slåss mot Hovden-gruppa om i 1970-71, da den hevda at bare proletariatet var revolusjonært.) I tillegg til dette mener jeg at krisa og den nye teknologiske revolusjonen *ut over dette* er i ferd med å skape et betydelig skikt som må vinnes for den revolusjonære klassealliansen: de permanent arbeidsløse, som er slått ut av arbeidsmarkedet under kapitalismen. Delvis vil det være tidligere arbeidere og småborgere (og dermed kan de delvis regnes til disse klassene, særlig i de første åra), delvis vil det dreie seg om ungdom som aldri har hatt jobb og ikke har utsikt til å få det - under kapitalismen. (Den sosialistiske revolusjonen bør raskt kunne «oppheve» dette skiktet som egen gruppe, ved å gi det mulighet til å få gjøre samfunnsnyttig arbeid.)

I tilfelle en evt. krig og motstandsbevegelse kan sjølsagt klassealliansen bli breiere, noe vi åsså har sagt mange ganger (jfr. Militærprogrammet fra 1979). Men de klasser og skikt som vil kunne bli det egentlige grunnlaget for sosialistisk revolusjon er de jeg nevner ovafor.

Disse gruppene til sammen vil utgjøre det Mao kaller «folket» i motsetning til motstanderne av den sosialistiske revolusjonen: «fienden». I alle begrep av typen «folket» «folkeflertallet» «det arbeidende folket», er disse fire klassene/gruppene ment.

Når det gjelder proletariatets diktatur i Norge, så vil dets klasseinnhold være et diktatur av disse fire elementene under ledelse av det tradisjonelle proletariatet. (Dette svarer åsså til våre tidligere programmet, men er ei presisering av dem.)

Jeg vil nytte sjansen til å ta avstand fra ideen om at «proletariatets

diktatur er bare arbeiderklassens diktatur». Lenin, Stalin og Mao understreke alle at diktaturets klassekarakter i Sovjet og Kina var flere arbeidende klassers under proletariatets ledelse (Mao regna åsså med at det nasjonale borgerskapet i de første fasene). Jeg ser ingen grunn til å gå fra denne teorien i Norge, et land der proletariatet samfunnsmessig sett står sterkere og de lavere delene av småborgerskapet står nærmere proletariatet enn i både Sovjet og Kina.

Maos begrep «folket» mot Krustsjøvs «hele folkets stat».

Kritikken for teoretisk uklarhet, særlig i begrepsbruken, er altså her riktig. Derimot er kritikken gærn og trekker disse feila etter håra når spørsmålet blir reist om dette ikke grenser til eller er en overgang til Krustsjøvs teori om «hele folkets stat».

Begrepet «folket» er et marxistisk begrep, brukt av Marx og Lenin og gitt presist teoretisk innhold av Mao. Mao definerer folket som de klasser og skikt som har objektiv interesse av å gå sammen med proletariatet for å kjempe for revolusjonen. Ut fra dette også teorier om den korrekte løsningen av motsigelser i folket, i motsetning til mellom folket og fienden. (Fienden er definert som de klasser og skikt som har interesse av å kjempe mot revolusjonen.)

Krustsjøvs begrep «hele folket» blei derimot skapt for å uttrykke at i Sovjet var det ikke lengre fiendtlige klasser, og proletariatets diktatur var derfor i følge Krustsjov ikke lengre nødvendig. Krustsjøvs «hele folket» er derfor en sekk som samler Maos «folket» og «fienden» og framstiller det som om de to har felles interesser. Hensikten var sjølsagt å skjule at et nytt borgerskap hadde tatt makta i Sovjet, og i steden framstille det som om både arbeiderne og deres nye utbyttere tilhørte det samme, klasselause «hele folket».

Teoretisk er det slektskap mellom dette begrepet og Stalins framstilling av klasseforholda i Sovjet som «arbeiderne, kollektivbøndene og deres intellektuelle» - uten andre fiendtlige

klasser. Tilsvarende ideer finnes i Albansk teori, særlig etter 1976, og i teorier som er skapt i det kinesiske oppgjøret med Mao.

Våre programmer har fra 1973 og før, brukt begreper som «folket» og «arbeidsfolk» i Maos betydning: Altså som en beskrivelse av klassealliansen for revolusjonen mot fienden. Både tidligere programmet og det nye programforslaget kan med rette kritiseres for å ha brukt begrepene uten presisjon og uten å definere dem skikkelig. Men det er fullstendig feilaktig at dette noen gang har uttrykt et forsøk på å lure inn Krustsjøvs «hele folket!» (Her følger, for de som ønsker å lese kritikken i sin logiske sammenheng, KLASSEKAMPEN-artiklene 4,5,6,7 og 8.)

III. KLASSIKERNE, VERDENSBEVEGELSEN.

I avslutninga av dette svaret til kamerat EP, noen spørsmål som gjelder den kommunistiske verdensbevegelsen, «klassikerne», Kina. Remsa «Marx-Engels-Lenin-Stalin-Mao».

Kamerat EP savner ramsa marx-engels-lenin-stalin-mao. Hvis dette er sånt et prinsippsspørsmål for henne så står den (litt snudd) på side 28: «Mao held fast på og utvikla dei revolusjonære teoriene til marx, engels, lenin og stalin». Hvis hele motsigelsen her kunne ryddes ut ved å føre inn denne ramsa ett anna sted og i «historisk rekkefølge», så gjerne for meg.

Formuleringa «Marxismen-Leninismen-Mao Zedongs tenkning» har vi brukt før. Den «kutter ut» både engels og Stalin. Jeg liker den ikke. Formuleringa «Mao Zedongs tenkning» er unorsk og merkelig, og den gir et inntrykk av at Mao har gjort noe anna enn Lenin og Marx, nemlig utvikla marxismen (videre til leninisme og til maoisme, som er den vanlige politiske måten å uttrykke sånt på innafor marxismen). Hvorfor godtok vi dette merkelige uttrykket? Jeg mener det var feil. Kinesisk etterplapring. Har vi ikke kvitta oss med det før bør vi gjøre det nå. Jeg er ihvertfall uenig med det som nå blir offisielt lagt ut fra Kina som «Mao Zedongs tenkning», *maoist* som jeg er.

Denne formuleringa er altså dels erstatta med «marxismen-leninismen- maoismen», dels med omskrivninger som «de revolusjonære teoriene til Marx, Lenin og Mao». Den som gjør dette til et prinsippsspørsmål, er hårsår!

Påstanden om å gi etter for borgerlig kritikk av Stalin.

Derimot står det virkelige motsigelser rundt Stalin. Stalin er kritisert i dette forslaget til program. Kamerat EP viser til den *borgerlige* kritikken av Stalin, og snakker på det grunnlaget om «opportunisme» og «på den gærne sida av vannskillet»... «mellom revisjonister og kommunister». Jeg tar det kalt.

Kamerat EP, jeg driter i den borgerlige kritikken. Jeg har i alle år siden 1975 forsvart Pol Pot og Demokratisk Kampuchea, noe som har vært en atskillig heitere sak enn spørsmålet om Stalin, fordi jeg nå en gang mener et sånt forsvar er riktig.

Jeg har åsså forsvart Stalin. Etter boka mi i 1979 kom det leserbrev i Klassekampen som kritiserte at jeg var for positiv til Stalin. Jeg svarte med å forsvare Stalin. Ganske få andre støtta meg i den debatten. Jeg forsvarte Stalin bl.a. i Dagbla. På drøsevis av møter osv. Forøvrig er ikke massene noe særlig interessert i Stalin. Det er begrensa grupper av intellektuelle som er jævlig opptatt av at vi støtter Stalin og derfor er vi så og så føle. Det er min erfaring.

På den andre sida har jeg ført fram den samme kritikken av Stalin som nå kommer i programmet hele tida siden 1979. I boka mi i 1979, og igjen i 1982. Du kan sjekke sjøl. Det kommer ikke av at jeg vil smiske meg inn på noen borgere og bli pop, sånn som du antyder. Men det kommer av at jeg mener Stalin gjorde viktige feil, og at han på noen viktige områder sto for en antimarxistisk politikk.

En MARXISTISK kritikk av Stalins feil er NØDVENDIG!

En kort presisering. Stalin forsvarte oppbygginga av sosialismen i Sovjetunionen. Mange av de feila som skjedde kunne vanskelig vært

unngått, ut fra samfunnsforholda (Jeg henviser igjen til Egil Fossums utmerkede artikkel i Røde Fane). Han forsvarte og spredde riktig marxist-leninistisk teori internasjonalt. Han gjorde også sjøl viktige teoretiske innsatser. For å nevne to saker av betydning for oss akkurat nå : Når det gjelder imperialismen la han grunnlaget for Maos 3-verden-teori. Når det gjelder kommunistisk arbeid i vesten har vi mer å lære av det. (beste) han skreiv om fagforeninger, sosialdemokratiet, valg osv. enn svært mye av det Mao har skrive.

Men jeg mener også at Stalin gjorde feil som kunne og skulle vært unngått. Under proletariatets diktatur i Sovjet blei undertrykkelsen utvida til å gjelde ikke bare borgerskapet og reaksjonen. Den ramma også de arbeidende massene, revolusjonære og kommunister. Etterhvert tok nasjonalitetspolitikken i sovjetunionen mer og mer storrussisk og sjåvinistisk form. Det skjedde forbrytersk undertrykking av små nasjoner. Seinere skjedde det grovere brudd på den proletariske internasjonalismen overfor andre sosialistiske land.

Disse to feilaktige og antikommunistiske tendensene blei også gjort til teori. Det blei skapt en ideologi blant mange kommunister for at demokrati og frihet for det arbeidende folket er noe suspekt. Dette er en ikke-marxistisk, svart og antidemokratisk tendens som kom inn i den kommunistiske bevegelsen på denne tida. Det blei også skapt en ideologi som gikk ut på at storrussisk undertrykking av andre nasjoner »gavna revolusjonens internasjonale interessen», i praksis blei mange kommunisters internasjonalisme forvrengt til storrussisk sjåvinisme. Se på de sovjet-tro revisjonistene i alle land nå, de er redskaper for denne storrussiske sjåvinismen. Men vi juger om vi ikke innrømmer at grunnlaget for denne svarte anti-marxistiske tendensen blei lagt i Stalin-tida.

I *filosofien* sto Stalin for en dogmatisk og anti-dialektisk tendens som undervurderer motsigelsene under sosialismen og i kommunistpartiet, og undervurderer nødvendigheten av å analysere forholda i hvert enkelt land. Alle disse tre skadelige tendensene i Stalins politikk blei kritisert av Mao. Dette er en av Maos mange viktige innsatser for marxismen.

Jeg er for å kritisere disse punktene hos Stalin fordi vi sjøl trenger å kvitte oss med dem. Stalin sa mot slutten av sitt liv at borgerskapet i verden har kasta demokratiets og den nasjonale sjølstendighetens faner, det er bare proletariatet og kommunistene som kan ta opp disse fanene og kjempe for dem nå. Ei helt riktig strategisk vurdering i den døende imperialismens epoke! Men problemet er at Stalin sjøl i viktige tilfeller undertrykte demokratiet og den nasjonale sjølstendigheten for de arbeidende massene. Vi kan vanskelig følge disse riktige orda hos Stalin uten samtidig å ta et oppgjør med feilene i hans praksis!

Men skal vi nå vente til borgerskapet slutter med å bråke med Stalin, når skal vi ta få gjort dette oppgjøret med Stalins feil?

Jeg forstår i ditt svar til Alf Skjeseth at du kamerat EP er enig i at Stalin gjorde feil. Hva er *ditt* syn på hvilken programmatisk stilling vi skal ta til det? Ingen?

Var det eller var det ikke riktig å opprette KOMINTERN?

Kamerat EP sier at »den korte avvisninga av KOMINTERN er helt uakseptabel». KOMINTERN blir ikke »avvist». Det blir pekt på at det var en ide som strid mot marxismen å opprette KOMINTERN som et sentralisert verdensparti i en epoke da revolusjonene først må vinne i hvert enkelt land. Dette er samtidig et oppgjør med den gjerne ideen om at kommunistpartier kan dirigeres fra et utenlandsk sentrum. Kanskje vi kan formulere dette litt annerledes.

Men, kamerat EP: Er du enig eller uenig i at det var gærnt å opprette KOMINTERN?

Forslaget og KKPs nåværende linje.

Kamerat EP kritiserer »...tausheten om Kina-spørsmålet». Hvilken taushet? Ledelsen i KKP går på viktige områder inn for en politikk vi er uenige i.

-Den hevder at det ikke fins klasser under sosialismen. Hva hevder programmet?

-Den åpner for at ei rekke land i Østeuropa kan være sosialistiske. Hva sier forslaget?

-den har slutta å kalle Sovjet for sosialimperialistisk. Hva sier forslaget?

-Den har gått fra linja med å oppfordre til brudd med de tidligere »kommunistiske» revisjonistpartiene og tar i steden kontakt med dem. Hva sier forslaget?

Spørsmål til kamerat EP: 1) Syns du noe av dette er uklart 2) Hva er det du vil ha inn, som ikke står der?

KONKLUSJON: Det går ingen vei tilbake til 1980!

Mitt svar på kamerat EPs kritikk er en ganske svær polemikk. Noen vil vel si for svær. Vel, det uttrykker i hvertfall at jeg tar henne på alvor. Hu reiser helt sentrale spørsmål. De kan ikke viftes til side. Det må skikkelige argumenter til. (Om jeg har dem kan jo folk bedømme sjøl.)

Jeg veit som sagt ikke hvor djupe motsigelsene er. Alt jeg polemiserer mot, behøver ikke være hennes standpunkter. Å dytte på andre synspunkter som de slett ikke har for så å angripe disse standpunktene voldsomt er en dårlig stil som vi utvikla i 70-åra. Den henger sammen med den dårlige tradisjonen med »harde slag» som Mao kritiserte. Jeg er sjøl ansvarlig for en del sånt, men jeg prøver å bli kvitt det. Så jeg argumenterer for det jeg mener, så får EP og andre sjøl gjøre klart hva de mener, uten at jeg skal henge hatter på dem.

At kamerat EP mener motsigelsene er djupe og alvorlige er helt klart. Hu mener det nye forslaget er revisjonistisk og skadelig. Konsekvensen av det må bli å gå inn for forslag som skarpt avgrenser seg mpt mest mulig av det hu mener er gærnt i PF-83.

EP ønsker primært et nytt forslag som svarer til hennes eget syn, eventuelt å stille opp 1980-programmet igjen på neste landsmøte. Dette andre forslaget er dårlig både for hennes standpunkt og mitt. Faktisk er jeg enig i omtrent alt som står i 1980-programmet, men jeg *tolker* det i ei retning som EP nå skarpt kritiserer. Et program som EP oppfatter på sin måte og TØ på en helt annen måte, er det en god politisk løsning, Når EP mener at mitt syn er opportunistisk?

I såfall har vi ikke lært noen ting, motsigelsene står uløst og medlemmene får ingen mulighet til å vurdere hvilket syn som faktisk er rett.

Derfor mener jeg forslaget om å stille opp igjen 1980-programmet i sin *konsekvens* blir både udemokratisk og opportunistisk. Når motsatte syn fins, og EP mener at forslaget kan ødelegge partiet, blir den rimelige konsekvensen å få stilt motforslag til det. Dersom vi ikke kommer til enighet gjennom diskusjonen, har jeg godt håp om at hun vil innse dette, og hjelpe til med å drive den politiske kampen videre ved å stille slik motforslag.

Juli - August 1983
T.Øgrim

PÅL STEIGAN:

Sterke og svake sider i PROGRAMFORSLAGET

**For ei tid sia sendte sen-
tralkomiteen i AKP ut et
utkast til prinsippopro-
gram. Utkastet er laga
av ei gruppe med Tron
Øgrim som leder, men
partiets ledelse har ennå
ikke diskutert det i sin
helhet.**

**Mitt syn er at utkastet
er godt egna som grunn-
lag for diskusjonen,
samtidig som det har en
del klare svakheter.**

Grunnen til at det er godt egna er at det i motsetning til 1980-programmet har en enhetlig og logisk struktur. Dessuten har det et mye klarere strategisk perspektiv på kampen vår. 1980-programmet prøver å kompensere for at partiet ikke hadde noe arbeidsprogram ved å gå inn på ulike kampområder i stor detalj. Nå har vi et arbeidsprogram som er langt mer detaljert. Derfor er det ingen grunn til at prinsipp-programmet skal behandle disse sakene. 1980-programmet er også så uoversiktlig og pratsomt at prinsippene ikke kommer skikkelig fram.

Ingen av våre tidligere programmer har tatt helt på alvor at vi tross alt er et kommunistisk parti. Ved å lese dem kan en lett få det inntrykk at sosialismen er vår egentlig strategi, mens kommunismen er en fjern utopi. I likhet med forfatterne av utkastet mener jeg at det kommunistiske perspektivet må holdes fram i dag. De materielle vilkåra for kommunismen produseres nå, og vi kan ikke legge fram noen truverdige strategier dersom vi ikke knytter det til kommunismen.

Utkastet har også den fordelen at det er kortere og at det er lettere å lese. Ideelt ønsker jeg meg et mye kortere program, knapt og skjært til beinet. Først da kan programmet bli et bruksdokument. Utkastet er ikke sånn, men det er et skritt i riktig retning.

Det er også en rekke politiske ting som jeg synes er bra behandla i utkastet. Med litt velvilje burde det være mulig å bruke utkastet som utgangspunkt for å stille konkrete endringsforslag. Det akter i hvert fall jeg å gjøre. Jeg har mange forslag til endringer, men det er ikke noe problem å stille dem som endringer, tillegg eller strykninger i forhold til den nåværende teksten.

Feil og svakheter

Hva er etter min mening feila i utkastet? Aller først: jeg mener at det fortsatt er for pratsomt, for utflytende i formen. Gjentatte og til dels motstridende definisjoner svekker den prinsipielle karakteren av programmet. Sovjet er jo f.eks. definert både som militært sterkere og som militært svakere enn USA. Og jeg har ikke telt opp hvor mange forskjellige definisjoner som finnes på sosialismen.

Videre mener jeg at kvinnespørsmålet er dårlig behandla i programmet. Det er ikke det at jeg etterlyser så mye mer tekst, men mer prinsipper og klarere linjer. I øyeblikket har det nye arbeidsprogrammet faktisk mer strategiske analyser av kvinnespørsmålet enn utkastet til prinsippprogram.

Det kapitlet som etter min mening er dårligst er kapittel 3, om kampen mot supermaktene og krigen. Kamerat Tron Øgrim sier i forordet at denne teksten er det som er mest likt det gamle programmet og militærprogrammet. Vel, det stemmer ikke. Det er faktisk større likhet med det gamle programmet i det som står om demokratiske rettigheter under sosialismen. Men kapittel 3 bryter på viktige punkter med våre gamle programmer. Nå er jo ikke det så farlig i seg sjøl, men verre er det at det bryter med våre gamle programmer på en uriktig måte. Det er ei klar

undervurdering av Sovjet i hele utkastet. Framstillinga av de materielle årsakene til krig, ulik økonomisk styrke, ujamn utvikling og rivalisering om verdensherredømmet, er bedre behandla i vårt gjeldende program. Utkastet har også ei meget uklar vurdering av hva som eventuelt kan forhindre krig.

Nå vil ikke jeg si at alt var fryd og gammen i 80-programmet heller. Der blir kampen mot USA-imperialismen f.eks. behandla under tittelen: «Kampen mot anna imperialistisk undertrykking». Dessuten er det lite polemikk mot passifismen og mot euro-sjåvinismen. Det er også for lite markering av kampen mot utbytting og undertrykking i den tredje verden. Men når det er sagt, mener jeg at retninga i 80-programmets behandling av supermaktene og krigen er bedre enn det nye utkastet.

Når det gjelder sosialismen, mener jeg at det er mye positivt i det nye programutkastet. Det markerer at vi er prinsipielt for demokratiske rettigheter, samtidig som det tar avstand fra å legge den borgerlige parlamentarismen til grunn. Men samtidig vil jeg ikke stikke under en stol at det er flere saker jeg er uenig i. Jeg synes ikke den sosialistiske økonomien er godt behandla. Det går heller ikke klart nok fram at utviklinga i retning av kommunismen må forutsette ei utvikling av produksjonen og revolusjonering av produktivkreftene. Dessuten synes jeg det kommunistiske partiet er tildelt en altfor beskjeden plass i det sosialistiske samfunnet.

Under norske forhold ville det være nokså lite lurt å gå inn for at partiets stilling skulle grunnlovfestes. Det ville likeså være en stor feil å ikke tillate andre partier enn kommunistpartiet. Men på den andre sia må det være helt klart at sosialismen kommer til å degenerere uhyre fort dersom det ikke finnes et kommunistisk parti som har en god kontakt med det arbeidende folket og som er i stand til å spille en ledende rolle i samfunnet på alle områder. Ikke minst må kommunistpartiet spille en ledende rolle i hæren.

Jeg våger ikke tanken på hva som ville skje dersom hæren overlates til de yrkesmilitære på grunnlag av en eller annen lojalitetserklæring til sosialismen. Som bærer av den marxistiske teorien, som et parti med det klasseløse samfunnet som mål er det helt klart at kommunistpartiet må spille en helt særegen rolle under sosialismen. Ei slik særstilling må erobres og den erobres heller ikke en gang for alle. Partiet må stadig kjempe for å ha ei slik stilling i samfunnet. Ei slik stilling oppnås ikke gjennom lovverk. Men like sikkert er det at uten et kommunistisk parti i ledelsen vil sosialismen gå tapt. Dette trur jeg det er utstrakt enighet om i partiet, og da må det også være mulig å formulere dette i programmet på en måte som ikke er til å misforstå.

Med slike merknader vil jeg anbefale hovedlinjene i utkastet.

PER GUNNAR GABRIELSEN*

PROBLEMER SOM BØR DISKUTERES

Det er mange problemer i dette utkastet. Det er viktig at diskusjonen får fram *argumenter, materiale* som kan utvikle utkastet og evne å løse eksisterende motsigelser. Kjappe konklusjoner er det vi trenger minst.

Utkastet tar stilling for en strategisk, langsiktig front mot begge supermaktene, «bærebjelkene i det imperialistiske systemet». Samtidig understrekes behovet for å bygge en internasjonal front med spesiell brodd mot Sovjet i ei førkrigstid. Men utkastet tar ikke stilling til hvilken motsigelse som spiller ei ledende rolle av de fire grunnleggende motsigelsene. Noen har i diskusjonene hevda at det er motsigelsen mellom supermaktene, andre at det er motsigelsen mellom imperialismen og de undertrykte folka og nasjonene. Nettopp fordi dette er et viktig spørsmål som får konsekvenser for vår egen politikk, trengs argumenter, materiale (og avklaringer av teoretisk art).

Utkastet tar stilling for at 3.verden er den viktigste krafta mot imperialismen og at 3.verdens revolusjonære kraft vokser i styrke. Noen kamerater hevder at 3.verden er i en defensiv situasjon, at denne revolusjonære krafta stagnerer. Åssen vurderingene blir gjort og vilket materiale de bygger på må fram. Er vi i Europa og folkene i den 3.verden i en så svak posisjon

at vi må støtte supermakta USA for å vinne tid til å bygge opp våre egne krefter? Hva kan hindre en omfordelingskrig? Øker krigsfaren? I dette utkastet blir det tatt stilling til at faktorene som fremmer krigen øker raskere enn faktorene som virker mot krigen. Finnes det tendenser i dag til at dette skal snu? Vil folk i Europa komme til å hindre denne krigen? Nasjonale motsetninger i Sovjetunionen? Opprør i Øst-Europa? Kampen i den 3.verden? Militærprogrammet slår fast at bare revolusjoner i supermaktene sjøl kan hindre en ny krig. Kan en krig av denne typen teoretisk hindres på andre måter?

Åssen utvikler styrkeforholdet mellom supermaktene seg? Hva betyr den aktuelle oppgangen i økonomien for styrkeforholdet? Hva betyr Regans kampanjer for økt militær styrke?

Noen ser positive tendenser til økt uavhengighet av supermaktene i Europa/vest-Europa. Utkastet hevder at dette først og fremst er en løsriving fra USA for å tilnærme seg Sovjet. At hovedsaka er underkastelsespolitikk.

Flere av disse spørsmåla som er reist, har betydning for vår taktiske linje med å bygge allianser. Hvem står vi sammen med i taktiske allianser? Hvem legger vi vekt på å bygge sånne allianser med?

ENDRINGER TIL KAP.1

DE GRUNNLEGGENDE MOTSIGELSENE I VERDEN I DAG.

I 20-åra laga kommunistpartiet i Sovjet et sammendrag av fire motsigelser som preger verden i den imperialistiske epoken. Det er:

- motsigelsen mellom imperialismen og de undertrykte landa og nasjonene
- motsigelsen mellom borgerskapet og proletariatet i de kapitalistiske landa
- motsigelsen mellom de imperialistiske landa innbyrdes
- motsigelsene mellom de sosialistiske landa og imperialistiske landa

Ingen av disse motsigelsene kan løses innafør ramma av det imperialistiske verdenssystemet. Men forholda mellom disse motsigelsene vil skifte og forholda mellom ulike land og grupper av land vil heller ikke være de samme under hele epoken. Gamle imperialistiske stormakter som England, Frankrike og Tyskland er redusert til imperialistmakter i annen rekke. USA vokste fram til å dominere verden etter 2.verdenskrig, men er nå på vikende front for supermakta Sovjet som på 50-tallet skifta karakter fra et sosialistisk til et kapitalistisk land. Mao Tsetung analyserte forholda mellom landa i verden på 70-tallet og grupperte dem ut fra sine posisjoner sånn:

- den første verden som er det to supermaktene Sovjet og USA
- den andre verden som er de høyt utvikla kapitalistiske landa som Europa og Japan
- den tredje verden som er det store flertallet i verden, de tidligere kolonilanda i Asia, Afrika og Latin-Amerika.

3.VERDEN.

Den tredje verden er de landa som er hardest utbytta og undertrykt. Det er de landa som står i skarpest motsetning til imperialismen og de imperialistiske maktene, spesielt supermaktene Sovjet og USA. Disse landa har knust det gamle koloniveldet. De er fattige fordi de er holdt og holdes kunstig nede av imperialismen som hindrer utvikling av produktivkreftene og raner til seg rikdommene fra disse landa. Kina tilhører den 3.verden og har siden 1949 vært den sterkeste enkeltkrafta i kampen mot imperialismen i den 3.verden. I den 3.verden finner vi i dag de sterkeste frigjøringsbevegelsene mot imperialismen og de største folkeopprøra mot fascistisk undertrykking og utbytting. Disse landa var den viktigste krafta som stansa frammarsjen til USA-imperialismen. I disse landa møter Sovjet størst motstand i dag. Landa i den 3.verden er, som Mao Tsetung slo fast, den viktigste krafta for framskritt i verdenshistoria. De er også den viktigste krafta mot frammarsjen til den eksensive supermakta Sovjet. Frigjøringsbevegelsene i disse landa omfatter arbeidere, bønder og andre arbeidsfolk. Den omfatter nasjonale borgere og til og med føydalister og statsbyråkrater. Ikke bare frigjøringsbevegelsene og revolusjonære organisasjoner, men også regjeringer og stater som undertrykker sitt eget folk, tvinges med i kampen mot imperialismen. Dette er et uttrykk for styrken i denne kampen.

Supermaktene Sovjet og USA er de landa som i dag økonomisk, politisk og militært er i stand til å kjempe

om verdensherredømme. Rivaliseringa mellom dem skjer på alle kontinenter. Sovjet og USA er bærebjelkene i det imperialistiske verdenssystemet. Et sammenbrudd for disse supermaktene er ei forutsetning for å styrte det imperialistiske systemet.

USA

USA var etter den 2.verdenskrigen den sterkeste imperialistmakta i verden. Land i den 3.verden frigjør seg fra USA. Motsigelsen til f.eks. Japan og Vest-Europa virker sammen med krisa i kapitalismen til å redusere denne imperialistmakta. På samme tid har Sovjet vokst fram som en rival i kampen om verdensherredømme. USA har den største produksjonskapasiteten i verden og en av verdens to største militærmaskiner. USA kan ikke avskrives som supermakt.

SOVJET

Sovjet har vokst fram som en aggressiv, fascistisk imperialistisk supermakt som styrer mot verdensherredømme. Over lang tid, inklusive den tida Sovjet var sosialistisk, har produksjonskapasiteten til Sovjet vokst raskere enn USA. Statsmakta og kapitalen i Sovjet er mer konsentrert enn i noe annet kapitalistisk land. Økonomien er militarisert, dvs. innretta på militær kamp om verdensherredømme, ikke på en fredelig, nykolonialistisk ekspansjon. Sovjet har verdens sterkeste militærkraft.

Sovjet har kontroll over formelt sjølstandende land innafor Comecon. Gjennom sin fortid som sosialistisk land, og fordi USAs prestisje er liten, har Sovjet en viss politisk innflytelse i en del frigjøringsbevegelser. Både med makt demonstrasjoner og ved å framstille seg som talsmann for «fred og nedrustning» har Sovjet en økende politisk innflytelse i Vest-Europa.

Overfor folkene i Asia og Europa, flertallet av verdens folk, står Sovjet som den største truselen av de to supermaktene. Det er også i Asia og Europa Sovjet møter kraftigst motstand, en motstand som er ei hindring i Sovjets indre ekspansjon.

2.VERDEN.

Landa i den 2.verden er en slags mellomgruppe mellom supermaktene og den 3.verden. Mellom disse landa er både kapitalistiske og imperialistiske land i Øst-Europa som er kua av Sovjet og mellomstore imperialistmakter i Vest-Europa. I disse landa ser vi av og til tendenser til motstand mot supermaktene og allianse med den 3.verden. Av og til ser vi tendenser til knefall for supermaktene og front mot den 3.verden.

Det er et materielt grunnlag for motstand mot supermaktene og allianse med den 3.verden. Dette finnes i det arbeidende folket som ikke har noen interesser av underkasting og innordning under en imperialistisk supermakt. Den politiske bevegelsen i det arbeidende folket er splitta. Mistru til egen styrke, illusjoner om supermaktene, illusjoner om imperialismen svekker den politiske kampviljen. Det imperialistiske borgerskapet sine klasseinteresser er knytta sammen med eksistensen av det imperialistiske systemet. Dette knytter dem grunnleggende sammen med supermaktsinteressene til Sovjet og USA mot den 3.verden. Dette borgerskapet har fordel av at landa i Vest-Europa er suverene, men ser sine økonomiske interesser best tjent med ro og orden framfor væpna kamp under en okkupasjon.

Militært og økonomisk er Europa det viktigste stridsområdet i rivaliseringa mellom supermaktene. Her er de rikest og mest industrialiserte områdene i verden. Kontroll over Europa åpner porten for herredømme over hele verden.

Utviklinga er prega av at alle fire grunnleggende motsigelser blir skarpere.

I den 3.verden fører den imperialistiske utbyttinga og undertrykkinga til økt motstand. Krisa i kapitalismen skjerper dette kraftig. Frigjøringsbevegelsene vil styrke seg. Det vil komme nye revolusjoner og situasjonen i mange land vil bli ytterligere ustabil. Denne revolusjonære tendensen vil trolig fortsette å bli sterkere.

Rivaliseringa mellom supermaktene Sovjet og USA blir skarpere. Verden er svanger med en omfordelingskrig. Mens supermaktene, og spesielt Sovjet, systematisk bygger ut sine posisjoner for en sanna krig, utvikler de kreftene som kan motvirke denne krigen seg svakere. Det gjør at faren for verdenskrig øker og at verdens folk må forberede seg på en sanna krig.

Krisa i kapitalismen vil vokse. Den stabile etterkrigstida er slutt. Dette skjerper motsigelsene i de kapitalistiske landa og det skjerper undertrykkinga av den 3.verden.

Dette kan sammenfattes sånn: I kampen mot imperialismen og i kampen mot imperialismens kriger må folk i vår del av verden slutte seg sammen med folkene i den 3.verden og folka i supermaktene for å styrte imperialismen og legge grunnlaget for sosialisme og kommunisme. I ei førkrigstid er det helt nødvendig å rette denne fronten mot den mest aggressive supermakta som vil starte en verdenskrig for å erobre verdensherredømme.

NYTT FORSLAG TIL KAPITTEL 3.

KAMP MOT SUPERMAKTENE OG KAMP MOT EN OMFORDELINGSKRIG MELLOM SUPERMAKTENE

For å styrte det imperialistiske systemet, må en brei, internasjonal enhetsfront bygges opp mot de to supermaktene Sovjet og USA. Supermaktene er bærebjelkene i systemet, den viktigste militære garantien for imperialismen som helhet. Begge supermaktene er hver for seg i stand til å være kjerna i dette systemet. Derfor må den revolusjonære kampen for nasjonal frigjøring i den 3.verden og sosialisme i hele verden rettes mot begge supermaktene.

Noen faktorer gjør det spesielt viktig å reise denne

kampen mot sosialimperialismen. Sovjet er den mest ekspansive supermakta som rustet mest iherdig til en omfordelingskrig. Sovjet har pga. fortida som et sosialistisk land og pga. nederlaga til USA-imperialismen stor politisk innflytelse i frigjøringsbevegelser og i arbeiderorganisasjoner. Sovjet har også lyktes i å få politisk innflytelse i bevegelsen for nedrustning i Europa og USA.

Hovedstøtta for denne fronten er folkene i den 3.verden. Den omfatter også det arbeidende folket i Europa og i supermaktene sjøl. Det er bra om regjeringer i den 2.verden støtter krav mot supermaktene, men i regelen vil borgerskapet i de kapitalistiske landa stå sammen med den ene eller

andre supermakta.

Å utvikle fronten mot supermaktene står ikke i motstrid til å utvikle klassekampen i hvert enkelt land. Noen regjeringer undertrykker sitt eget folk, samtidig som de tar stilling mot supermaktene. At de går mot supermaktene er bra og må støttes. Om folket gjør opprør og setter inn ei revolusjonær regjering, er det bedre og må sjølsagt også støttes. Det arbeidende folket er hovedkrafta i kampen mot imperialismen.

De kapitalistiske landa i den 2.verden er også trua av de imperialistiske supermaktene. I disse landa er det særlig viktig å utvikle solidariteten med de undertrykte folka i den 3.verden med de som er utsatt for rasisme og sjåvinisme i de utvikla landa sjøl. Det arbeidende folket i disse landa må kjempe mot imperialismen til sitt eget borgerskap, kjempe mot politiske retninger som neglisjerer den imperialistiske kampen i den 3.verden og kjempe mot imperialismen i det arbeidende folket sjøl. Dette er viktig for om det arbeidende folket i den 2.verden skal bli en kraft *med* eller *mot* den kampen storparten av jordas folk fører mot det imperialistiske systemet.

KAMP MOT SUPERMAKTE- NES KRIGSFORBEREDELSE

Imperialisme betyr krig. (Mao-sitatet, om å avskaffe krig med krig osv.).

Rivaliseringa om hegemoniet og den ujamne utviklinga av styrkeforholdet mellom supermaktene er ei kilde til krig under imperialismen. Det er årsaka til at imperialistisk aggresjon og kriger mellom imperialiststater er uungåelige så lenge imperialismen finns.

De urettferdige imperialistiske krigene fører til sin motsetning, land som utsettes for imperialistisk aggresjon forsvarer seg, kolonier og undertrykte nasjoner reiser seg mot kolonialisme og fascisme. Sånne nasjonale og demokratiske frigjørings- og forsvarskriger er rettferdige kriger. Når folket i land som Norge forsvarer sjølråderetten i en omfordelingskrig, er det også en rettferdig krig.

Undertrykkinga og utbyttinga i de imperialistiske landa fører til at arbeiderklassen og folket gjør opprør mot borgerskapet. Sånne proletariske revolusjonære kriger er også rettferdige.

Sovjet er den oppadstigende supermakta, den mest sannsynlige utløseren av en tredje verdenskrig. I dag er det ei brennende viktig oppgave å styrke de kreftene som står mot supermaktenes, og spesielt Sovjets krigsforberedelser.

Den væpna frigjøringskampen i den 3.verden er i dag den viktigste krafta mot disse krigsforberedelsene. Spesielt gjelder dette forsvaret av sjølråderetten i Afghanistan, Kampuchea, Eritrea og land i Mellom-Amerika. Kampene for demokratiske retter, mot fascisme og sovjetisk overherredømme i Øst-Europa er også ei viktig kraft mot Sovjets krigsforberedelser.

Vest-Europa er et sovjetisk mål i en omfordelingskrig. For å øke forsvarsevnen må den politiske bevisstheten om Sovjets ekspansjonisme utvikles i det arbeidende folket. Sovjets freds- og nedrustningsdemagogi må avsløres fordi det er et tåketeppe for krigsforberedelser. Unnfallenhet og ettergivenhet overfor sovjetisk ekspansjon er i virkeligheten ei oppmuntring til nye framstøt. I de vest-europeiske landa må arbeiderklassen gå mot en økende kapitulasjonisme i borgerskapets politikk. Evnen til å forsvare sjølråderetten med militære midler må forsterkes. Dette forsvaret mot en sovjetisk okkupasjon må ikke være avhengig av den andre supermakta USA.

Supermaktene bruker atomvåpen, biologiske og kjemiske våpen til en kynisk politisk utpressing som tar sikte på å framtvinge kapitulasjonisme hos ofrene for deres aggresjon. Især gjelder det Sovjet som bruker kjemiske våpen i flere land, som har flest terrorvåpen og står bak de største folkemorda og flyktningproblemene i dag.

Det er nødvendig å kreve at disse våpna ødelegges, kreve forbud mot dem å gjøre det politisk vanskelig å oppbevare og bruke dem. Samtidig vil ikke protester fjerne ABC-våpna aleine. Det kan bare skje ved at imperialismen blir avskaffa. Derfor må vi også arbeide for tiltak som øker motstandsevnen til den framtidige ofrene, utbygge sivilberedskapen og ta forsvarspolitiske tiltak som reduserer skadevirkningene mest mulig.

En omfordelingskrig mellom Sovjet og USA vil ha form av en verdenskrig med herredømmet i Europa som ei avgjørende målsetting. Dette vil bety okkupasjon av land i og rundt Europa og vil trolig utløse nasjonal-revolusjonære kriger i disse landa. Dette vil være rettferdige kriger og ta form av langvarig folkekrig med sikte på å gjenerobre den nasjonale sjølråderetten som den viktigste oppgava.

En slik omfordelingskrig vil også utløse opprør i land som er okkupert av Sovjet i dag. En verdenskrig som konsentrerer seg om Europa vil sikkert også gjøre at undertrykte folk i den tredje verden vil løsrive seg fra imperialismen favntak, også land som USA-imperialismen og annen imperialisme har klørne i i dag.

I denne revolusjonære, anti-imperialistiske kampen må det også være et mål at det arbeidende folket i mange land tar statsmakta og begynner å bygge sosialismen. For sjøl om imperialismen ser sterk ut, har den uløselige indre motsigelser som gjør dette systemet dødssjukt. Det er de arbeidende folket i hele verden som er virkelig sterke. Det er de som kan snu en imperialistisk omfordelingskrig til et strategisk nederlag for imperialismen og hindre at tida etter en tredje verdenskrig ikke blir et mellomspill før en fjerde, imperialistisk omfordelingskrig.

Noen medlemmer av SK.

MOTFORSLAG TIL AVSNITTET "PROLETARIATETS DEMOKRATISKE DIKTATUR" I KAPITTEL 5

Vi reiser denfor et motforslag til avsnittet "Proletariatets demokratiske diktatur" i kap. 5 i prinsippprogramutkastet (heretter kalt PPU). Grunnene til dette er:

1. Avsnittet avviker fra den historiske materialismen når det gjelder å beskrive klassegrunnlaget til proletariatets diktatur (PD) og det blander sammen spørsmålet om klasseallianse og herskende klasse. Det vrir seg unna at det er arbeiderklassen som å ha makta i staten for at sosialismen skal kunne gå over i kommunismen (I alle fall framheves ikke dette i klartekst). Det snakkes i hovedsak om at folket/det arbeidende folket har makta. Ut i fra helheten i avsnittet er det feil å si at det forfekter teorien om "hele folkets stat", men det gir en åpning i den retninga.

2. I sammenheng med det som er nevnt, så er også avsnittet svakt på å få fram hva som er hovedskillet mellom borgerskapets og proletariatets diktatur: At det er statsmakter som opprettholde/utvikle produksjonsforholda til to ulike herskerklasser. Det blir først og fremst lagt vekt på skillene skinndemokrati - virkelig demokrati og mindretall - flertall, uten å få fram i klartekst at det er forskjellige klasser som favoriseres. De grunnleggende årsakene til at borgerskapets statsapparat må erstattes blir dermed tildekka (sjøl om det sies at det må knuses).

Det fører også til at det i stor grad blir argumentert som om det representative systemet skal bli bygd opp på samme vis under PD som under BD, med fokusering på partier som slåss om "makta" (sjøl om det innimellom slås fast at "Systemet ...må byggja på revolusjonære maktorgan som det arbeidende folket utviklar fra grunnplanet gjennom den revolusjonære kampen").

3. Det at disse sentrale prinsippa for proletariatets diktatur ikke blir streka opp, fører til at mye av det konkrete som står i avsnittet (og som vi er enige i) blir "hengende i lufta" i beste fall. Det fører bl.a. til at det proletariske demokratiet nesten bare blir behandla som en rettighet som folkeflertallet da må/vil få (som er ei side som må med), og lite ut i fra vinkelen om at det proletariske demokratiet er nødvendig for å utvikle sosialismen til kommunisme.

Klassekarakteren til det borgerlige demokratiet i forhold til det proletariske demokratiet kommer også for dårlig fram; det blir for mye vinkla inn på om det er demokrati for flertallet eller mindretallet, skinndemokrati eller virkelig demokrati. (Vi mener ikke at disse tinga er uvesentlig, men det blir i beste fall ufullstendig når søkelyset ikke rettes på klasseinnholdet.)

Leseren vil se at vi ha beholdt flere av de formuleringene som er brukt i PPU (til dels hele avsnitt). Men, vi har prøvd å sette de inn i en sammenheng hvor vi legger vekt på å få fram de sentrale prinsippa som PD bygger på. Videre så har vi omredigert noe på avsnittet "Utviklinga av klassekampen og utviklinga av sosialismen" - og gjort noen mindre endringer der - fordi vi har "stokka om" litt en del saker. Bl.a. når det gjelder formuleringene om partiets rolle, så har vi trekt de delene som tar opp partiets og statsapparatet inn i avsnittet om PD.

Til slutt vil vi avgrense oss fra kritikk som er reist mot PPU for at det legger så stor vekt på å behandle demokratiet under sosialismen. Vi mener tvert imot at det er et framskritt at det blir framheva at det er noe som heter proletarisk demokrati. Kritikken vår går på at det er for klasseløst behandla (jfr. pkt. 3).

Ellers så vil vi også markere at også vårt nåværende prinsippprogram har flere av de svakhetene vi har kritisert her. Det er ikke først og fremst slik at PPU markerer brudd med prinsippprogrammet ved at det tar andre standpunkter, sjøl om det fins eksempler på dette også (eks. formuleringene om ledelsen av hæren). Det viktigste er at PPU omhandler disse sakene mye

mer utførlig enn det nåværende prinsippprogrammet. Å ta standpunkt til nye ting, komme videre, var da også målsettinga med det kommende programmet. Det er innholdet i, og oppsettinga av, mye av det nye vi er uenige i og som vi mener drar forslaget i gal retning. Derfor dette motforslaget.

NOEN MEDLEMMER AV SK.

PROLETARIATETS DIKTATUR

For å bygge sosialismen og utvikle han fram til det klasselause samfunnet, kommunismen, trengs ei statsmakt som medvite har dette som sitt endelege mål. Denne statsmakta kan ikkje være noko anna enn diktaturet til arbeidarklassen, grunnlagt på forbundet med resten av det arbeidande folket. Allerede Marx pekte på dette, når han i kritikken av Gotha-programmet sa:

"Mellom det kapitalistiske og det kommunistiske samfunnet ligg perioden med revolusjonær omskiping av det eine til det andre. Til dette svarar og ein politisk overgangsperiode der staten ikkje kan vera noko anna enn det revolusjonære proletariats diktatur."

Dette standpunktet, at sosialismen, heilt fram til kommunismen, må vera proletariats diktatur, har vore omstridt. Haldninga til dette spørsmålet har vore eit skiljemerke mellom kommunistiske parti og parti som på eit eller anna vis har gått over til å verta parti som tener til å oppretthalde - eller gjeninnføre - borgerskapets diktatur.

Sentrale trekk ved proletariats diktatur er: ARBEIDERKLASSEN HAR MAKTA I EIGENSKAP AV Å VÆRE DEN HERSKENDE KLASSEN I SAMFUNNET.

Alle statsformer historia kjenner er klassestatar; dvs. representerer interessene til ei bestemt klasse. I det kapitalistiske samfunnet

har borgerskapet statsmakta. Det kan ikkje dele makta med nokon annan klasse, sjøl om det bygger klasseherredømet sitt på å knytta til seg andre klasser og grupper. Det er einast borgerskapet som konsekvent kjemper for å oppretthalde dei produksjonsforholda som det kapitalistiske samfunnet bygger på.

Under proletariats diktatur har arbeiderklassen makta, er den herskende klassen i samfunnet. Det er ein føresetnad for at sosialismen skal utvikla seg vidare fram til kommunismen, avdi arbeiderklassen er den einaste klassen som står i ei slik stilling at den berre kan frigjera seg sjøl gjennom å frigjera heile samfunnet og avskaffe all utbytting.

Ein føresetnad for at proletariats diktatur skal bli oppretta, bestå og til slutt visna bort og bli erstatta av det klasselause samfunnet, er at alliansen mellom arbeiderklassen og resten av det arbeidande folket blir oppretta. Denne alliansen er nødvendig fordi de langsiktige interessene til heile det arbeidande folket er at sosialismen og kommunismen blir oppretta. Dei må derfor vera med å bygge opp den nye samfunnsordninga. Den er også nødvendig for å hindra at arbeiderklassen blir isolert og for å bryte ned den sosiale støtta til borgerskapet.

Ut frå den samfunnsmessige stillinga desse mellomliggende gruppene har, vil dei både i dag og under sosialismen vakle mellom å stø proleteriats diktatur og det borgarlege dikta-

turet. Arbeiderklassen må gjennom praksis og propaganda overtyde dei om at proletariatets diktatur tener deira interesser.

Slik er proletariatets diktatur ikkje berre staten til arbeiderklassen, men staten til klassealliansen mellom arbeiderklassen og resten av det arbeidende folket. Klassesediktaturet til arbeiderklassen er demokrati for det store folkefleirtalet, i motsetning til klassesediktaturet til borgerskapet, som er demokrati berre for det mindretalet som utbytter det arbeidende folket. For å bruke Lenin sine ord:

"Demokrati for det overveldende flertallet av folket sammen med voldelig nedtrykkelse av utbytterne, folkets undertrykkere, dvs. deres utelukkelse av demokratiet - det er modifiseringen av demokratiet ved overgangen fra kapitalismen til kommunismen."

(Henvisning til Lenin i Arbeidernes leksikon, bnd. 3, s. 962, Pax-utg.)

Kva for klasser og grupper i det norske amfunnet denne klassealliansen vil omfatte, blir nærare drøfta i kapittel 4.

ARBEIDERKLASSEN MÅ OPPLØSE DET GAMLE KAPITALISTISKE STATSAPPARATET OG SETTE EIT NYTT REVOLUSJONÆRT STATSAPPARAT INN I STADEN

Den kan ikkje ta over, eller videreutvikla, statsapparatet til den gamle herskerklassen, da det er bygd opp for å halde ved lag ei samfunnsordning som bygger på andre produksjonsforhold, bygd på interessene til den gamle herskerklassen.

Haldninga til dette spørsmålet er og eit av hovedskillene mellom revolusjonære og kommunistiske parti og ulike opportunistiske retningar. Desse siste ser bort i frå lærdomane til den historiske materialismen og meiner at det går an å byggje på og ta over statsapparatet til borgarskapet.

Statsapparatet til borgerskapet er bygd opp for å sikre utbyttinga av arbeiderklassen og det arbeidende folket ellers. Dette er den overordna oppgava, som forener heile borgerskapet. Samstundes skal og statsapparatet sikra dei demokratiske rettane til borgerskapet. Det skal gjere det mogeleg med konkurranse mellom dei ulike fraksjonane innafor borgerskapet. Slogordet "frihet, likhet og brorskap", frå den borgarlege revolusjonen, uttrykker denne konkurransefridomen.

Som Engels alt peikte på, i "Anti-Duhring", er desse likhetskrava ei avspegling av den kapitalistiske produksjonsmåten, vareproduksjonen; at varer med same verdi skal byttast likt. Sidan den politiske overbygninga i det borgarlege statsapparatet er bygd for å ivareta og oppretthalde den kapitalistiske produksjonsmåten, så kan ikkje arbeiderklassen avskaffe utbyttinga av seg ved t.d. å skaffe seg fleirtalet i nasjonalforsamlinga. Det borgarlege demokratiske systemet gjev arbeiderklassen høve til å vinne slik politisk makt, i land med parlamentarisk styresett. Men, det einaste arbeiderklassen kan nytte dette fleirtalet på, innafor ramma av den borgarlege staten, er å ta over styringa av kapitalismen, gjennom t.d. å forvalte ein statskapitalisme. Det vil seia at arbeiderklassen sine representantar i statsapparatet vert nøyde til å administrere ei fortsatt utbytting av klassen og resten av det arbeidende folket.

Derfor må arbeiderklassen og deira allierte sette seg som oppgave å knuse/oppløse det borgarlege statsapparatet og bygge opp sitt eige, proletariatets statsapparat.

Hovedoppgava til dette statsapparatet er: etterkvart befri det arbeidende folket fullstendig frå einkvar undertrykking og utbytting. Det må være utforma slik at det bevarer statsmakta i hendene på arbeiderklassen og utvikler samanslutninga og samarbeidet mellom arbeidarane

og dei utbytta delene av folket ellers, under arbeiderklassen sin ledelse.

Den proletariske statsmakta må bygge på revolusjonære maktorgan som det arbeidende folket utvikler frå grunnplanet gjennom den revolusjonære kampen. Det er umogeleg i dag å seie i detalj kordan statsapparatet skal byggjast opp, men nokre sentrale prinsipp meiner vi kan slå fast om det proletariske statsapparatet i eit sosialistisk Noreg:

- Statsapparatet må frå grunnen av byggast opp slik at dei som produserer og arbeider skal få råderetten over den samfunnsmessige produksjonen. Det krev m.a. at dei folkevalde forsamlingane må settast saman slik at representantar frå produksjonseiningar, fabrikkar og bedrifter får ein sentral plass, ved sida av repr. frå geografiske valkretsar. Det arbeidende folket sine masseorganisasjonar, fagbevegelsen særskilt, må og få aukande direkte innverknad i statsapparatet ellers. Det må innførast arbeiderkontroll i statsbyråkratiet. Representantar frå folkevalde forsamlingar må kunne trekkast attende og erstattast av dei gruppene som har valgt dem.

Den sosialistiske staten må og i stor grad sameine den lovgivande og den utøvande makta, slik at dei folkevalde forsamlingane får reell makt og ansvar for å setta vedtak ut i livet.

Slik vil valsystemet til dei folkevalde forsamlingane ikkje vera som det borgarlege partisystemet som finst under kapitalismen, der dei ulike listene berre gjev eit skin av at folk har innverkand på statsstyret.

Vala til dei folkevalde forsamlingane må vera hemmelege og frie i tydinga at alle lovlege parti og organisasjonar fritt kan stille opp kandidatar. Den sosialistiske regjeringa må peikast ut av ei folkevald nasjonalforsamling.

- "Sosialismen og proletariatets diktatur kan ikke stå ved lag utan eit ekte marxist-leninistisk kommunistparti i leiinga."

"Kommunistpartiet må leie proletariatet og det arbeidande folket politisk ved å utvikle reiktige linjer for å bygge den sosialistiske økonomien, vidareutvikle den proletariske statsmakta og det sosialistiske demokratiet og trygge det nasjonale sjølstendet. Partiet må leie ved å utvikle rett politikk ved hjelp av masselinja og drive politisk kamp for å vinne oppslutning frå massene om linja si, og vinne den politiske leiinga i fagrørsla og andre masseorganisasjonar slik at dei stør partiet si linje for å utvikle sosialismen.

Partiet må spela den leiande rolla i staten. Samstundes er det avgjerande viktig at kommunistpartiet under sosialismen held fram med å vere eit ekte, revolusjonært arbeiderparti. Organisasjonen til kommunistpartiet må ikkje bli eit vedheng til statsapparatet."

(Avsnitta i hermeteikn ovanfor er henta fra det nåværende prinsippprogrammet, s. 101-102.)

Partiet må vere villig til eit demokratisk samarbeid med andre politiske krefter og eventuelle parti som er for sosialismen, jamvel om dei er usamde med kommunistane på nokre politiske områder. Samstundes er det kommunistpartiets plikt og oppgåve å føre ein revolusjonær kamp mot borgerskapet og slåss for at sosialismen utviklast vidare fram mot kommunismen. Dersom sosialismen er truga vil partiet alliere seg med andre som vil slåss for sosialismen og med alle middel hindre at kapitalismen blir atterreist. Kommunistpartiet er arbeiderklassens organiserte fortropp og vil såleis alltid stå i ei særstilling i det sosialistiske samfunnet. Dersom kommunismen skal sigre må aldri partiet tillate seg å bli "eit parti blant fleire som kjempar om veljarar".

- Kjernen i proletariatets diktatur - som i alle andre statsmakter - er våpenmakta. For å kontrollere statsmakta må arbeiderklassen ha kontrollen over dei væpna styrkene. Den proletariske staten kan ikkje bygge på den gamle hæren som er skipa for å forsvare makta til den gamle kapitalistklassen. Den nye hæren må organiserast på grunnlag av dei væpna styrkane som sikra sigeren i den sosialistiske revolusjonen og må bygge på folkevæpning. Kommunistpartiet må spele den leiande rolla i hæren. Det må leggjast stor vekt på den politiske skoloringa og det politiske demokratiet i hæren, det må utviklast eit system der offiserane med regelmessige mellomrom gjer teneste som menige. Dei væpna styrkane må halda oppe eit nært samband med arbeidarklassen og resten av det arbeidande folket. Det må organiserast militæravdelingar over heile landet, slik at alle kan verta soldatar.

- I det sosialistiske samfunnet finst det to ulike slags samfunnsutviklingar. På den eine sida utviklingar mellom klasser og grupper som er for sosialismen, utviklingar i folket. På den andre sida utviklingar mellom det arbeidande folket og klasser og grupper som ønskjer å gå attende til kapitalismen, utviklingar mellom folket og fienden. Proletariatets diktatur har til formål å sikre at makta over staten og økonomien blir liggande hos arbeiderklassen og resten av det arbeidande folket og hindre at borgerskapet tar makta og atterreiser kapitalismen. Til dette trengst eit sosialistisk demokrati som er så omfattande som råd er for det store fleirtalet av folket. Det vil seie m.a.:

Staten og partiet må bruke metoden med omfattende diskusjonskampanjer for å drøfte viktige prinsippspørsmål av økonomisk, politisk og ideologisk karakter. Rett brukt kan dette vere ein nyttig metode for å løyse utviklingar i folket og for å mobilisera dei arbeidande

massene i kampen mot fiendane som ønskjer ei utvikling attende til kapitalismen.

Høve til ytringsfridom, diskusjon og kritikk

Frie undersøkingar og studiar, fri publikasjon og diskusjon er ein heilt naudsynleg føresetnad for utviklinga av vitskap, kunst og kultur. Dermed får dette og avgjerande innverknad både for den nasjonale økonomien og velferda åt folk flest.

Fri politisk diskusjon og kritikk, medrekna kritikk av regjeringspartiet og statsleiinga, er på same vis ein føresetnad for at det sosialistiske demokratiet skal få veksa og utvikla seg. Det har aldri vore skapt sosialisme før i eit land som Noreg. Skal ein dra folkefleirtalet med, kritisera feil tidleg og utvikla ein rett politikk, er det heilt nødvendig med ytringsfridom. Vårt syn på inngrep i ytringsfridomen er at dette berre må vera reine unntak. Dessutan må dei vera konkrete, slik som forbod mot nazipropaganda, rasisme, kvinneundertrykking og sadisme. Inngrepa må vera avgrensingar, slik at alt som ikkje beinveges er forbode skal vera lovleg.

Fridom frå nasjonal underkuing

Sjølvråderett for den samiske nasjonen (sjå elles sameprogrammet til AKP(m-l)). Nasjonale rettar til alle nasjonale minoritetar.

Full juridisk likestilling av kvinner og menn

medrekna vedtak som tek sikte på å sikra røyndleg jamstelling: Dette skal vera med på å bryta ned diskrimineringa av kvinnene.

Personleg individuelt rettsvern

for alle i samfunnet. Samfunnsmedlemmene må vera sikre på at dei kan vera med i lovleg politisk diskusjon og arbeid utan å ottast hemnaksjonar frå nokon. Brotsmenn må dømmast etter lova. Dersom ein møter terror frå stats-

organ eller private kriminelle bandar, så kan folk heller ikkje i praksis gjera seg nytte av lovfesta demokratiske rettar.

Frie fagforeiningar og streikerett

Berre gjennom fagforeiningar skipa og leia av arbeidarane sjølve, kan arbeidsfolk sikra seg at rettane deira ikkje vert krenkte av byråkratiet i staten og økonomien.

Høve til politisk organisering og verksemd

Fri politisk diskusjon og kamp i Noreg har som føresetnad at ein kan skipa politiske organisasjonar og parti som står for ulike syn. Dei må ha høve til å driva propaganda og vinna seg tilhengarar.

Unntatt er organisasjonar som driv terror, førebur væpna oppstand eller har kontakt med framande makter. Kapitalistar og andre som kjemper for slikt må settast i fengsel og missa dei politiske rettane sine. Det same må skje med folk i statsadministrasjonen og det økonomiske og det økonomiske styringsverket som er korrupte og misbruker makta si.

(Ellers meir om utviklinga av det proletariske demokratiet i neste del.)

PROLETARIATETS DIKTATUR ER OVERGANGSPERIODEN MELLOM KAPITALISME OG KOMMUNISME

"Den proletariske revolusjonen er den mest grunnleggande revolusjonen i menneskesoga til no. Tidlegare revolusjonar har berre ført nye utbytarklasser til makta. I den proletariske revolusjonen tar proletariatet makta i leinga for det arbeidande folket for å avskaffe all utbytting. Sjølve maktovertakinga er berre innleiinga på den omfattande revolusjonen proletariatet vil gjennomføre." (Prinsippprogrammet s. 94.)

Proletariatets diktatur er overgangsperioden mellom kapitalismen og kommunismen. Det er ei

statsform som har som endeleg mål å avskaffe seg sjølv.

Denne avskaffinga av PD avheng av at utbyttinga vert oppheva. Det inneber at arbeiderklassen, og alle andre klasser i samfunnet, opphører med å vere klasser og enkeltmenneska står likt i høve til produksjonen og anna virke i samfunnet. Denne kommunistiske likskapen er ein reell likskap mellom alle enkeltindivid i samfunnet, i motsetning til likskapen i klassesamfunna, som bygger på ulikskap mellom dei som høyrer til forskjellige klasser.

Føresetnaden for eit slikt samfunn er ein høgt utvikla produksjon og at den tvungne arbeidsdeling i samfunnet er opphøyr. For å nå dette samfunnet, kommunismen, inneber det at PD må forene den motsetningsfylte røyndomen: Behovet for ei sterk proletarisk statsmakt, og arbeidernes og det arbeidende folkets reelle direkte innflytelse på samfunnsutviklinga.

Frå starten av må det eine siktemålet til proletariatets diktatur vera at statsapparatet etter kvart må vike plassen for massenes egen politiske ledelse. Dersom ikkje dette siktemålet er med, og vert teke omsyn til, er det fare for ei gjenoppretting av kapitalisme og klasseundertrykking. Frå starten av vil vi nemleg og under proletariatets diktatur få ei arbeidsdeling mellom administratorar og slike som gjer rutinearbeid, mellom dei som gir ordrar og dei som utfører dei. Sjølv om sosialismen avskaffar privat kapital, kan han ikkje rå bot med trongen for ekspertar og sjefar i produksjon og administrasjon. Slike folk har stor makt. Dette vil då seia at når det gjeld statsadministrasjonsforma og den økonomiske administrasjonen i produksjonen, så kjem dei enno ei tid til å likna mykje på dei som finst under kapitalismen. Mange av dei som har nøkkelposisjonar i desse byråkratia, kan også gjerne utvikla velvilje andsynes kapitalismen.

Slike folk kan dermed utvikla seg til å bli eit nytt borgarskap i samfunnet. Tiltak som vil vera med å hindra ei slik utvikling vil vera:

- Leiande personar i produksjonslivet og i statsapparatet må med jamne mellomrom gjera arbeid i underordna stillingar.

- Det er viktig å knyta dei folkevalde representantane nærmare innåt desse som vel dei og setja dei under veljarkontroll. Dei folkevalde bør ha løner som svarar til inntektene åt desse som vel dei. Dei bør ha rapportplikt overfor veljarane, og desse bør ha høve til å kalla dei attende.

- I dag er det framme forslag om antidiskrimineringsreglar og kvoteordningar som skal sikra at kvinnene vert med i folkevalde forsamlingar. På same måten bør sosialismen utvikla kvoterings- og antidiskrimineringsreglar som er til fordel for arbeidsfolk flest. Dette lyt då gå ut over dei som sit setralt i arbeidsdelinga i samfunnet.

- Eit anna vilkår for å bryte ned denne samfunnsarbeidsdelinga og å trekke massene direkte med i styringa, er at alle medlemmene av samfunnet har same høve til å skaffa seg informasjon, utvikla politisk og administrativ dugleik og gjera synet sitt kjent.

Når økonomien utviklar seg vidare i samband med den nye teknologiske revolusjonen, blir dette også økonomisk mogeleg. Nedsettinga av arbeidstida gjer det mogeleg å ta ein stor del av produsentane ut or det vanlege arbeidet sitt ein del av året. Dei kan då vera med i administrasjonen i samarbeid med ekspertar og leiarar. Utvikling av skulegang og tilgang på kunnskap gjer at dei kan verta så dugande at dei kan ta over meir og meir av sjølve gjennomføringa av vedtaka i byråkratia. På denne måten er det megeleg å erstatta stegvis meir og meir av stat

statsadministrasjonen av samfunnsmedlemmene, slik at samfunnsmedlemmene sjølve gjer dette til ein fellesadministrasjon over sitt eige liv.

Medan denne målmedvitne nedbrytinga av samfunnsarbeidsdelinga og den gradvise økning av massenes direkte, egne politiske og administrative ledelse skjer, så må arbeiderklassen oppretthalde ei sterk statsmakt. Dersom denne andre sida ikkje vert teke vare på, vil PD med sikkerhet bli avskaffa og eit nytt borgardiktatur bli oppretta. Vegen fram til kommunismen vil bli forlenga. Dette heng saman med at sosialismen spring ut frå kapitalismen. Økonomisk er den ei samfunnsform med både kommunistiske og kapitalistiske produksjonsforhold. Tradisjonar, tenkning og erfaringar er i stor prega av det gamle samfunnet. Dersom alle samfunnsmedlemmer blir stilt formelt "likt", vil folk med borgarleg og småborgarleg bakgrunn dra fordelar. Utanlandske imperialistmakter vil og vera ei trussel mot den sosialistiske staten, både militært og økonomisk.

Motseiinga mellom på den eine sida å måtte ha ei statsmakt og på den andre sida gradvis å overføre den politiske og administrative ledelsen direkte til det arbeidende folket, må løysast konkret under heile perioden med proletarietets diktatur.

Den viktigaste redskapen arbeiderklassen har for å løyse denne motsetninga rett er partiet sitt. Partiet kjempar for sentrale posisjonar i statsapparatet og økonomien, samstundes som det ikkje tillet seg å vekse saman med statsapparatet. Det må vere like nært knytta til arbeiderklassen og det arbeidende folket sine masseorganisasjonar og deira daglege tilvære som arbeidarar og samfunnsmedlemmer. Dersom det sosialistiske statsapparatet viser teikn til å skilje seg frå arbeiderklassen og går bort i frå å utvikle PD mot kommunismen, må kommunist-

partiet vera i stand til å mobilisere arbeiderklassen og det arbeidende folket til å reise kamp mot ei slik utvikling.

(Meir om kampen for kommunismen under PD i

avsnittet "Utviklinga av klassekampen og utviklinga av sosialismen".)

— — — — —

UTVIKLINGA AV KLASSEKAMPEN OG UTVIKLINGA AV SOSIALISMEN

(I hovedsak ei omredigering på grunn av at deler av det som står i dette avsnittet i PP-utkastet er tatt inn i det nye forslaget til "Proletariatets diktatur")

Fram t.o.m. nest nederste avsnitt i 2.spalte på side 22 er det ingen endringer (det som slutter med setninga: "Det må kjempa for kommunismen"). Det som kommer etterpå, om partiets rolle i statsapparatet og den stillinga det skal ha i proletardiktaturet, er kutta ut her, men behandla i avsnittet om PD. Fortsettelsen blir da:

I mange tidlegare sosialistiske land har kommunistpartiet vakse fram til å bli regjeringspartiet for den statskapitalistiske overklassen. Dette er ei viktig historisk røynsle, som gir

Sosialismen dreiar seg altså kort og godt ikkje om å byggja seg opp vakre luftslott. Han er ei bod om ei utvikling som kommunistpartiet i eit sosialistisk Noreg må kjempa for å unngå.

Partiet må ikkje skilja seg frå dei arbeidarhopane dei skal representere. Eit fleirtal i partiet må vera vanlege arbeidarar og arbeidsfolk som dagleg står i sitt vanlege arbeid. Det same må gjelda for dei leiande organa i partiet. Partiet må ikkje få eit fleirtal av høgare

funksjonærar frå staten og økonomien i medlemsflokkene eller leinga. Då kan partiet lett omskapast til eit politisk vedheng for desse gruppene.

Det må heile tida vera på vakt mot å bli oppslukt og øydelagt av statsbyråkratiet, slik at det vert ute av stand til å spela ei sjølvstendig politisk rolle.

Dei høgare partifunksjonæranne i stat og økonomi må ikkje få høgare løner og andre fordelar som skil dei frå vanlege arbeidsfolk. Det er også eit ønskemål at verva sirkulerer i den mon det er mogeleg i arbeidet eeira. Partileiarar bør ei viss tid av året vera med i vanleg produktivt arbeid. Såleis kan dei kjenna på kroppen korleis dei typiske vilkåra er for dei som dei representerer.

Partiet må krevja skarp indre politisk og personleg disiplin. Det må vera disiplin i studiar og politiske diskusjonar. Partiet må ikkje utvikla ei slavisk haldning til direktiv og politisk line, men halda oppe tradisjonen med stadig ideologisk kamp og drøfting av motsetningar. Partiet strevar ikkje etter monolitisk einskap, men eit friskt indre liv, der politisk usemje kjem fram og vert klårlagd.

Krav til økonomi, levestett og politikk kan verka imot at partiet får utvikla seg til ein karrierestige og ein stad der det er godt å vera for dei som set seg sjølv først. Slike folk må reinskast ut or partiet.

Eit slikt parti, som tek vare på og kjempar for den revolusjonære haldninga si og klassekarakteren sin, legg grunnlaget for at eit rett forhold mellom klasse og parti kan haldast ved lag og at partiet skal kunne stå saman med det arbeidande folket mot ei hendeleg utvikling av kapitalistiske trekk i statsapparatet og økonomien - noko som er ein foresetnad for at sosialismen skal utvikla seg til kommunisme.

Vi hevdar ikkje at eit slikt parti støtt har rett. Sjølv sagt vil det gjera feil. Namnet kommunistparti borgar ikkje for at partiet verkeleg er kommunistisk. For at partiet skal halda fram med å vera kommunistisk, trengs det stadig kamp i partiet sjølv. Det er også viktig at flest mogleg i arbeidarklassen og det arbeidande folket utanfor partiet, har kjennskap til og skolering i den vitskaplege sosialismen. Endrar partiet karakter, vert det naudsynt å ta

opp striden for eit nytt, verkeleg revolusjonært kommunistparti.

Men dette skaper betre føresetnader for å halda på den politiske karakteren til partiet ved hjelp av kamp. Gjer partiet feil, vil kritikk koma fram og det vil vera råd å kjempa for å endra kursen.

(Meir om det kommunistiske partiet i del III.)

NOEN MEDLEMMER AV SK.

Kitty Strand og Gre Hagemann:

PRINSIPPROGRAMFORSLAGET - EN LINJE FOR FORTSATT

KVINNEUNDERTRYKKING

Det er mye som kan (og bør) sies om prinsipp-programferslagets behandling av kvinnespørsmålet. Vi skal i denne omgangen bare ta opp en sak, behandlingen av grunnlaget for kvinnefrigjøring. Det er vår påstand at forslaget har havnet på feil linje i dette spørsmålet, og vi vil også hevde at denne feilen er nær beslektet med feil i behandlingen av arbeiderklassens frigjøring. Kert sagt mener vi at forslaget legger for ensidig vekt på utvikling av produktivkreftene og fordeling av overskuddet som grunnlag for frigjøring, mens betydningen av kvinnekampen og klassekampen, av maktforhold og av revolusjonering av produksjonsforholda spiller en helt sekundær rolle.

Kvinnefrigjøringa er ført og fremst tatt opp på s. 18 i forslaget, der det står:

"Utviklinga av økonomien gjør at alle kvinner får eige sjølvstendig arbeid og inntekt uavhengig av familien. Stadig meir av husarbeidet og heimearbeidet kan husholdningsmaskiner eller samfunnet ta seg av. Samfunnet tar ansvaret for barneoppsedinga. Dette skaper det økonomiske grunnlaget for at kampen for full frigjøring av kvinnene og full jamstelling mellom kjønna på alle samfunnsområda kan halda fram."

Vi har følgende kommentarer:

1. Her gis det inntrykk av at veien fra utvikling av produksjonen til full likestilling og frigjøring er relativt grei match. Etterseem dette ikke er behandlet på annen måte andre steder i programmet, må vi gå ut fra at det er slik forfatterne oppfatter det. Men historien har jo vist gang på gang at det overhodet ikke er så enkelt. Likestilling og frigjøring følger ikke så å si automatisk av den økonomiske utviklinga. Det burde være nok å minne om det sosialistiske Sovjet, der økonomien ble utviklet med storm-

skritt, og der kvinnene ganske riktig ble trukket inn i produksjonen, men der dette verken førte til særlig mange barnehager og husholdningsmaskiner eller langt mindre til likestilling mellom kjønne. Hvorfor er ikke disse historiske erfaringene trukket inn i programmet? Kvinnefrigjøring og sosialisme er videre et emne som har vært svært mye diskutert i den nye kvinnebevegelsen, og det har også vært tema for en god del av de teoretiske diskusjonene i og rundt partiet vårt. Hvorfor er dette overhodet ikke trukket inn i forslaget? Denne neglisjeringa av historiske og teoretiske erfaringer har ført til en feilaktig politisk linje. Men i tillegg oppfatter vi det også som en ganske stor arroganse overfor de mange kvinnene i partiet som har deltatt i disse diskusjonene.

2. Hva slags "kvinnefrigjøring" er det så forslaget legger opp til? Det økonomiske grunnlaget for frigjøring bygger ifølge forslaget på to forutsetninger: deltakelse i arbeid utafor familien for det ene, og rasjonalisering av husarbeidet for det andre. Programmet går ikke engang så radikalt til verks som gamle Engels i sin tid gjorde. Han hadde få historiske erfaringer å bygge på, men han så tross alt at kvinnefrigjøringa krevet at enkeltfamilien ble oppløst som en økonomisk enhet i samfunnet. I AKP's prinsippprogram 100 år og mange erfaringer med sosialisme senere, skal dette ikke engang nevnes. Mener forfatterne at historien har motbevist Engels på dette punktet? Økonomisk uavhengighet, husholdningsmaskiner og barnehager, hva er det idetheletatt i dette programmet for kvinnefrigjøring som skiller seg fra et hvilket som helst bergerlig kvinnesaksprogram? Hva er det egentlig i denne "kvinnefrigjøringa" som skiller seg fra utviklinga i de aller fleste framskredne kapitalistiske land?

3. Den økonomiske utviklinga vil føre til at husarbeidet blir overtatt av husholdningsmaskiner eller av samfunnsinstitusjoner. Dette er naturligvis i seg sjøl helt riktig, utviklingen av kapitalismen bekrefter fullt ut at utviklinga går i den retningen. Men som grunnlag for full kvinnefrigjøring er dette helt utilstrekkelig. Private husholdningsmaskiner gjør det private husarbeidet mer effektivt og mindre slitsomt. Men likefullt er det arbeidet som må utføres privat, og det er også tvilsomt hvor mye arbeidsbesparelse de egentlig fører til. Tidsnyttingsundersøkelser og annen forskning synes tvertimot å tyde på at moderne teknologi i hjemmene øker kravene til kvalitet snarere enn å minke arbeidsmengden. Private husholdningsmaskiner har altså den effekten at de snarere konsoliderer enn river opp de gamle enkelthus-holdningene, og det er det motsatte av kvinnefrigjøring. Virkelig frigjøring krever en revolusjonering av de gamle produksjonsforholda, og dermed også en avskaffing av den gamle enkeltfamilien. Det er altså nødvendig med en annen organisering av det arbeidet som nå foregår der.

Men overgangen fra privat til samfunnsmessig organisert husarbeid vil ikke foregå automatisk, det vil være et spørsmål om kvinnekamp og om makt. Det er foreksempel ikke utenkelig at det iallefall kortsiktig ville gi et mindre samfunnsmessig overskudd med kollektive løsninger enn med et stort antall private husholdningsmaskiner, bl.a. fordi det allerede vil eksistere en velutviklet teknologi og et produksjonsapparat med stor kapasitet. Det vil altså kunne vise seg at problemet slett ikke bare er fordeling av det samfunnsmessige overskuddet, men en prioritering mellom ulike former for teknologi og produksjon som gir ulikt overskudd. Og slike prioriteringer vil naturligvis avgjøres av hvem som har makta. Det er forevrig heller ikke gitt at kvinner flest (eller menn for den saks skyld) uten videre vil gå inn for kollektive løsninger. Mange vil tvertimot forsvare både den hyggelige middagsmaten i familiens skjød og den moderne

vaskamaskinen med 120 ulike programmer. Det er heller ikke sannsynlig at de kollektive løsningene i første omgang blir så mye bedre at folk vil foretrekke dem av den grunn. En reorganisering av husarbeidet vil kreve en lang omformingsprosess. Tenk bare på all den prøvingen og feilingen og alle de omveltningene i produksjonsforholda som ligger bak dagens industrielle masseframstilling av mat i meierier, fiskeforedlingsindustri og bakerier. Det må utvikles ny teknologi, det må dannes nye produksjonsforhold og det må rives opp mange gamle forestillinger om hva som gir trygghet og hva som er mest rasjonelt. Denne omstillingen er nødvendig for frigjøring av kvinnene, men den vil ikke skje uten kvinnekamp.

4. Det er altså nødvendig å avvise den teknologiserte kjernefamilien som en vei til kvinnefrigjøring. Åt arbeidet, enten det dreier seg om oppvask og matlaging eller omsorgsarbeid, må organiseres kollektivt på samfunnsmessig vis. Men heller ikke dette er så enkelt og liketil som programforslaget gjør det til. For hvem er det som skal overta det samfunnsmessige arbeidet med rengjøring, klesvask, matlaging og ungepass? Man trenger ikke mye historiske kunnskaper for å kunne slå fast hvem som har overtatt dette arbeidet til nå, i kapitalistiske som i sosialistiske land. Det er kvinnene, som fortsetter det gamle kvinnearbeidet i lavtlønte, rutinepregede og slitsomme jobber i vaskerier, kantiner, barnehager og sjukehus. Å samfunnsmessiggjøre husarbeid og omsorgsarbeid betyr altså at gammel kjønnsarbeidsdeling oppstår i ny drakt, dersom det ikke finnes en politisk linje og makt til å drive utviklingen i en annen retning.

Det er ikke vår mening å rakke ned på husarbeid og omsorgsarbeid som sådan. Vi mener at dette er et arbeid som er særst viktig for samfunnet, og at det stort sett prioriteres og vurderes for lavt. Men vi mener likevel at måten dette arbeidet er organisert på idag gjør det til et mer eller mindre mekanisk rutinearbeid, der både kvinnene som arbeider og omsorgstrengende barn og

voksne tingliggjøres. Dette endres ikke av seg selv om det blir sosialisme. Dessuten er det et faktum at en stor del av dette arbeidet ikke lar seg omdanne til moderne, høyteknologisert masseindustri, fordi det er et arbeid som har med mennesker å gjøre. Det vil derfor aldri kunne bli høyproduktivt arbeid som skaper et stort samfunnsmessig overskudd. Derimot vil det både store samfunnsmessige ressurser, både økonomisk overskudd og arbeidskrefter.

Det er derfor overhodet ingen grunn til å tro at problemene på det nærmeste skulle være løst med en samfunnsmessig overtakelse av husarbeidet, slik forfatterne av programforslaget later til å mene. En kjønnsdeling av det samfunnsmessige arbeidet gir ikke kvinnefrigjøring, selv om det naturligvis er et skritt i riktig retning at arbeidet organiseres utafor familien. Tvertimot vil det bety at det også under sosialismen vil være mannfolka som gjør det "viktigste", det mest produktive og høyest kvalifiserte arbeidet. Og en slik arbeidsdeling vil fortsatt skape maktforhold der kvinnene er undertrykt mens mennene har privilegier. Å endre gammel kjønnsarbeidsdeling betyr ikke bare at kvinnene skal gå ut i samfunnet og gjøre det mennene gjør idag. Det krever også at menns arbeidsoppgaver og ansvarsområder endres, at menn må ta halve arbeidet og ansvaret hjemme, og må inn i omsorgsarbeid på samfunnsmessig nivå. Hvis ikke partiets prinsippprogram skal si noe om at kvinnene vil få støtte når menn gjør motstand mot å bli fratatt privilegier, så holder det ikke som et program for kvinnefrigjøring. Og da vil proletariats diktatur, som så ofte tidligere i historien, i praksis bli det mannlige proletariats diktatur.

Det er ingen historiske erfaringer som tyder på at de store arbeidsdelingene i samfunnet endres automatisk. Det krever klassekamp og kvinnekamp, og det er denne kampen og de maktforholda som springer ut av den, som avgjør om sosialismen vil utvikle seg til kommunisme, eller om det skje en kapitalistisk kontrarevolusjon. Det

gjelder arbeidsdelinga mellom kjønnene, og det gjelder arbeidsdelinga mellom styrende og styrte. Det er av strategisk betydning å holde fast på Lenins gamle parole om at kokkepikene skal inn i statsstyret. Hvordan dette skal skje konkret, har vi ikke noe svar på. Vi har heller ingen illusjoner om at denne omveltninga vil kunne skje i løpet av kort tid, eller at den vil kunne avsluttes før det er utviklet en særskilt framskreden sosialistisk økonomi. Men vi er ikke i tvil om at disse arbeidsdelingene vil forbli uendret dersom ikke de undertrykte kvinnene, kokkepikene, selv får makt til å innvirke på utviklinga av såvel produktivkrefter som produksjonsforhold fra første stund. Og dette er ikke spørsmål verken om kvinne- eller arbeiderkvotering, men et spørsmål om å revolusjonere gamle produksjonsforhold og sette gamle maktforhold på hodet.

5. Men også prinsippprogramforslaget har et avsnitt om kvinnekampens betydning:

"Kvinnespørsmålet har strategisk vekt: Utan frigjøring av kvinnene vert det ikkje kommunisme. Ei sterk, organisert kvinnersrøle er nødvendig. Under sosialismen vil det finnast krefter som dreg attende, i retning kapitalismen, og krefter som pressar frametter, i retning kommunisme. Kvinnene og kvinnekampen høyrer til dei siste, for problema til kvinnene kan ikkje løysast fullt ut under sosialismen. Kvinnene er difor ei viktig drivkraft i striden for kommunismen." (s. 22)

I og for seg høres dette tilforlatelig ut, og vi støtter fullt ut at kvinnekampens strategiske betydning skal slås fast i programmet. Likevel er vi ikke fornøyd med dette avsnittet.

Heller ikke her snakkes det om maktforhold under sosialismen. Det snakkes diffust om "krefter" som drar mot hhv kapitalisme og kommunisme, men ingenting om utvikling av nye klasseforhold eller om de maktforholda som springer ut av kjønnsarbeidsdelinga. Videre snakkes det om kvinnenes "problemer", men ingenting om undertrykking. Fra historiske erfaringer vet vi imid-

lertid at kvinnekamp under sosialismen kan være så mangt. Altfor ofte har det betydd at kvinnene har skullet være lojale støttespillere for alle andre viktige grupper og høyt prioriterte oppgaver, mens det på den andre siden har vært tabu å sette fingeren på menns privilegier. Derfor holder det ikke å snakke om kvinnekamp under sosialismen uten også å snakke om makt, undertrykking og privilegier.

Vi mener også at programforslaget tillegger kvinnekampen en for begrenset rolle, og det gjelder også for betydninga av klassekampen. Riktignok sies det at utviklinga av er avhengig. klassekampen, og at kvinnekampen er en viktig drivkraft i kampen for kommunisme. Men på den andre sida framstilles den økonomiske utviklinga som om den skulle skje uavhengig av klassekamp og kvinnekamp, og revolusjonering av produksjonsforhold og oppheving av arbeidsdelinger ses heller ikke som et resultat av klassekamp. Den kan virke som om klassekampens funksjon først og fremst skal være å løse fordelingsspørsmål (hva skal overskuddet brukes til) og enkelte andre problemer som vil dukke opp underveis. I virkeligheten vil klassekampen også være bestemmende for utviklingen av økonomien. Utvikling av produktivkrefter og produktivitet vil bli preget av maktforholda. Arbeidere og kvinner i maktorganiser vil ha betydning ikke bare for den politiske makta, men også for hva slags retning den økonomiske utviklinga skal ta. For det er arbeiderne og de undertrykte kvinnene som sitter inne med kunnskapene om hvor skoen trykker og med visjonene og skaperkrafta til utforme sin egen framtid. Vi oppfatter det som programforslaget her slår inn på stikk motsatt linje når det sies:

"På grunnlag av den sosialistiske planøkonomien vert det mogleg å styra utviklinga av økonomien, slik at det litt etter kvart vert råd å gje folket eit tryggare og betre liv. Såleis vert det stadig meir vanskeleg å få kapitalismen på beina att." (s. 18)

6. Vår konklusjon er at programforslagets linje for kvinnefrigjøring må forkastes. Opp mot denne linja vil vi foreslå følgende punkter til prinsipper for en kommunistisk kvinnepolitikk. Vi håper mange vil kaste seg inn i debatten og kjempe fram en linje som kan føre til frigjøring og ikke fortsatt undertrykking av kvinnene.

I

Målet for kvinnekampen er avskaffing av familien og oppheving av all samfunnsbestemt arbeidsdeling mellom kjønnene.

II

Den sosialistiske revolusjonen er et nødvendig grunnlag for kvinnefrigjøring fordi den avskaffer kapitalistiske eiendoms- og produksjonsforhold og gir flertallet av de undertrykte kvinnene del i statsmakta.

III

Under sosialismen vil kjønnsarbeidsdeling fortsatt finnes i samfunnet, innafor familien og mellom familie og samfunn. Denne arbeidsdelinga vil bety at kvinnene fortsatt er undertrykt som kjønn og at menn fortsatt har privilegier og makt å miste. Kvinnekampen under sosialismen vil måtte rette seg mot kjønnsarbeidsdeling på alle plan og mot materielle og ideologiske uttrykk for menns maktstilling.

IV

Avskaffing av familien og oppheving av kjønnsarbeidsdeling krever for det første så framskredne produktivkrefter at det er mulig å omorganisere alt det hus- og omsorgsarbeidet som idag foregår privat. Og det krever for det andre en omfattende og dyptgripende omvandling av hele samfunnet: av alle produksjonsforhold, av alle sosiale forhold mellom mennesker og av all tenkning og kultur. Omvandlingen vil nødvendigvis komme til å innvirke på ethvert menneskes plassering i samfunnet, arbeids- og ansvarsområder, forhold til andre mennesker og tenking, og den vil måtte skje gjennom en

1

revolusjonær omvandling av samfunnet. Kampen mot kvinneundertrykking er derfor en viktig del av kampen for revolusjonering av produktivkrefter og produksjonsforhold, og kampen for det nye mennesket og en ny, kommunistisk kultur.

V

Både revolusjonering av produktivkrefter, av produksjonsforhold og av ideologi er avhengig av kvinnekampen og klassekampen og av de maktforholda dette skaper. Hvordan proletariatets diktatur skal utvikle seg for å løse disse oppgavene, er fortsatt et uløst spørsmål, både i teorien og i praksis. Det finnes så å si ingen historiske erfaringer fra storstilte omdanninger av samfunnet med sikte på å avskaffe arbeidsdeling mellom kjønn. Disse uløste spørsmålene

representerer en enorm utfordring for nåtidas og framtidas kvinnelige marxister.

VI

Kvinnespørsmålet har strategisk vekt. Uten kamp mot kjønnsarbeidsdelinga, vil det ikke kunne opprettes et virkelig proletariatets diktatur, fordi halve arbeiderklassen fortsatt vil være undertrykt. Uten frigjøring av kvinnene og avskaffing av familien vil det heller ikke bli kommunisme. Det vil derfor være nødvendig med en sterk, organisert og sjølstendig kvinnebevegelse. Fordi kvinneundertrykking først kan oppheves med kommunismen, vil kvinnene ha en sterk interesse i å bekjempe alle maktforhold og klasseforhold som truer med å gjenreise kapitalismen. De vil også være en viktig drivkraft i den revolusjonære omforminga av samfunnet fra sosialisme til kommunisme.

Erik Strøm:

GJENNOM DENG XIAOPINGS BRILLER.

Vitenskap og åpenbaring

Siden 1979 har partiledelsen tatt til orde mot å se på marxismen som en åpenbaringsreligion. De har gått inn for en vitenskaplig marxisme. Blant annet har ledelsen holdt fram at partiet må slutte å kopiere Kina kritikk-løst og tenke mere sjølstendig. En slik kritisk marxisme er riktig og er forsøkt gjennomført av partiets medlemmer. Det er da desto mere forbausende at forfatterne av utkast til prinsipp-program (UPP -83) i svært liten grad har benyttet det vitenskaplige arbeidet som er gjort. Etter det jeg kan se har de neglisjert arbeidet til kader som har analysert områder som militærspørsmål, kvinnespørsmål, Sovjet og politisk økonomi. I noen tilfeller har de fremma helt motsatte synspunkter (krig, kvinner); i andre tilfeller fravikekde syn (Stalin, Sovjets natur).

Derimot synes tanker og ideer hentet fra Beijing å ha funnet veien inn i UPP -83. Dette til tross for at man sier seg å ikke ville gjøre Kina til modell. Flere av disse ideene representerer endringer i partiets linje. Disse endringer kommer på områder som har uhyre stor politisk betydning. Og endringene foregår i tid parallelt med lignende endringer i KKP's linje. Det ville være plump å si at endringene i UPP -83 er direkte kopi av KKP, men det dreier seg om endringer i samme retning.

Hovedmotsigelsen under sosialismen.

Hovedmotsigelsen er den motsigelsen som bestemmer utviklinga av sosialismen, og den angir den strategiske hovedretninga på arbeiderklassens kamp for kommunismen.

I KKP het det under Mao at hovedmotsigelsen under sosialismen går mellom proletariatet og borgerskapet. Etter det tredje plenumsøtet til det 11. SK (1978) ble dette endra etter skarp pole-

mikk: Borgerskapet eksisterer ikke mere som klasse, de tilhører folket som individer. Hovedmotsigelsen går offisielt nå mellom det som kalles folkets behov og den tilbakeliggende produksjonen (BR 27/1981).

I AKP's PP 1976 var hovedmotsigelsen under sosialismen mellom borgerskap og proletariat (s. 146). I PP 1980 var denne viktige analyse strøket. Ingen annen hovedmotsigelse lanseres. Dette er også tilfelle i UPP -83. Verken i 1980 eller i 1983 forklares denne fundamentale endringen i analysen av sosialismen.

Proletariatets diktatur.

Under Mao var statsformen i det sosialistiske Kina etter 1956 proletariatets diktatur. Etter at Deng Xiaoping kom til makta, ble dette endra. Den femte nasjonale folkekongressen vedtok etter forslag fra Peng Chen at en ny "form for proletariatets diktatur" hersket i Kina, nemlig "folkets demokratiske diktatur". Begrunnelsen for endringa i grunnloven var den nye analysen av hovedmotsigelsen og det faktum at "folket" nå besto av arbeidere, bønder og intellektuelle som er stilt "på lik linje". (BR 50/1982).

I AKP's PP 1976 het det at statsformen under sosialismen er proletariatets diktatur (s.141). I PP 1980 heter det det samme, men presentert under overskriften "Proletarisk diktatur og proletarisk demokrati" (s. 99). I UPP -83 kommer det en endring: statsformen heter nå "proletariatets demokratiske diktatur" (s. 19). Hvorfor denne endring? Er Marx' og Maos formulering avlegs? Ingen forklaring gis, men leser en innholdet i avsnittet, er det tale om at "folket må leia utviklinga", "folket må bestemme korleis økonomien skal organiseras" etc. etc. (s. 19). Klasseinnholdet i staten til UPP -83 avgrenser seg i hvert fall ikke fra Kinas nye grunnlov.

Klassekamp og produksjon.

På Maos tid het det at "klassekampen er nøkkelleddet" og parolen i sosialismens epoke var "grip revolusjonen, frem produksjonen". Denne analysen ble endra da Deng Xiaoping kom til makta. Den 11. SK's tredje plenum slo fast at "de fire moderniseringene" var hovedoppgaven for partiet. Klassekamp eksisterer, og kan bli akutt, men tones generelt ned i forhold til produksjonen. (BR 27/1981).

I AKP's PP 1976 het det at "klassekampen er nøkkelleddet" (s. 152). Det ble forklart at "klassekamp må til.... for å utvikla produksjonen" (s. 152). Disse formuleringene ble strøket i 1980. De er likeledes ute av UPP -83. Her snakkes om produksjon og klassekamp som forutsetninger for kommunismen (s. 12). Betyr det at de er likeverdige? I det minste er det svært uklart hva forholdet mellom klassekamp og produksjon er i UPP -83. Om dette er noe uklart her, er det desto klarere hos partiformannen i debatten om kulturrevolusjonen: Utviklinga av produktivkreftene har forrang generelt. Maos parole "alt avhenger av klassekampen" kalles "en verdiløs frase" (KK 5.8). Partiledelsens utvikling bort fra Maos analyse er klart til stede fra 1976 til idag.

De to linjene og de to veiene.

Under Maos levetid eksisterte teorien om de to veiene (den sosialistiske og den kapitalistiske) og de to linjene (marxismen og revisjonismen). Mao oppsummerte at denne tolinjekampen ikke minst fant sted i partiet. Under Deng Xiaoping er dette endra. I KKP-resolusjonen om partihistoria hevdes at kulturrevolusjonen ikke var en kamp mellom de to linjene i partiet (BR 27/1981 s. 21). I samband med resolusjonen sa Deng at KKP skulle slutte å bruke uttrykket "tolinjekampen" i partiet i betydninga marxisme mot revisjonisme. Isteden skulle man snakke om uenigheter og linjer i andre betydninger (BR 31/1983, s. 22-23). Som kjent er all kritikk av revisjonismen i SUKP og andre øst-europeiske partier stoppa.

I AKP's PP 1976 og 1980 var det generelle kapitler om revisjonismen og analyser av revisjonisme i AKP. Som Ellen Pedersen har pekt på, er dette fjerna i UPP -83. Men det er ikke alt. I avsnittet "Den demokratiske kampen mellom linjene i partiet" er enhver henvisning til marxisme og revisjonisme fjerna. Det snakkes istedet om "usemje", "ulike syn" etc. (s. 30). Videre er så å si ethvert spor av klassikernes kamp mot revisjonismen i parti og samfunn utelatt i oppsummeringa av den kommunistiske bevegelsen (s. 26-28). Ikke engang kontrarevolusjonen i Sovjet analyseres som revisjonismens seier over marxismen i SUKP. Hvorfor? Vi får ingen begrunnelse.

Mao Zedong's tenking.

Mao Zedong's tenking omfatta i hans levetid ikke minst teorien om å "fortsette revolusjonen under proletariatets diktatur". Dette var Maos oppsummering av erfaringene med sosialisme og kontrarevolusjon i Sovjet og Kina. Teorien la vekt på klassekampens betydning for omdanning av samfunnet og inkluderte kulturrevolusjonen. Men etter 1978 har begrepet Mao Zedong's tenking fått et helt nytt innhold. Ifølge KKP-resolusjonen om partihistoria må Maos teori om å fortsette revolusjonen "skarpt skilles fra" det som idag kalles Mao Zedong's tenking. (BR 27/1981, s. 21). Dengs variant av Mao Zedong's tenking baserer seg på en helt annen klasseanalyse, hovedmotsigelse, syn på klassekamp etc. enn Maos eget syn. Ifølge KKP-resolusjonen inneholder Mao Zedong's tenking nå også bidrag fra andre "framstående ledere" (s. 29). Som eksempel på dette framholder BR 16/1982 at f.eks. Liu Shaoqui også har ytt bidrag til Mao Zedong's tenking.

I AKP's PP 1976 bygde partiet på Mao Zedong's tenking slik Mao sjøl utvikla den. I 1980 var som kjent kulturrevolusjonen som metode for omvandling av samfunnet strøket. I UPP -83 har programfatterne gått ut med en kritikk av Mao som går på at han ikke skjønnte hvordan kapitalisme vokste fram av tidligere sosialisme og hvordan dette skulle hindres (s. 28). Dette må oppfattes som

en kritikk av kjernepunktet i Maos teori om å fortsette revolusjonen under proletariats diktatur. Når UPP -83 sier seg å bygge på Mao Zedongs tenking, er denne tenking berøvet sitt viktigste innhold, liksom hos KKP.

Vitenskaplige arbeidsmetoder?

Vi ser her at UPP -83 tar nye standpunkter til spørsmål av stor rekkevidde. I og for seg kan en ikke gå imot endringer i teorien. Marxisme er en kritisk vitenskap. Spørsmålet er om programforfatterne er kommet til de nye svar etter en tilstrekkelig vitenskaplig gransking. En slik gransking må det stilles store krav til. Partiformannen skrev i RF 3/1983 (s. 15) at KKP's resolusjon om kulturrevolusjonen "faller totalt igjennom" fordi den ikke baserte seg på en analyse av motsigelsene i det kinesiske samfunnet.

Partiformannens kritikk er riktig. Men da må en stille samme strenge krav til programforfatterne når de endrer syn på så svære saker som er omtalt ovenfor. Har de virkelig gjennomført kritiske undersøkelser av motsigelsene under sosialismen i Sovjet og Kina? Eventuelt har partimedlemmene ikke fått kjennskap til dem. Hvis slike undersøkelser finnes, skulle jeg gjerne sett dem for å sammenligne med Maos oppsummering. Hvis de ikke har gjort slike undersøkelser, hva er da deres grunnlag for å forkaste sentrale deler av Mao og akseptere linjer fra Deng Xiaoping?

Hvem er Deng Xiaoping?

Som mulig inspirator for ovennevnte punkter i UPP -83, blir Deng Xiaopings politiske farge interessant. AKP's ledelse har vært skeptisk til endel trekk hos KKP under Deng: anerkjennelsen av revisjonistpartier i Vesten, anerkjennelsen av Jugoslavia som sosialistisk land, klasseanalysen, forkastelsen av pålemikken etc. Men dette er ansett som skjæmmende flekker på et ellers rødt parti.

AKP's ledelse har også vært skeptiske til endel av de vidtgående økonomiske reformene. Enkelte har antydning at hvis såkalte libermanistiske øko-

nomer i Beijing Review fikk makta, ville kapitalismen innføres. Men man har trøstet seg med at dette er "vulgærøkonomer" uten makt. Dette er en farlig illusjon. For det første tilhører de aller fleste økonomer som skriver i BR statens planleggingskommisjon og vitenskapsakademiet. Disse er under politbyråets og regjeringas formelle og politiske ledelse. I hovedsak uttrykker derfor økonomene partiledelsens linje, selv om det kan være meningsforskjeller mellom ulike økonomer. Slik var det i Sovjet i perioden 1956-65 også. For det andre er det ikke grunnlag for å tro at "libermanistene" er outsiders i Kina. Også de er idag knytta til, beskytta av og leda av politbyrået, og uttrykker i hovedsak KKP's linje. Det mest prominente eksempelet er Sun Yefang, i 60-åra kalt "Kinas Liberman". Etter Dengs makt-overtakelse ble Sun Yefang påny brakt inn i en viktig stilling som rådgiver for vitenskapsakademiet. Det heter idag offisielt at KKP har overtatt mange av Sun Yefangs teorier (BR 24/1983).

Forbindelsen mellom alle typer reformøkonomer og politbyrået er ikke overraskende. De personer som etter 1978 sitter i politbyrået var nettopp blant dem som ble anklaget for revisjonisme i 60-åra. Dette gjelder så sentrale ledere som Deng Xiaoping, Peng Chen, Zhen Yun, Hu Yaobang, Yang Shangqun etc. Dengang samarbeidet de med revisjonistiske økonomer, inklusive Sun Yefang, så hvorfor ikke nå?

Kinesisk økonomisk teori - og sovjetisk.

Deng Xiaopings linje bør likevel primært bedømmes utfra hva den er idag. Skal en vurdere om den er revisjonistisk eller marxistisk, kommer en ikke utenom en sammenlikning med sovjetisk økonomisk teori. Jeg har gjort en foreløpig sammenlikning. Grunnlaget er et stort antall offisielle dokumenter og bøker fra begge land samt oversatte originalartikler fra sentrale økonomiske tidsskrifter i Sovjet fra 1956 og i Kina fra 1978 (bl.a. Chinese Economic Studies, Social Sciences, BR).

Det som bekymrer meg mye er at jeg så langt ikke på noe vesentlig punkt finner opplagte skiller mellom kinesisk og sovjetisk teori. Dette inntrykket forsterkes ved det plutselige opphøret av kritikk mot sovjetisk teori fra 1977-78.

Det som bekymrer ennå mer, er at det faktisk har utvikla seg felles trekk på sentrale områder:

- Maksimalt økonomisk resultat med minimal innsats av arbeidskraft og kapital er målet i sammenfunnet som helhet.

- Profitt er målet for produksjonen på bedriftsnivå.

- Det er enhet og ikke motsetninger mellom plan og marked.

- Planen er hovedregulator og fordeler det sammenfunnmessige overskuddet i tråd med verdiloven.

Det vil si at verdiloven bestemmer innholdet av planen.

- Markedet spiller en supplerende rolle som regulator, hvor verdiloven spontant fordeler det sammenfunnmessige arbeid. Markedets rolle utvides i begge land.

- Prisene skal dannes i samsvar med verdiloven, slik at statsledelsen kan få eksakte målinger av merprodukt og profitt.

- Bedrifter som ikke går med profitt, skal omstruktureres eller nedlegges i tråd med verdilovens krav. Dels er nedleggingene planlagt, dels er de spontane.

- Arbeidskrafta fordeles etter verdilovens krav, delvis planlagt, delvis spontant.

- Arbeidskrafta hevdes i begge land å være herre over produksjonsmidlene, men det er vanskelig å se forskjell på deres formelle rettigheter i USSR's sovjeter og Kinas arbeiderkongresser.

Selv om disse felles hovedtrekk finnes, er det sjelsagt mange underordna ulikheter:

- Kina er kommet kortere i kapitalistisk retning når det gjelder å la planens innhold bestemmes av verdiloven. De er også kommet kortere når det gjelder pristeori.

- Kina er kommet lengre i tradisjonell kapi-

talistisk retning med hensyn til å la markedets spontane verdilov fordele arbeidskraft, kapital og profitt.

- Kina synes å gå lengre i å la bedriftene beholde profitten. Ifølge statsministeren skal bedriftene gå over til å betale inntektsskatt på profitten.

Denne sammenlikningen av sovjetisk og kinesisk økonomisk teori er ufullstendig og foreløpig. Jeg er derfor ikke villig til å trekke endelige konklusjoner om helheten i teorien eller om Kinas natur. Men jeg vil hevde at den nye kinesiske teorien er revisjonistisk på de fleste punkter jeg har undersøkt. Jeg vil også hevde at det er ytterst vanskelig å se enheten mellom den nye kinesiske teori og samtlige klassikeres analyse på ovennevnte punkter.

Det må bli en oppgave av stor betydning å utforske og ta stilling til Kinas natur i tida framover.

Programforslaget må nyskrives.

Programforslaget har felles trekk med linjer fra Deng Xiaopings gruppe i KKP på noen sentrale punkter. Dette gjør at forslaget bør underkastes en ny, kritisk granskning av programkomiteen og partiet.

At Kinas økonomiske teori har tilnærma seg den sovjetiske i betydelig grad, gjør en slik kritisk granskning desto mer nødvendig, ja akutt påtrengende.

Vi må slutte å studere sosialismen gjennom Deng Xiaopings briller. Om vi ikke tar opp disse spørsmåla og avgrenser oss fra det som er revisjonistisk, vil partiet vårt sikkert bli borgerlig eller forsvinne. Programmet må derfor nyskrives. Det gjelder særlig avsnittene om sosialismen, erfaringene fra den kommunistiske bevegelsen og om partiet. Avsnittet om revisjonisme fra 1980 gjeninntas. Den nye kommunismedelen kan eventuelt beholdes.

I Røde Fanes intervju med Tron Øgrim oppfordrer han kameratene til å være på vakt mot den revisjonistiske høyrefaren i prinsippprogrammet. Det er et fornuftig utgangspunkt for kritikken av det utkastet som er lagt fram. På meg virker det imidlertid ikke som om utvalget sjøl har lyttet til denne advarselen i sitt eget arbeid.

Programmet representerer en glidning mot høyre i viktige prinsipielle spørsmål, og kanskje særlig i forholdet til revisjonismens ulike avskygninger.

Klarest kommer dette til uttrykk i det faktum at heile del III fra det forrige programmet er sløffet i sin helhet. Kapitlene 12 - 16 i 1980-programmet var viet revisjonismen og opportunismen. Jeg regner med at disse kapitlene ikke er falt ut under ombrekkinga, det må derfor ligge et bevisst valg fra utvalgets side når slike sentrale kapitler er sløffet. Utvalget har her gitt etter fra presset fra den moderne revisjonismen.

Det kan sikkert innvendes mot det eksisterende programmet at alt som står i del III ikke er like viktig eller riktig. Men det dreier seg tross alt ikke om filologiske strykninger, men ei endring i den politiske linja i vårt forhold til revisjonismen.

I Kapittel 16 i 1980-programmet (side 62) heter det f.eks.:

"I kampen mot opportunismen må AKP (m-l) legge vekt på:

- at ei revolusjonær rørsle berre kan vinne framgang i arbeiderklassen i Noreg når ho avslører og kjemper mot den sosialdemokratiske klassesamarbeidslinja.
- at det berre er mogeleg å kjempe mot

imperialismen og forsvare Noregs sjølvstende når den pro-sovjetiske revisjonismen vert avslørt og nedkjempa."

Hvor finnes det slike formuleringer i det nye programutkastet? Også kritikken av de reformistiske og revisjonistiske partiene er utelatt, her likner programmet til forveksling det utskjelte prinsippprogrammet fra 1973. Under oppgjøret med høyreavviket i 1975 var det da også forholdet til den moderne revisjonismen og dens partier som utgjorde en vesentlig del av høyreavviket. Siden del III er utelatt kan jeg ikke være enig med Tron Øgrim i at utkastet ikke på vesentlige punkter bryter med 1980-programmet.

Vapna revolusjon eller fredlig overgang?

Hvorfor er kampen mot revisjonismen utelukket fra programutkastet? Etter hvert som lesinga av de nye formuleringene skrider fram, vokser en mistanke fram i bakhue som et svar på spørsmålet ovenfor: Utkastet er på glid også i andre spørsmål. Hva er da mer nærliggende enn å sammenlikne programmenes behandling av revolusjonen?

Jeg vil oppfordre alle kameratene til å være med på en slik sammenlikning. I 1980-programmet er del V viet revolusjonen, side 88-93. I det nye utkastet er spørsmålet behandlet i kapittel 2, side 11-13, og i kapittel 5, side 16.

På et viktig punkt er det her ei endring, propagandaen for den vapna revolusjonen er tonet drastisk ned. Riktignok heter det ennå at "revolusjonen må kunne forsvare seg mot militæråtaking frå reaksjonen" (side 16), og at det "lyt vera ei revolusjonær våpenmakt som kan vinna over våpenmakta åt herskarana" (side 13). Men programformuleringene er langt mer defensive og unnskyldende i formen enn i det gjeldende programmet.

Her heter det derimot at det er tre våpen som er nødvendige for at revolusjonen skal seire. Hvilke tre våpen er dette mon tro? Jo, eit revolusjonært kommunistparti, ein folkehær og

ein einskapsfront. Har noen lest dette før?

1980-programmet argumenterer aktivt for disse tre våpna, og henviser til Mao Zedong i den forbindelse. Er det et ledd i fornorskningsprosessen at henvisningene til klassikerne er luket bort? De kommunistiske klassikerne glimrer med sitt fravær ved en rekke anledninger hvor det hadde vært mer enn naturlig for et kommunistisk parti å henvise til deres teoretiske bidrag og oppsummerte erfaringer.

Og hvor ville det vært mer naturlig enn i spørsmålet omden våpna revolusjonen å henvise til Lenins analyser i Staten og Revolusjonen? Boka er nettopp viet kampen mot opportunisten i arbeiderbevegelsen, og spørsmålet om våpna revolusjon står her sentralt. Her sier blant annet Lenin følgende om nødvendigheten av å propagandere for den voldelige revolusjonen:

"Nødvendigheten av å systematisk oppdra massene i dette og nettopp dette synet på den voldelige revolusjon ligger til grunn for hele Marx' og Engels' lære. Det forræderiet mot deres lære som de våre dager herskende strømninger, sosialsjåvinismen og kautskyismen, har begått, kommer særlig tydelig til uttrykk i det at de begge har glemt denne propagandaen, denne agitasjonen." (Ny Dag utg. side 58.)

Jeg kan ikke skjønne annet enn at Lenins kritikk her også rammer det nye utkastet til prinsippprogram for AKP(m-l). Det er ikke direkte feil det som står der, men de unnskyldende formuleringene som utvalget har satt på papiret mobiliserer verken arbeiderklassen eller dens fortropp til å forberede seg på noen våpna revolusjon. Heller ikke SV er uvillig til å gripe til våpen, dersom det skulle bli nødvendig.

Det er derfor min oppfatning at landsmøtet i 1984 bør legge 1980-programmet til grunn for behandlingen av revolusjonen og kampen mot revisjonismen i arbeiderbevegelsen. Del III må beholdes, sjøl om en nok kan diskutere enkelte avsnitt og formuleringer.

Stalin

Jeg kan heller ikke se at programutkastet yter Stalin-spørsmålet full rettferdighet. Siden forrige landsmøte har det foregått en god del Stalin-forskning og debatt i partiet som på ingen måte er reflektert i utkastet.

Også her mener jeg at Tron Øgrim har gitt etter for borgerlig og revisjonistisk kritikk av Stalin. Jeg har aldri vært noen "stalinist", men Øgrim går vel langt når han hevder at "Byråkrati og særrettar fekk gro fram i det økonomiske livet, staten og partiet" uten at han diskuterer Stalins rolle i denne utviklingen av sosialismen i Sovjet. Det er heller ikke så enkelt at "ideen om at marxismen-leninismen er ein fullkommen og ferdig teori der alt er heva over kritikk" uten at en tar omsyn til bl.a. den diskusjonen om økonomisk teori og politikk som tross alt fant sted i 40 og 50 åra. Jeg går ut fra at Øgrim kjenner bedre til denne debatten enn underskrevne.

Heller ikke Stalins rolle i oppbyggingen av verdens første sosialistiske stat og i den seierrike kampen mot fascismen er understreket. Dette må være feilaktig, særlig siden vi ennå lever i ei førkrigstid. (?)

På den andre sida er heller ikke Stalin-kritikken skarp og konkret nok. Utvalget har ikke benyttet seg av det materialet som er lagt fram på flere Dokka kurs og offentliggjort i Røde Fane. Blant annet er det her trukket fram den store og avgjørende feilen at Stalin ikke mobiliserte arbeiderklassen i kampen mot det framvoksende borgerskapet i Sovjet. I stedet for politisk mobilisering og kamp brukte Stalin rettsvesenet og politiet mot sosialismens fiender.

Nå kan det sjølsagt være andre grunner til at Stalins manglende mobilisering av arbeider-

NOEN KOMMENTARER TIL UTKASTET TIL NYTT
PRINSIPPROGRAM

1. De fire grunnleggende motsigelser i verden

Utkastet trekker fram de fire grunnleggende motsigelsene som er: motsigelsen mellom imperialismaktene og de undertrykte land og nasjoner, - motsigelsen mellom de imperialistiske landa, - motsigelsen mellom borgerskap og arbeider klassen i de kapitalistiske land, - motsigelsen mellom de imperialistiske land og de sosialistiske land.

I likhet med programmet fra 1980 sier heller ikke dette utkastet noe om hovedmotsigelsen i verden. Er verden såpass komplisert, i tillegg at vi ikke har nok bakgrunnsmateriale til å uttale oss om dette viktige spørsmålet? Eller vil det være en styrke for bevegelsen å ta stilling til hvilken motsigelse som preger kloden og menneskeheten mest i disse dager? Tror det vil være meget nyttig for partiet og den progressive bevegelsen om vi fikk en livlig og lærerik diskusjon, som ble konkludert på neste landsmøte som tok stilling. Dette er et spørsmål som er nødvendig å diskutere kontinuerlig som tvinger oss til enhver tid å drøfte verdenssituasjonen, osv.

Utkastet sier en god del om situasjonen i verden som bygger på tre-verdener teorien. Det blir understreket at den tredje verden er hoveddrivkraften mot det imperialistiske verdenssystemet. Det blir bl.a. begrunnet med den voldsomme bevegelsen som er foregått siden den andre verdenskrigen. Det blir pekt på bredden av klasser og den nasjonale karakteren til revolusjonene. Her står det mye bra i utkastet. Men det mangler en del viktige momenter.

a) Berge Furre har tatt stilling til det "store moralske spørsmål i vår tid", nemlig bomba. Den diskusjonen skal vi i og rundt AKP være med på. Hva med de 50 millioner mennesker som dør av sult i året pga. imperialismens ut-

plyndring av den tredje verden! 1/3 av kloden lider av underernæring, 2/3 av fattigdom, osv. Imperialismen og matvaremonopolene ødelegger alle muligheter for at landa sjøl skal bygge opp sin matvareproduksjon, fordi mat er en vare under kapitalismen og styres dermed etter maksimal profitt. Derfor tvinger de landa til å dyrke varer de ikke har bruk for som kakao, kaffe, te, tobakk, blomster osv. som selges der det oppnås maksimal profitt, nemlig i første rekke til USA, Japan, Euraopa og Sovjet.

Utplyndringa er jævlig, men samtidig en kilde til opprør, kamp, gerilja osv. og krav om rettferdighet, nydemokrati og sosialisme. Det er begrensa hvor lenge folka i de enorme områdene i Asia, Afrika og Latin-Amerika kan bli holdt nede. En jordløs bonde i India ser at godseieren lar jord ligge brakk, tar inn kanskje bare én avling når han kan innhøste maisen både 2 og 3 ganger i året. Dette legger sjølsagt grunnlag for opprør, særlig når kløften mellom fattig og rik bare øker.

b) Ca 70 % av jordas befolkning bor i dag i den tredje verden. I år 2000 vil kanskje andelen øke til 80 %!!

c) I 1939 var ca 500 millioner innvolvert i den andre verdenskrig. I dag er rundt 1 milliard mennesker på en eller annen måte berørt av kriger og konflikter. Tar vi for oss verdenskartet ser vi raskt hvor mange land i den tredje verden som det er imperialistiske overfall både direkte og indirekte, opptøyer, "borgerkriger" osv. Har ikke dette noe med skarp klassestrid å gjøre? Det vil si mot det imperialistiske verdenssystem? Vi veit jo, som også utkastet tar opp flere steder, at Sovjet og USA rivaliserer om land og områder. Men i Afghanistan, Mellom-Amerika, Libanon/Palestina, Eritrea, Kambuchea er de imperialistiske overfallene som er det mest dominerende. Supermaktene rivaliserer selvsagt i større eller

mindre grad i alle disse krigene, men denne motsigelsen er underordna den andre. (Motsigelsen mellom imperialismen og de undertrykte land.)

Siden utkastet tar stilling til at den tredje verden er hoveddrivkraften mot imperialismen, så har man også på lang vei sagt at motsigelsen mellom imperialistmaktene og de undertrykte land og nasjoner er hovedmotsigelsen. Dette er etter mitt syn riktig ut fra det som er nevnt i punkt a, b og c.

Denne motsigelsen preger verden mest i dag (det kan forandres selvsagt som f.eks. under både den første og den andre verdenskrig). Denne motsigelsen kommer skarpt til uttrykk gjennom imperialismens hensynsløse utsuging, invasjoner som i Afghanistan osv. I framtida vil disse enorme folkemasser i den tredje verden bety et enormt revolusjonært potensiale, fordi de står i direkte konfrontasjon med imperialismen. Dette spørsmålet kan ikke Prinsippprogrammet hoppe bukk over.

Under dette punktet bør det også forklares hva det nasjonale borgerskap er og hva som skiller det kvalitativt med borgerskapet i de kapitalistiske land. Dette omtales på side 9. Det bør undertrekes utsugingen, sulten, de enorme folkemassene og hva det betyr, og ikke minst overgrepene fra de imperialistiske land, konsentrert under punktet om den tredje verden, istedenfor at det er spredd litt her og der. (Sult-aspektet er tatt opp et annet sted, nemlig på side 10 i kap. 2, mens tredje verden punktet står på side 9).

På side 12 spalte 2, det tredje siste avsnitt, står det under punktet om den nydemokratiske revolusjonen: "Ein slik revolusjon av arbeidarar, bønder og småborgerskap, kan vinne støtte frå nasjonale kapitalistar som er underkua av imperialismen." Dette spørsmålet har Mao

drøftet inngående (bl.a. i heftet om Nydemokratiet og i artikkelen "Presentasjonen av kommunisten"). Mao legger vekt på nettopp om nødvendigheten av å alliere seg med det nasjonale borgerskapet. Ja, som en forutsetning for frigjøring og gjennomføringa av det Nydemokratiske samfunnet. Selvsagt gjennom kamp. Men Mao avgrenser seg skarpt fra den skadelige trotskiske linje, om ensidig kamp mot det nasjonale borgerskapet, som fører til splittelse og nederlag. Det nasjonale borgerskap er strategisk allierte. Det er noe annet enn det som står i utkastet som bare sier "kan" vinne støtte. Med andre ord, denne setningen må rettes og nyskrives.

Ellers står det på side 15 på siste avsnitt, spalte 2 at: "Stoda i verda er farlig. Framtida ser mørk ut, og særlig gjeld et Europa". Den setninga må forandres. Hvorfor ser det verre ut i Europa i framtida, enn resten av verden?? Personlig ville jeg rettet "mørk" til komplisert e.l. Må da være en mellomting. Før sa vi jo "framtida er lys".

2. "Sivilisasjon" og rasisme

Det er populært å trekke fram Idi Amin, Khomeini, Zia ul Haq og frigjøringsledere som Arafat som symbol på terror, underutvikling og barbari. Alle er enig om at rasisme er utbredt også i arbeiderklassen. Vi veit at rasismen har lange tradisjoner i vesten. Den engelske og franske kolonialisme måtte ha politisk og ideologisk støtte. Altså en "overbygging". Disse tradisjoner lever i dag. Dette blir spekulert innenriks fra åpne rasister, til Carl I Hagen og VG. Altså sette norske arbeidere opp mot fremmedarbeidere. Supermaktene spekulerer selvsagt også i rasisme. Det "tilbakeliggende" Afghanistan trenger "hjelp" av det siviliserte og sosialistiske Sovjet. Den amerikanske sivilisasjonen må eksporteres overalt, osv.

Til poenget. Dette aspekt bør komme litt klarere fram i Utkastet. Første avsnitt på side 14 tar dette bra opp, men for lite skarpt mot Supermaktene og imperialismen som representerer dagens barbari. De støtter direkte og indirekte massakre, er årsaken til hungersnød, analfabetisme og underutvikling. Dette er årsaken til at landa blir holdt nede i feudalisme og tilbakeliggenhet som bl.a. også resulterer i ekstrem kvinneundertrykking. Et forhold som rasister tillegger folkeslag som pakistanere og marokkanere, istedet for å fokusere dette på imperialismen. Her "syndes" det også blant intellektuelle "venstre"-grupper.

3. Sovjet

Omtalen av Sovjet er noe riktig behandlet, men det mangler en god del før i hvert fall jeg kan si å være fornøyd.

Øverst på side 10, spalte 1, andre avsnitt bør skrives om. Det må komme klart fram at Sovjet har overtatt i stor grad den rollen USA hadde i 50 og 60 åra som verdenspoliti. Det vil si ha styrke til å framprovosere kupp, kaos, noe som USA ikke lenger har. Jannfør ambassadeokkupasjonen til Carter i Iran opp mot Sovjet-kupp i Sør-Jemen, f.eks. I dag er det meget interessant å se Sovjets spill i Midt-Østen der de driver en meget sleip og dyktig taktikk ved å kjøre Ghaddaffi og Assad ut mot de uavhengige i PLO, samtidig som de lar terroristen Abu Nidal drive med diverse attentater mot sionister, jødiske synagoger og uavhengige krefter i PLO. Dette viser at Sovjet har grupper, statsledere osv. USA kan være misunnelig på.

Ellers ville det være viktig i sterkere grad å understreke i Utkastet at det er tvingende nødvendig å avsløre Sovjet som en fascist/imperialist stat for igjen rette opp sosialismens dårlige rykte som Sovjet gjennom sin praksis sprer. Trekk fram at Hitler kalte seg sjøl for nasjonal-

sosialist. Dette moment bør også inn i kapitlet om den internasjonale kommunistiske bevegelse.

Det er gledelig at utkastet er klar på at AKP går mot begge supermakter. Men det som ikke er bra er at utkastet ikke er skarp nok mot Sovjet. Det vil si at selv om vi er mot begge supermakter må det være en skarpere brodd mot Sovjet, som er den sannsynlige krigsutførelse. Dette er et skille fra militærprogrammet.

4. Krig/fred

I avsnittet "Kampen mot krigen - kampen dersom krigen bryt ut" drøfter allment tesen om at imperialismen betyr krig på den ene sida - og at en konkret krig kan stanses. (Forstår hensikten, siden ml-bevegelsen i 1976 hadde nærmest klokkefrem på at den tredje verdenskrig kom til å bryte ut innen et par år.) Men nå er utkastet høyst uklar på om tendensen peker i retning av en omfordelingskrig mellom supermaktene. Jeg mener at en god porsjon idealisme og Kautskytenking har sneket seg inn her. For å sette dette litt på spissen så er det veldig mye sårn "dersom om alle på jorda går sammen, og spesielt dersom fredsbevegelsen forandrer seg, så kan krigen stanses". Enig at man må få med de momenter som utsetter og som kan hindre krigen, (solidaritetsarbeid, spesielt med Afghanistan, nasjonalt, uavhengig og sterkt forsvar, mot ettergivningspolitikk osv). Men programmet må ta stilling til om tendensen peker i retning av ny omfordelingskrig eller ikke. Min mening er at også motsigelsen mellom Sovjet og USA skjerper seg og at tendensen peker i retning av krig, dessverre.

Et moment til som må med er et lite avsnitt som peker på flukekrigens vei med arbeidsklassen i ledelsen mot supermaktsinvasjon, der målet er sosialisme og frigjøring.

Avsnittet tar også opp fredsbevegelsen, og polemiserer mot den. Bra. Men det er viktig å

skille pasifismen - og den mer eller mindre åpne pro-Sovjetiske fredsdemagogien. Pasifismen er skadelig og tjener i sin konsekvens Sovjet og andre imperialistmakter for den slags skyld. Men det er verre med den delen av "fredsbevegelsen" som nekter å ta opp SS20, de sovjetiske ubåter osv.

5. Forsvar mot krigen og Sovjet

På side 15 står det: "Dei må krevja styrkt forsvarsevne mot den mest sannsynlige angriparen Sovjet, og på same tid kjempa mot at Vest-Europa blir reiskap for den andre supermakta, USA." Helt enig og bra. Men likevel trengs det en presisering her. Hva med f.eks. Storbritania - skal de ruste opp? Hva da med Malvinnene, Nord-Irland og Cypros?? Dette går vi imot selvsagt. Her må det påpekes at vi mener det er viktig med en massebevegelse som presser de vest-Europeiske myndigheter til å være overvåkne overfor Sovjet samtidig som de må gå imot overgrep overfor andre land og folk. Den massebevegelsen må også gå imot å basere forsvaret sitt på atomvåpen slik som Frankrike og i stedet satse på det konvensjonelle forsvaret. Ellers er det et stort minus at det ikke står i klartekst at folkene også må være forberedt på sovjetisk okkupasjon.

6. Kort om USA

Dette er bra behandlet, men en setning bør endres på avsnitt 3 på side 14. "Vi må halda fram å stø dei som kjempar mot USA-imperialismen". Dette må strykes. Noen setninger lenger opp etter ... "USA-imp. framleis ei svært sterk og farlig makt" bør det stå: Derfor må vi sjøl-sagt stø dei som direkte og indirekte er angrepne av USA-imperialismen. Dette tjener også freden i verda." (Få fram at det også er fredsbevarende å støtte kampen mot USA.)

7. Imperialismen

I den historiske delen fra urkommunisme, slave-samfunn, feudalisme, til imperialismen kan jeg ikke se at overgangen fra frikonkurransen til monopolkapitalisme er behandlet. Det vil si et avsnitt som berører overgangen fra vareeksport til kapitaleksport.

8. Den internasjonale kommunistiske bevegelsen

Dette er et bra kapittel, men trengs noen setninger om hvorfor det er behov for kommunistpartier i vesten. Det står selvsagt om at det er nødvendig for å gjennomføre revolusjon. Men også i dagskampen, i kampen mot rasismen, mot fascismen, mot Sovjet og USA, i kvinnekampen osv. og ikke minst for å drive et godt solidaritetsarbeid trengs kommunistpartiet. Det er ikke tilfeldig at Afghanistan-, Palestina-, Polen-arbeidet er best i Norge av Europeiske land.

Til slutt: I innlegget har jeg begrenset meg til kapittel 1, 2, 3 og 7, fordi det er spørsmål jeg mest "sysler" med. Som sagt er det viktig å starte debatten om hovedmotsigelsen i verden. Dette er komplisert, som krever studier, diskusjon og undersøkelser. Jeg mener ml-bevegelsen gjør seg sjøl (og andre) en bjørnetjeneste dersom den også i 1984 ikke skal ta stilling til hvilken motsigelse som preger situasjonen på kloden. Dette arbeidet må vi ta fatt på sjøl, og det må startes nå. Så værsgo'. Ta pennen eller skrivemaskina fatt. Jeg veit at det er en del som har synspunkter på dette. God debatt!!

B.U.

KRITIKK AV PRINSIPP-PROGRAM-UTKASTET

Det utkastet til nytt program som nå foreligger ser ut til å bli godt mottatt av de fleste (?). Framtredende debattanter i sosialisme-diskusjonen som Pål Steigan, Kjersti Ericksson, Trond Andresen og Jørn Magdal ser ut til å kunne enes om de mest sentrale delene av utkastet.

Sjøl stiller jeg meg foreløpig i rekken av skeptikere. Jeg er skeptisk såvel til formen på utkastet som til deler av innholdet. Reint umiddelbart ligger min politiske sympati nærmest synspunktene i kommentarene til »Morten» bak i PPU.

EN LUFTIG FORM TIL LUFTIGERE MENINGER?

Det blir av mange gjort et viss nummer av at forma på PPU er en viktig nyvinning. Trond Øgrim bl.a. tillegger dette stor vekt i innledninga til PPU. Det er ikke vanskelig å være enig med de som hevder at tidligere program har hatt en tung og uoversiktlig form. I så måte er utkastet et framskritt, men med på kjøpet har den fått to saker som jeg synes er uheldig. For det første synes jeg forma på utkastet i iveren etter å være kortfatta og uten dyptpløyende politiske definisjoner, blir for luftig og for lite politisk prinsipiell. Dette åpner for den andre uheldige og alvorligere sida nemlig en tendens til å smelte to motstridende linjer sammen til en under et slags dekke av kompromissvillighet. Videre en rekke glidende overganger i standpunkter og en derav manglende revurdering av tidligere standpunkter.

PPU bryter med 80-programmet på sentrale punkter. TØ sier innledningsvis at programkomiteen ikke er uenige i noen av de politiske hovedpunktene i 80-programmet. Dette synes jeg er en fantastisk påstand. PPU representerer på flere områder et klart brudd med tidligere programmatisk formuleringer på flere sentrale områder. Det er nok å nevne synet på Komintern, behandlinga av militærspørsmål (fred/forsvar) og partiets rolle under sosialismen.

KOMINTERN OG STALIN

Innledningsvis uttrykte jeg sympati med kommentaren til »Morten». Det betyr ikke at jeg er enig med han i ett og alt. I synet på Komintern og Stalin skiller vi lag. I motsetning til han, så hilser jeg et oppgjør med Komintern-tradisjonen velkommen. Men her rammes PPU av min kritikk av forma. Måten dette oppgjøret tas på er ikke tilfredsstillende.

Når det gjelder Stalin er jeg av den oppfatning at det ikke er nok bare å ta avstand fra deler av hans (og SUKPs) innen- og utenrikspolitikk. Det nytter ikke lenger å vurdere Stalin utifra at han som leder av det første sosialistiske landet, med svært vanskelige materielle forutsetninger, uvilkårlig måtte gjøre feil. Det fantes sjølsagt linjekamp i SUKP og det fantes andre linjer enn de Stalin valgte. Feila til Stalin må også sees i sammenheng med hans teoretiske bidrag. Jeg mener at det er påvist store feil og svakheter i deler av denne teorien. Det gjelder i første rekke hans syn på partiet, klassekampen under sosialismen og utviklinga av den sovjetiske økonomien.

Jeg har ennå ikke tatt stilling til om jeg mener partiet skal »stryke» Stalin av lista som en av de store marxistiske teoretikerne, men jeg heller i den retning. Ellen Pedersen o.a. vil vel hevde at dette er rein revisjonisme, men jeg har aldri godtatt at synet på Stalin er et vannskille mellom marxisme og revisjonisme.

PPU NEDTONER OG FORKLUDRER STRATEGISKE NØKKELBEGREPER

Dette gjelder sentrale spørsmål som væpna revolusjon og folkekrig. Her er jeg helt på linje med kritikken til »Morten». Spesielt gjelder dette kap.3. på side 14. Å hevde slik TØ gjør at PPU er helt på linje med partiets militærprogram kan jeg vanskelig forstå.

PPU legger hovedvekt på hva en virkelig fredsbevegelse kan gjøre for å hindre krigen. Opp mot dette legger Militærprogrammet hovedvekt på at »...rivaliseringa (mellom USA og Sovjet) er nødt til å føre til imperialistiske omfordelingskriger, for under kapitalismen er det ingen andre midler enn krig som kan løse denne motsigelsen». (side 10) Og videre: »Mao Zedong har gitt ei klar prinsipiell sammenfatning av dette: - Enten fører krigen til revolusjon eller så forhindrer revolusjonen krigen. - Det er bare seierrike sosialistiske revolusjoner i de to supermaktene, og først og fremst i Sovjet, som kan hindre den konkrete imperialistiske omfordelingskrigen som nå er i emning.» (s.21).

DEMOKRATI UNDER SOSIALISMEN = PARLAMENTARISK SOSIALISME?

Jeg er skeptisk til den modellen for sosialismen som PPU legger fram. Først og fremst synes jeg denne modellen ikke godt nok gir svar på det sentrale problemet som Lenin stilte: »Hvordan organisere arbeiderklassen som herskende klasse?» Jeg skal i et seinere innlegg komme nærmere inn på min kritikk av utkastet på dette området. I denne forbindelse vil jeg bare nøye meg med å konstatere at sjøl om 80-programmet unnlot å ta stilling til spørsmålet om særrettigheter allment, så nevnte det eksplisitt nødvendigheten av at partiet hadde kontrollen over hæren. I PPU er dette redusert til at »Hæren må også stå under kommando av folk som er lojale mot sosialismen.» (s.19)

MARKERING MOT REVISJONISMEN

Mitt foreløpige standpunkt til PPU er delt i to. På en del områder er jeg enig i at 80-programmet må revurderes, på andre områder er jeg uenig i de endringene som PPU foreslår. Jeg deler ikke Ellen Pedersen o.a. syn på PPU som et mer eller mindre revisjonistisk dokument. På den andre sida er jeg ikke

blind for at en del av de programmatiske formuleringene PPU foreslår åpner for revisjonisme og visker ut skillelinjene. Et program som ikke skarpt markerer oss mot revisjonismen, har vi ikke bruk for.

Gunnar.

PS.

Apropos revurdering av standpunkter.

Jeg savner en mer sjølkritisk holdning fra sentrale kamerater og andre debattanter som sloss mot bla. Trond Andresen i sosialisme-diskusjonen foran siste

landsmøte, men som i dag slutter seg til formuleringene i PPU. Så langt har jeg bare konstatert ei slik holdning hos Kjersti Ericksson i hennes kommentar. Hva med alle dere andre rundt om i landet? Vi er hverken i programmet eller i partidiskusjonen tjent med glidende overganger eller hur?

DS.

KAP.8 I UTKAST TIL PRINSIPPROGRAM-83 MÅ NYSKRIVES

Kap.8 i utkastet til prinsippprogram-83 (UPP-83), tar opp »Arbeidernes kommunistiske parti (m-l) i Noreg.» Jeg skal begrunne hvorfor jeg mener dette kapitlet må nyskrives.

I prinsippprogrammet-80 (PP-80) om »Arbeidernes kommunistiske parti» legges hovedvekta på følgende oppgaver for partiet:
- å lede kampen for revolusjonen, - forberede arbeiderklassen og folket på revolusjon, - føre klassekampen videre under proletariats diktatur.

I PP-80 står de revolusjonære strategiske oppgavene til partiet fremst. Det gjør dem ikke i UPP-83. Her er det lagt til kap.7. Men kap.8 behandler »AKP(m-l) sine mål og politiske grunnlag» og da er det sjølsagt at de revolusjonære strategiske oppgavene kommer i første rekke.

»...eit parti av ein ny type».

I dette avsnittet sier UPP-83 »AKP(m-l) er skapt for å mobilisere folket til å styrte kapitalismen.»

I PP-80 står (s.117): »AKP(m-l) er oppretta for å leie kampen for å styrte kapitalismen». Dette skillet (skillet mellom oss og de andre partiene i Norge, Min anmerkn.) viser seg i ulik politisk linje, arbeidsmåte og organisasjon.»

Hvorfor har forfatterne sett det nødvendig å endre »... å lede kampen for å styrte kapitalismen», med »...å mobilisere folket til å styrte kapitalismen»? Hvis det først skulle endres så måtte det vel være riktigere og bedre å endre til : »AKP(m-l) er skapt for å mobilisere folket til å styrte kapitalismen og å lede kampen», enn det som nå står. Og det står nå heller ikke ett sted i kap. 8 at partiet skal lede kampen for den sosialistiske revolusjonen!

Og hvorfor kutte ut hvordan skillet mellom oss og de borgerlige partiene kommer til uttrykk: »...ulik politisk linje, arbeidsmåte og organisasjon»? Er dette skillet uviktig?

Masselinja.

PP-80 tar utgangspunkt i at masselinja er nødvendig for å utvikle en riktig politikk og vinne støtte for den blant arbeidsfolk. Og at bare folket er drivkrafta i verdenshistoria(s.119). Og for å følge masselinja må AKP ha djupe røtter i massene og leve med i arbeidsfolks liv. Som negativt eksempel trekker PP-80 fram »sosialdemokratiske og revisjonistiske leiurar som ser partitoppene som heltar og vanlege folk som uvitande brikker og »røystekveg»...»

Masselinja er mye snevrere tatt opp i UPP-83 enn i det gjeldende prinsippprogrammet. UPP-83 legger veka på nær kontakt med folk, respekt og personlig tillit. Prinsippet »fra folket til folket» er tatt med, men ikke hvorfor masselinja sånn som PP-80 gjør. Og det negative eksemplet (sos.dem./ revisjonistene) er kutta. Her er det jo snakk om to linjer som står opp mot hverandre og den kommer ikke til uttrykk.

Om masseorganisasjonene.

Om dette sier PP-80 at det arbeidende folket må organisere seg for å frigjøre seg. At en må stå sammen mot klassefienden for aleine er en svak. Om AKPs rolle i masseorganisasjonene sies det at partiet arbeider for å vinne oppslutning om politikken sin, arbeider i masseorganisasjonene for at ulike deler av arbeidsfolk skal støtte hverandre kamper, at partiet går inn for å utvikle den daglige klassekampen sånn at den tjener de felles langsiktige måla.

I UPP-83 om masseorganisasjonene og AKP er de langsiktige måla borte. Her blir det viktige at vi jobber etter demokratisk linje, er for at folk organiserer seg, er for at folk med ulike syn jobber sammen. at vi ikke vil gjøre organisasjonene til vedheng til oss. (Alt dette er forøvrig også med i PP-80). Det som kommer nærmest noen perspektiver her er : » Den politiske lina til partiet der er å styrka kampviljen til masseorganisasjonane, den gjensidige solidariteten i det arbeidende folket og forsvare demokratiet der.»

Den demokratiske sentralismen.

I PP-80 tas demokratisk sentralisme opp som metoden for å forene og konsentrere kreftene mest mulig, fordi vi splitta ikke kan seire. Det tar opp hver for seg demokratiet og sentralismen. og utdyper dette. Og det slår fast at »uten sentralisme kan det ikke finnes noe virkelig demokrati.»

Dette er utelatt i UPP-83. Der står det at vi bruker demokratisk diskusjon for å gjøre vedtak om politisk linje og ledelse. Og at medlemmene må underordne seg når linja skal settes ut i livet (s.29). Dette blir hengende i lufta siden det er utelatt hvorfor demokrati, hvorfor sentralisme, hvorfor underordne seg.

Kritikk/sjølkritikk.

PP-80 sier om kritikk/sjølkritikk at det setter lyset på feil og byråkratiske tendenser i partiet. Og at kritikk/ sjølkritikk er nødvendig for å utvikle en riktig politikk.

Det første tar ikke UPP-83 opp og det andre kommer ikke klart nok fram. UPP-83 sier: »Kommunistane må trå etter kritikk, for berre sanninga kan tena arbeidarklassen.»

Det er mulig at forfatterne mener at det er her kritikk/ sjølkritikk kommer inn som en metode for å gjøre opp med feil og utvikle en riktig politikk, men da er det for dårlig og upresist.

Og er det ikke litt vel prektig som utkastet sier: »Partiet gjør ope opp med feil innerter og utetter.» I stedet for å si at partiet »gjør» er det vel riktigere å si hva kritikk/ sjølkritikk betyr for partiet.

»...kampen mellom linjer»

Her sier UPP-83 rett at det er umulig med monolitisk enhet i

partiet. At det alltid vil komme fram borgerlige ideer i partiet og rett og gærn politikk. Det sier også at »AKP(m-l) bruker usemje til å utvikla diskusjonen mellom liner. Dette kan utvikle politikken.»

Men UPP-83 unnlater å si at kampen mellom ulike linjer er nødvendig »slik at den proletariske lina stadig sigrar» (sitert fra PP-80). PP-80 sier også at det er feil å tru at en kan renske ut feilaktig tenkning i partiet, men sier »Det vi må kjempe for er at marxistiske idear og proletarisk politikk held makta i partiet.»

Disse utelatelene trekker spørsmålet om linjekampen ned på et nivå som er uakseptabelt for et kommunistisk parti: til et spørsmål om uenigheter og ulike syn og ikke et spørsmål om proletarisk og borgerlig politikk.

Denne konklusjonen støttes av følgende sitat fra UPP-83(s.30): »I slik kameratsleg diskusjon er folk like gode partimedlemmer anten dei har rett eller feil, er i fleirtal eller mindretal.» sammenlign dette med hva PP-80 sier om det samme (s.123): »Borgarlege tendensar kjem ofte fram hos ærlege kommunistar. Det må partiet kjempe mot ved å bruke demokratisk diskusjon og følgje metoden med einskap-kritikk-einskap.»

»...reinskar ut karrieremakarar og borgarar.»

UPP-83 sier: »Det kan koma inn karrieremakarar og borgarlege politikarar i partiet.»

I PP-80 står om det samme: »Men det vil skje oppatt og oppatt at det dukkar opp borgarlege politikarar og karrieristar innanfor partiet som prøver å endre AKP(m-l) til eit borgarleg arbeidsparti, eit revisjonistparti. Her er en vesensforskjell om PP-80 og UPP-83. Mener forfatterne at dette bare er noe som kan skje? Viser ikke erfaringene fra flertallet (alle?) av kommunistpartiene at dette skjer omigjen og omigjen? Og hvorfor fjerne hva de ønsker med partiet, å endre det til »eit borgarleg arbeidsparti, eit revisjonistparti», eller mener forfatterne noe annet?

»...ope og hemmeleg arbeid.»

PP-80 slår fast (s.124): »AKP(m-l) har plikt til å vere førebudd, slik at det ikkje kan bli knust av forfølgjing og terror, men kan kjempe vidare same korleis tilhøva er.» Og det sier vidare at det er et prinsipp å holde de viktigste delene av organisasjonen skjult for klassefienden.

UPP-83 slår ikke fast at det er en *plikt* for partiet å være forberedt. Og det sier ikke som PP-80 gjør: »Sjølv i tider da borgarskapet lar AKP(m-l) vere legalt, må organisasjonsforma vere slik at partiet er førebudd på å gå i illegalitet.»

Spørsmålet om det hemmelige arbeidet er tona ned. Det som nå står om dette er: »Samstundes er partiet førebudd på blodig undertrykking. Det må difor bu seg på å arbeida vidare, trass i terror og krig. Difor held det delar av organisasjonen hemmeleg.»

»...økonomisk sjølberging.»

Her er det skjedd en drastisk endring fra PP-76 og fram til UPP-83.

I PP-76 sies det at et parti som vil styrte kapitalismen ikke kan gjøre seg avhengig av støtte fra borgerskapet. At AKP derfor må avvise støtte fra staten. At slik støtte er »kuler med sukkertrekk» som vil korrumpere partiet. Forskjellen mellom AKP og de borgerlige arbeiderpartiene som lar klassefienden og fremmede makter finansiere seg blir trekt fram.

I PP-80 står : »Eit revolusjonært parti som vil styrte kapitalismen i Noreg kan berre bygge økonomien sin på dei som står mot borgarskapet og imperialismen. Derfor bygger partiet på prinsippet om økonomisk sjølberging.»

Her er kutta ut at vi ikke tar i mot penger fra staten, hva som er borgerskapets hensikter med slik støtte og forskjellen mellom oss og de borgerlige arbeiderpartiene er kutta.

I UPP-83 Står igjen at vi bygger på inntekter fra eget arbeid og at vi ikke tar i mot penger fra fremmede makter.

Nå som partiet tar i mot en god del penger fra staten til partiets avis Klassekampen og støtte til kursvirksomhet, så blir årvåkenheta senka til et spørsmål om å ta i mot penger fra »fremmede makter»! Konklusjon:

Det som har skjedd med kapitlet om Partiet i UPP-83 kan *ikke* gjøres til et spørsmål om at det er »korta inn» i fht PP-80. Det er et spørsmål om politikk og linjer. I avsnitt etter avsnitt toner UPP-83 ned de spørsmåla som skiller et uavhengig revolusjonært kommunistisk parti (»et parti av en ny type») fra et hvilket som helst »venstre-sosialistisk» dusinparti. Målt både mot hva AKP trenger i dag og mot tilsvarende avsnitt i PP-80, faller kap.8 av UPP-83 helt igjennom, og må nyskrives.

Torunn

OM FORSLAGET TIL NYTT PRINSIPP-PROGRAM

Debatten rundt forslaget til nytt prinsippprogram, som nå går i partiet, er sannsynligvis den viktigste diskusjonen den norske ml-bevegelsen noen gang har vært igjennom. Det er en diskusjon som dreier seg om partiet programmatisk skal bevege seg vekk fra de nåværende standpunktene på de fleste strategisk viktige spørsmåla. Det er en diskusjon som vil være avgjørende for partiets framtid.

Dette dokumentet tar for seg en del av disse viktige spørsmåla og påviser konkret hvor endringene ligger, og hva de består i. Av plasshensyn er det selvfølgelig ikke mulig å føre en så omfattende argumentasjon som ønskelig, detaljargumentasjonen får komme i den videre debatten.

Dokumentet er skrevet før forslaget 4.kapittel foreligger. Det er også mange flere spørsmål som burde vært tatt opp, men det får utstå til seinere anledninger.

Dokumentet er laga som et tilleggsmateriale i forbindelse med prinsippprogramdiskusjonen i avdelingene. Det konkluderer med å oppfordre Sentralkomiteen til å trekke forslaget tilbake. Les og døm sjøll!

Anbefalt tilleggslitteratur:
-Prinsippprogrammet fra 1980

-Beretninga til landsmøtet 1976

-»Taser om høyreavviket» vedtatt av SK 1975

-Staten og revolusjonen Lenin

-Den proletariske revolusjonen og renegaten Kautsky Lenin

-KKPs 9.brev i den store polemikken

Militærprogrammet fra 1979

KOMMUNISTPARTIETS OPPGAVER

Det gjeldende prinsippprogrammet staker opp tre viktige oppgaver for AKP(m-l): (s.115 og 116) - Forberede arbeiderklassen og folket under kapitalismen på å gjøre revolusjon, - lede den videre revolusjonen for å innføre proletariatets diktatur, - Føre klassekampen videre under proletariatets diktatur. Dette er også nevnt i forslaget kap.7 om den internasjonale kommunistiske rørsla og AKP(m-l) (s.26).

Men i kap. 8 om AKP(m-l) i Norge, legger forslaget hovedvekt på at Partiet er internasjonalistisk, patriotisk og norsk. Det eneste som beskriver partiets revolusjonære oppgaver er følgende setning (s.29): »AKP(m-l) er skapt for å mobilisere folket til å styrte kapitalismen». Men er det ikke sånn at de viktigste oppgavene også for AKP(m-l)

er de revolusjonære? Må ikke det å være »sørparti» og »streikestøtteparti» være underordna de revolusjonære, strategiske oppgavene, også i Norge? Det *trengs* ikke noe kommunistparti for å drive internasjonalt støttearbeid, streikestøtte, organisere patrioter osv. Kommunistpartiet *trengs* for å mobilisere arbeiderklassen til å gjøre revolusjon, stå i ledelsen for å gjennomføre den og stå i ledelsen for klassekampen under bygginga av sosialismen.

VÆPNA REVOLUSJON

Dette er behandla to steder i forslaget, en generell del om erfaringer med sosialistiske revolusjoner i kap.2 og en del om revolusjonen i Norge, kap.5.

Som en generell oppsummering (s.13): »Dessuten lyt det vera ei revolusjonær våpenmakt som kan vinna over våpenmakta til herskarane» og »Arbeiderklassen må vera villeg til å forsvare sosialismen med våpenmakt.» I delen om sosialistisk revolusjon i Norge (s.16) under overskrifta: »Revolusjonen må kunna forsvare seg mot militæråttaka frå reaksjonen»: »Den norske kapitalistklassen vil gripe til våpen og prøva å drukne sosialismen i blod, *dersom han trur det går*. (Min understrekning). Og »Folket som vil innføre sosialisme i Noreg, må difor vera budde på å føre militær kamp for å sigrå over våpenmakta til kapitalistklassen og utanlandske åtak.»

Væpna revolusjon har alltid vært en av de skarpe, prinsipielle skillelinjene mellom kommunister og revisjonister. At et forslag til prinsippprogram behandler dette såpass overflattisk, nærmest i forbifarten, er sterkt kritikkverdig i seg sjøl. Er virkelig dette spørsmålet så underordna eller så avklara at det ikke trenger breiere plass? Det er mulig at programkomiteen har gjort det så tynt som mulig med overlegg, sånn at det skulle bli lettere å få gjennom de politiske endringene forslaget representerer på dette punktet.

For det første, væpna revolusjon, som er en *offensiv* politisk og militær operasjon for å knuse borgerskapets statsapparat, er beskrevet som en defensiv handling arbeiderklassen nærmest blir tvunget til av det udemokratiske borgerskapet *etter* at revolusjonen er gjennomført.

Det er vanskelig å tolke teksten på s.16 på annen måte enn: a) flertallet av folket gjør revolusjon, b) den norske kapitalistklassen gjør deretter en vurdering av om det er mulig å drukne sosialismen i blod, c) det er sannsynlig at utanlandske imperialismakter vil angripe et sosialistisk Norge. Folket må derfor være forberedt på å forsvare seg med våpenmakt.

For det andre, Hva menes med passusen »dersom han trur det går»? Her åpnes det for muligheten av at arbeiderklassen ikke trenger å gripe til våpen i det hele tatt, dersom borgerskapet vurderer arbeiderklassen som så sterke at slaget på forhånd er tapt. Hva annet er dette enn å programfeste mulighetene for fredelig overgang til sosialismen?

PROLETARIATETS DIKTATUR

Teksten om proletarietets diktatur er i likhet med andre deler av forslaget, prega av en enorm begrepsforvirring som bidrar til å tilsløre de politiske linjene. Noen eksempler: Proletariatet, arbeiderklassen, det arbeidende folket, arbeidsfolk, arbeidsfolk flest, arbeidarhopane, folket, folkefleirtalet, folk flest, vanlege folk, alle disse begrepene er sausa sammen, brukt om hverandre, noen steder satt lik hverandre, andre steder brukt for å betegne ulike ting.

Noen vil kanskje se dette som ei nyvinning, lettere språk, slipper gamle sjablonger osv. Men for den som betrakter den revolusjonære teorien som en *vitenskap* under stadig utvikling og ikke bare laust *prat*, er det helt nødvendig å bruke eksakte begreper.

Et eksempel: »Proletariatet» og »Folket»: »Vi meiner at statsmakta åt *proletariatet* har som føresetnad at det vert eit demokrati som er så omfattande som råd er for det store folkefleirtalet» s.20 15 linjer over: »Det sosialistiske demokratiet har til føremål å sikra at makta over staten og økonomien blir liggende hos *folket*» (Mine understrekninger.)

Her er det fritt valg, proletarietets diktatur, eller hele folkets stat.

Videre: »Det er folket som må bestemma korleis økonomien skal organiserast og kvar ein skal investera. Det er også dei som lyt finna ut korleis det skal prioriterast ut frå demokratisk diskusjon og demokratiske avgjerdar», s.19. »Desse rettane (demokratiske retter) aleine, gir altså aldri makta til folket».

Proletariatet og mange andre klasser og skikt i det norske samfunnet vil ha felles grunnleggende interesser, slik at de sammen vil utgjøre et stort flertall i det norske samfunnet. Proletariatet må derfor bygge makta si på en *allianse* med disse andre klassene. Men det er *proletariatet* sin statsmakt, det er bare proletariatet som kan utøve proletarietets diktatur.

Det er proletariatet som først og fremst vil bestemme utviklinga i det norske sosialistiske samfunnet. Det er proletariatet som har alt å vinne og ikke annet enn sine lenker å miste. Dette har selvsagt med denne klassens objektive stilling å gjøre. Proletarietets diktatur er faktisk en forutsetning for at andre klasser og skikt med grunnleggende felles interesser, skal kunne delta i bygginga av sosialismen.

Alliansen mellom proletariatet og andre klasser og skikt, vil heller ikke være statisk og uforanderlig. Deler av småborgerskapet, som normalt vil være allierte for arbeiderklassen, kan i visse situasjoner komme i opposisjon til den proletariske statsmakta. Dette kan f.eks. skyldes at staten i en krisesituasjon blir nødt til å frata dem særretter de fortsatt har med seg som en arv fra kapitalismen. Det kan være at det ikke er tid til diskusjon og overbevisning, eller at de ikke lar seg overbevise. Hva som da må gjøres, vil jo være en konkret avveining av ulike forhold. Men eksemplet viser at begrepet »folkets» og folkets stat ikke kan settes lik proletarietets diktatur.

Hva så med borgerskapet?

Forslaget nevner ikke i et ord at borgerskapet skal undertrykkes som *klasse*. Hvem skal så undertrykkes? »Samtundes må han undertrykkja det mindretalet av utbyttrarar og agentar som kjempar for å ta frå fleirtalet makta og setja kapitalismen inn att.» (s.19) og »Det er sjølvsagt turvande å forby organisasjonar som driv terror, førebur væpna motstand eller har kontakt med utanlandsk imperialismen». Dette betyr at enkeltindivider i borgerskapet skal undertrykkes på juridisk grunnlag, dersom de begår kriminelle handlinger. Dette er sjølsagt riktig, men hva med *klasseundertrykkinga*? Er den ikke nødvendig? Det virker som forfatterne av forslaget ikke mener det, derimot kan de garantere borgerskapet følgende rettigheter (dersom de ikke blir dømt for kriminelle handlinger):

- Rett til fri diskusjon og kritikk, medregna kritikk av statsledelsen og regjeringspartiet.
- Rett til fri politisk diskusjon og kamp og å organisere politiske organisasjoner og partier.
- Rett til å drive propaganda for å skaffe seg tilhengere
- Rett til å stille til valg med egne kandidater
- Fri innsynsrett i statsstyringa og den økonomiske administrasjonen, fri adgang til informasjon i store offentlige databanker. (Alt etter tekst på s.20 og 21).

Hvilke *særretter* skal så arbeiderklassen ha? »Systemet må gi arbeiderklassen føremoner og diskriminera borgerskapet». (s.19). »Difor meiner vi det trengst mange særskilde tiltak som gir det *arbeidende folket* meir innverknad og makt og flytter *noko* på styrkeforholda i samfunnet» (s.21) (Mine understrekninger.) »...sosialismen *bør* utvikle kvoterings- og antidiskrimineringsreglar som er til fordel for arbeidsfolk flest». (s.21) Hva er dette? Null og nix, det er en politikk for at proletariatet aller nådigst skal få noen fordeler (riktignok ikke spesifiserte) under det diktaturet som skulle være deres eget. Dette er i sannhet en politikk for opprettelsen av »hele folkets stat» og har *ingenting* med proletarietets diktatur å gjøre.

KOMMUNISTPARTIETS ROLLE UNDER SOSIALISMEN

Partiets rolle som arbeiderklassens revolusjonære fortropp skal

først og fremst bestå i å «analysere stoda i samfunnet og klassekampen» deretter «meisla ut ein politikk som skal føra klassekampen vidare». Hva så når stoda er analysert og politikken er meisla ut, fiendene er peika ut og massene er mobiliserte? Jo, da må kommunistpartiet - kjempe for å få politisk makt,- kjempe for posisjoner i regjeringa,

-håpe på at politikken som er meisla ut er i pakt med folkeviljen

-få flertall for politikken i demokratisk valgte organer

-bli valgt til ansvarlige posisjoner i staten. Om så dette ikke lykkes, -vel kanskje det går bedre ved neste valg. (alt dette etter tekst s. 22 og 23.)

Deretter kommer unntaksparagrafen som sender alt *pratet* om demokrati i grava og slår ihjel mesteparten av det foranstående i forslaget: Samstundes er det ei plikt for det kommunistiske partiet å føra en revolusjonær kamp mot borgerskapet, dersom utviklinga under sosialismen fører til at eit mindretal av utbytтарar atter kjem til makta. I så fall vil kommunistpartiet alliere seg med andre som vil forsvare sosialismen og med alle middel hindra at kapitalismen blir gjenreist.»

Men hvordan skal dette gjøres da, når kommunistpartiet på forhånd er kommet i mindretall i nasjonalforsamlinga, når forsvarsministeren og forsvarssjefen tilhører Grønn Folkeallianse og absolutt *ikke* mener at sosialismen er trua?

Kontrollen over hæren er et nøkkelspørsmål i ethvert klassesamfunn, enten det dreier seg om borgerskapets - eller proletarietets diktatur. Den klassen som har makta over hæren, har makta over staten. «Politisk makt vokser ut av geværløpet». Forslaget sier om dette : «Hæren må stå under kommando av folk som er lojale mot sosialismen». Men hvem skal avgjøre hvem som er lojale mot sosialismen, og hvem skal avgjøre når disse ikke lenger er lojale og må avsettes? Kommunistpartiet? Nasjonalforsamlinga? Andre? Dette spørsmålet unngår forslaget behendig, fordi eneste muligheten for et fornuftig svar på dette, er Kommunistpartiet. Dette betyr å gi Kommunistpartiet ei forfatningsmessig særstilling.

MARX, ENGELS, LENIN, STALIN, MAO ELLER MARX, LENIN, MAO

Flere steder i forslaget er «klassikerrekka» eller «de fem store» forkortet til Marx, Lenin og Mao. Øgrim begrunner dette slik (Røde Fane 4/83 s.8): «Klassikerbegrepet er forbindt med ideen om fem folk som har sagt ting som til sammen utgjør en hel og ferdig teori, og der alt de har sagt var riktig. Vi ønsker ikke å ha ei slik oppfatning verken av teorien vår, eller av de som i størst mulig grad har prega og utforma denne teorien». - Det er mulig at Øgrim har hatt dette synet og føler behov for å distansere seg fra det. Han har forøvrig skrivi ei hel bok for å avkrefte at marxismen er en åpenbaringsreligion. Men det finnes også et annet syn på «klassikerbegrepet», nemlig at det har vært nyttig å ha for å markere seg i forhold til personer og partier som har kalt seg både marxistiske og marxist-leninistiske, som f.eks. SV, NKP og SUKP.

I praksis fungerer avklassifiseringa på to måter, den ene er å viske ut skillelinjer mellom kommunister og revisjonister. Den andre er, og det er vel først og fremst slik det blir oppfatta, å fjerne Stalin som kommunistisk teoretiker.

De «fem store» har alt i lengre tid vært fjerna fra lederspalta i «Røde Fane». Dette ble gjort med den begrunnelsen at Røde Fane ikke skulle være overlessa med symboler! Neste, naturlige skritt blir at Øgrim tar et initiativ for å få dem fjerna fra KK.

STALIN OG KOMINTERN

Det kan være nyttig å se Stalin og Komintern i en sammenheng her, for det første fordi det eksisterer en reell sammenheng, politisk og historisk. For det andre fordi begge spørsmåla har fått den samme overflatiske behandlinga i forslaget. Forslaget sier (s.27): «Vårt parti, AKP(m-l), er ikkje ferdig med ein slik analyse». (Av årsakene til kontrarevolusjonen i Sovjet og til at kommunistpartier degenererer til revisjonistpartier.) «Men vi vil peike på somme punkt som kan få noko å seia for dette». Deretter følger en rekke påstander

som det verken er ført holdbar argumentasjon for i forslaget eller andre steder: - Lenin tik feil da Komintern blei oppretta, -Lenin oppfatta organisasjonsformen for sosialismen i Sovjet som allmenngyldig for hele verden, - Stalin utvikla ideen om at marxismen-leninismen var en fullkommen teori der alt var heva over kritikk, osv.osv. (Etter tekst s.27.) På den ene sida peker altså forslaget ganske riktig på at diskusjonen i partiet på disse spørsmåla ikke er ferdig, eller konkludert på noen måte. På den andre sida presenteres bastante konklusjoner som for største delen representerer angrep på Stalin og Komintern.

Det er vanskelig å tolke dette som annet enn et forsøk på å slette Stalins og Kominterns store bidrag til den internasjonale kommunistiske bevegelsen. At Stalins fortjenester nevnes med et par setninger, gir på ingen måte inntrykk av at AKP(m-l) vurderer Stalin som en av de største lederne i sosialismens historie. Forslaget bereder grunnen for at Partiet i neste omgang skal ta avstand fra det meste Stalin har stått for.

Forslaget sier om Komintern: «Men vi meiner Lenin tok feil då han gikk inn for å skipa Komintern, med eit internasjonalt sentrum og internasjonal disiplin. Dette står i strid med oppgavene til den sosialistiske revolusjonen no, og i overskueleg framtid...»

Begrunnelsen for at Lenin tok feil er altså at det står i strid med oppgavene til den sosialistiske revolusjonen no og i overskuelig framtid.

For det første: Er det noen i AKP(m-l) i dag som mener at det nå eller i overskuelig framtid bør opprettes et nytt Komintern? Jeg kjenner ingen, og har heller ikke sett disse meningene på trykk.

For det andre, hvordan går det an å bedømme opprettelsen av Komintern ut fra hvordan det ville fungere *nå*?

Dersom Øgrim ønsker å polemisere mot en ide som går ut på at det til alle tider og under alle forhold er riktig å ha en felles ledelse for den internasjonale, kommunistiske bevegelsen, er jo det greit nok. Men *Komintern* må vurderes ut fra hvordan organisasjonen fungerte historisk i den perioden den var til.

FORSLAGET OG KRIGSFAREN

Det gjeldende partiprogrammet oppsummerer: «Det er no mest sannsynleg at rivaliseringa mellom dei to (USA og Sovjet) vil føre til ein tredje verdskrig som blir utløyst av den sovjetiske ekspansjonismen»(s.21). Dette standpunktet er endret slik i forslaget: «Faren for ein tredje verdskrig aukar» (s.24), og «Det er rett å seie at verda er truga av krig» (s.10). En tredje verdenskrig blir ikke lenger sett på som det mest sannsynlige, krigsfaren blir en tendens som øker på lik linje med f.eks. tendensen til revolusjon i den 3.verden (s.10).

Dette siste må åpenbart være feilaktig, den tredje verden er i dag først og fremst preget av en defensiv forsvarskamp mot imperialismen generelt og sosialimperialismen spesielt. Afghanistan, Kampuchea, Eritrea, Palestina, Nicaragua, - alle er eksempler på dette.

Forslaget er selvmotsigende i spørsmålet om styrkeforholdet mellom USA og Sovjet: «Sovjet har ein militarisert økonomi og den sterkaste militærmakta i verda» (s.9) og «Sovjet prøver å byggja opp ei militærmakt s er sterkare enn den amerikanske»(s.10).

Utviklinga i verden peker etter det jeg kan skjønne i dag enda sterkere enn i 1980, mot at Sovjet kommer til å løse ut en ny verdenskrig med Europa som hovedslagmark. Forslaget legger hovedvekt på at denne krigen kan *hindres*. «Folka i Europa kan verta ei kraft som hindrar at ein slik krig bryt ut, dersom dei går mot supermaktane» (s.15) og «Ei verkeleg frødsrørse må konsentrere seg om å samle krefter som kan *tvinge* supermaktene til å gi opp erobningsplanene sine» (s.14).

Her er militærprogrammet av 1979 og forslaget som ild og vann (eller som kommunisme og revisjonisme). Militærprogrammet slår fast: «Denne rivaliseringa (mellom USA og Sovjet) er nødt til å føre til en imperialistisk omfordelingskrig, for under imperialismen er det ingen andre midler enn krig som kan løse denne motsigelsen»(s.11).

Forslaget peker på faktorer det mener kan *hindre* krigen: Støtte til frigjøringsbevegelsene i 3.verden, motstand i Europa mot

sovjetisk press, støtte til folkene i Øst-Europa, styrket forsvarsevne mot Sovjet. Opp mot dette, Militærprogrammet: »Mao Zedong har gitt en klar prinsipiell sammenfatning av dette: - Enten fører krigen til revolusjon, eller så forhindrer revolusjonen krigen. - Det er bare seierrike sosialistiske revolusjoner i de to supermaktene, og først og fremst i Sovjet, som kan hindre den konkrete imperialistiske omfordelingskrigen som nå er i emning» (s.21).

Mao-sitatet foran er leninisme i konsentrert form, leninismen som hevder at det er de *indre økonomiske forhold* i hvert land og den ujamne utviklinga mellom dem, som er grunnlaget for imperialistiske omfordelingskriger.

Forslaget gir den leninistiske imperialismeteorien fullstendig på båten. Det bygger opp under ideene om at bare vi er er mange nok som organiserer oss i en «virkelig» fredsbevegelse, så kan Sovjet tvinges til ikke å starte noen krig. Hvilken supermakt disse ideene tjener i dagens situasjon, er det unødvendig(?) å minne om.

FOLKEKRIGSTRATEGIEN

Ordet «Folkekrig» er bare nevnt *ett* sted i Forslaget. Forfatterne kan kanskje dekke seg under at AKP(m-l)s militærprogram fortsatt skal gjelde. Men det er tross alt et lite avsnitt i kap.6 som heter «Oppgavene i kampen om Noreg vert dregne med i ein 3.verdenskrig» (s.25). Forslaget sier følgende om det som kan tolkes som å drive folkekrig: »Da må arbeiderklassen og det arbeidande folket slå seg saman med alle som vil slåst mot okkupanten og skape ein nasjonal einskapsfront og ein frigjeringshær. Vi må føra ein langvarig nasjonal-revolusjonær frigjeringskrig mot okkupantmakta». Her er ikke det viktigste kjennetegnet på en folkehær nevnt med et ord, nemlig kommunistpartiets ledende rolle.

Dette reiser bl.a. spørsmålet om hvorfor militærprogrammets prinsipielle standpunkter ikke er innarbeida i forslaget med full tyngde. Er det et prinsipp at partiet skal ha et eget militærprogram atskilt fra Prinsippprogrammet? Eller er det andre årsaker?

Militærprogrammet er i hovedsak et godt program, men partiet har de siste åra kommet *mye lenger* i å analysere folkekrigsstrategien anvendt på norske forhold. Det nye programforslaget kunne vært en utmerka anledning til å få med dette. Videreutvikling av den revolusjonære teorien basert på norske forhold, blir jo etter det jeg har skjønnet framheva som en av forslagens sterke sider.

Partiets analyse av den internasjonale situasjonen slår fast at utviklinga går mot en ny verdenskrig. Å behandle spørsmålet om partiets strategi i en krigssituasjon på 1/2 spalte, grenser derfor sterkt til dillettantisme. Men det er mer naturlig å tolke behandlingsmåten som et uttrykk for at forfatterne av forslaget mener at folkekrigs teori er et underordna spørsmål, muligens ut fra analysen at krigsfaren ikke er så overhengende som militærprogrammet og det gjeldende prinsippprogrammet vil ha det til.

KULTURREVOLUSJONEN

Kulturrevolusjonen har den seinere tida vært under harde angrep fra høyre. Kulturrevolusjonens «teori» har vært betegna som subjektivistisk og kulturrevolusjonens resultater som negative. Grunnlaget for kulturrevolusjonen, at klassekampen fortsetter under sosialismen og forutsetningene for den, at den blei iverksatt som et middel for å hindre kontrarevolusjon på et tidspunkt da klassekampen var inne i en kritisk fase, blir tillagt mindre vekt.

Forslaget nevner ikke kulturrevolusjonen med ett ord. Men om Maos analyse av årsaken til kontrarevolusjon i sosialistiske land sier forslaget (s.28): »Maos teorier var uferdige og har ikkje vorte stadfest av historia på dette feltet. Han greidde ikkje å analysere korleis dette vart til, og på kva måte ein skulle forhindre det». Summen av dette er en avvisning av kulturrevolusjonen og grunnlaget for den. At en teori er «uferdig» er bare svada. Ingen teori blir noen gang «ferdig». Å snakke om «ferdige» teorier er rein dogmatisme. At Maos teorier om kontrarevolusjonen ikke er stadfesta av historia, er umulig å svelge. Det er jo nettopp det de er, og blir daglig!

Maos teori om klassekampen under sosialismen. påvisninga av kampen mellom de to linjene i partiet, hans påpekning av at hovedfienden var «vandrere på den kapitalistiske vei» i høye stillinger i parti og stat, og hans parole for kulturrevolusjonen: «Bombarder hovedkvarteret», riktigheten av alt dette blir daglig bekrefta gjennom utviklinga i dagens Kina.

De tidligere «vandrere på den kapitalistiske vei», sitter nå med statsmakta, anført av Deng. Den ideologiske kampen og klassekampen har offisielt opphørt. Den økonomiske politikken blir gjennomført etter linjer som Mao pekte på ville føre direkte tilbake til kapitalismen (f.eks. oppløsningen av folkekommunene som økonomisk enhet). Kina oppretter partiforbindelser med revisjonistpartier verden over, det finnes ingen ideologiske sperrer i forhold til SUKP.

At kulturrevolusjonens seier var midlertidig, er greit. Dette viser historia. Men betyr dette at Mao ikke greidde å analysere årsakene til kontrarevolusjon, og at analysene hans av hvordan den kunne forhindres var feilaktige? Jeg kan ikke på noen måte se at dette var tilfelle. Mao kan sikkert kritiseres både for svakheter i undertrykkelsen av kontrarevolusjonære og for feil i mobiliseringa av massene. Men Maos bidrag til forståelsen av kampen mot kontrarevolusjonen er av svært stor betydning for kommunister over hele verden.

FORSLAGET TIL NYTT PRINSIPP-PROGRAM SEILER UNDER FALSK FLAGG

I forordet til forslaget (s5) legger forfatterne fram intensjonene med forslaget. Når det gjelder formen:

- å gjøre utkastet enklere i oppbygging
- å unngå detaljerte forklaringer
- å utelate definisjon av begreper som finnes i klassisk marxistisk litteratur

Når det gjelder innholdet:

- å få med det riktige hovedinnholdet i 1980-programmet
- å bygge ut forslaget på de områdene 1980-programmet er for allment eller helt mangler politikk.

Særlig formuleringene rundt å få med det riktige hovedinnholdet i 1980-programmet, er interessante. (Dette må da også gjelde militærprogrammet, som forfatterne mener fortsatt skal gjelde).

La oss se på hva en del kommentatorer i den offentlige debatten har sagt i denne forbindelse:

T.Andreasen i kommentardelen av forslaget (s.32): »Det som var et revisjonistisk høyrestandpunkt ved siste landsmøte: »Partiet skal ikke ha formelle særrettigheter i statsapparatet», er nå bygget inn i det nye UPP...» Hvis SK støtter disse punktene, så er det utmerket. Men det er i så fall et rundkast av dimensjoner.»

B.Braanen samme sted s.35: »Dette kapitlet liker jeg ikke, (Kap.3). Det er en iøyenfallende omvurdering i forhold til PP-80.» Morten samme sted s.43: »Det framlagte programforslaget er noe annet og noe mer enn ei nyredigering av tidligere prinsipp-program. Innholdsmessig har det foregått en «stille bevegelse» bort fra flere av de posisjonene partiet tradisjonelt har inntatt.»

E.Pedersen KK 13/6: »For min del er det helt klart at utkastet på svært vesentlige punkter har gått bort fra standpunkter partiet har stått på, ikke bare i 80-programmet, men så lenge partiet har eksistert.»

T.Mellum KK 29/6: »Å si at det nye forslaget bare inneholder redaksjonelle endringer i forhold til det forrige, er ren og skjær opportunistisme. Det innebærer et politisk linjeskifte av dimensjoner.»

P.Steigan KK 2/7: »Kamerat T.Øgrim sier i forordet at denne teksten (kap.3) er det som er mest likt det gamle programmet og militærpolitikken. Vel, det stemmer ikke.»

P.G.Gabrielsen KK 4/7: »Dette materiale (kap 1 og 3) reviderer

1980-programmet og militærprogrammet på vesentlige punkter.»

-Og som en avrundning T.Øgrim i Røde Fane 4-83, s.5: »Når det gjelder hovedinnholdet, representerer forslaget ikke noe brudd med det som står i 1980-programmet.....»Andre ting er i hovedsak uendra slik som væpna revolusjon, proletariats diktatur, vurderinga av sosialimperialismen, den internasjonale situasjonen, kommunistpartiets ledende rolle osv.»

Hvem har rett? Vel, studer forslaget og det gjeldende prinsipp-programmet og militærprogrammet og avgjør sjøl!

Mitt standpunkt er at forslaget som *helhet* er et fordekt angrep på de fleste sentrale punktene i den revolusjonære teorien. Det er fordekt fordi det gir seg ut for å stå på den kommunistiske teoriens grunn, mens det i formuleringer og vurderinger trekker mot høyre og havner på moderne-revisjonistiske standpunkter i de fleste viktige sakene. I stedet for åpent å reise spørsmålsteget ved en del standpunkter som tidligere har vært av prinsipiell natur, brukes det formuleringer som i beste fall kan tolkes på ulike måter, og i *alle fall* kan brukes slik: Men dette mente vi jo alt i 1984.

FORSLAGET TIL NYTT PRINSIPP-PROGRAM ER MODERNE REVISJONISTISK

»Revisjonisme er opportuniste som i ord kaller seg »Marxisme«, men i røynda kjemper mot verkeleg marxisme. Han fjernar alt i marxismen som er revolusjonært og farleg for borgarskapet.»

Moderne revisjonisme er revisjonisme som kallar seg marxist-leninistisk» og »kommunistisk.» (Prinsipp-programmet s.52,53).

»Revisjonisme, eller høyreopportuniste, er en borgerlig tankeretning som tilmed er farligere enn dogmatisme. Revisjonistene, høyreopportunistene, tjener marxismen med leppene. Også de angriper »dogmatismen«. Men det de i virkeligheten angriper er marxismens hovedinnhold.» (ma, gjengitt i »sitatboka« s.29., 1972 utg.).

En del reagerer på at forslaget blir betegna som moderne revisjonistisk. De fleste gjør vel det ut fra at de mener dokumentet er en verdifull videreutvikling av den kommunistiske teorien. Dette er i og for seg greit nok, det representerer uenighet i sak.

Andre reagerer med at »nå må vi få bort disse merkelappene» og »skal vi nå tilbake til kampen mot høyreavviket». Dersom en er så uforskammet å trekke fram et vedtatt partidokument som »Teser om høyreavviket» blir dette nærmest avleid som helt usaklig og utenfor diskusjonen. Disse personene bør erkjenne at det i partiet, *alltid* vil stå en kamp mellom riktige og feilaktige linjer. Dette er klassekamp. Å unnlate å kalle moderne-revisjonistiske standpunkter med sitt rette navn, er feig opportuniste og kan ikke forsvares på noen måte.

En av de viktigste lærdommene i den internasjonale kommunistiske bevegelsen er at hovedfaren for at et kommunistparti skal degenerere ligger i truselen fra den moderne revisjonismen.

Prinsipp-programmet sier dette slik (s62): »Fronten mot revisjonisme og opportuniste går gjennom AKP(m-l) sjølv og. I vår tid er det alltid stor fare for at eit kommunistparti som AKP(m-l) kan gå under eller bli eit revisjonist-parti. Derfor må AKP(m-l) føre indre politisk strid mot revisjonistiske tendensar og lære og kjenne og bruke marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning betre. Når det gjeld de marxistiske teoriene og politikken, kan ikkje AKP(m-l) gå med på å gjere kompromiss i prinsipp-spørsmål.»

For kommunistpartiet som jobber i kapitalistiske land, burde dette være lett å skjønne. Presset fra borgerskapet for å oppgi standpunkter som proletariats diktatur, væpna revolusjon, forsvaret av Stalin osv. har alltid vært enormt. Det samme gjelder presset fra ulike revisjonistiske og politiske grupperinger.

Den moderne revisjonismen er ideologien til det statsbærende partiet i verdens mest aggressive imperialistmakt som på kort varsel kan okkupere Norge. Desto høyere burde AKP(m-l)s gard mot moderne revisjonisme være. I det gjeldende programmet er det

behandlet som en egen del på 12 sider. I forslaget er det ikke nevnt engang! - Tilfeldig, en glipp? - Nei, dette er tatt ut bevisst. Øgrim sier i forordet til forslaget at programkomiteen har unnlatt å ta med en del definisjoner, begreper osv. Kampen mot opportunisten er sannsynligvis en del av dette. - Men dette er en intellektuelt sett ureddelig måte å føre politisk kamp på. Øgrim veit utmerket godt at å ta ut alt om kampen mot opportunisten er et politisk standpunkt og ikke en redaksjonell manøver.

Også i kapittel 8 i forslaget (s.30) er kampen mellom de to linjene i partiet prøvd å viska vekk så godt som mulig. Den er gjort til en fredelig diskusjon som kan føres i et »teselskap». Videre heter det at »det kan kome inn karrieremakarar og borgarlege politikare inn i partiet». Dette står i skarp motstrid til nåværende program som behandler spørsmålet under titelen: »Kamp mellom linjer i partiet». (s.122,123). »Det vil skje *oppatt og oppatt* at det dukker opp borgarlege politikarar og karrieristar innafor partiet som prøver å endre AKP(m-l) til eit borgarleg arbeidsparti, eit revisjonistisk parti.»

TIL SPØRSMÅLET OM STRUKTUREN I FORSLAGET

Å lage en stor diskusjon rundt dette, vil være en avsporing av debatten. Men det er ihvertfall viktig å avgrense seg mot en type argumentasjon i denne forbindelsen. Det er en argumentasjon som sier at »vi er uenig i svært mye av innholdet, men strukturen er så bra at vi får heller stille motforslag på punkt etter punkt. Det vil derfor være galt å kreve at dokumentet skal trekkes tilbake.» Disse kameratene overordner formen det politiske innholdet og reduserer den politiske kampen mot dokumentet som *helhet*, som et revisjonistisk angrep på partiets revolusjonære grunnlag, til en kamp om deler og enkeltformuleringer.

Ellers: Skal programmet være så kort som mulig, »skjært inn til beinet»? Jeg ser ingen grunn til det. Det er heller ingen grunn til at programmet ikke skal klargjøre og definere en del sentrale begreper. Øgrim gir i Røde Fane nr.4/83 f.eks. denne definisjonen på revisjonister (s5): »besteborgerlige salongradikalere». Her er det tydelig et behov for ei avklaring.

DEN VIDERE DISKUSJONEN

T.Øgrim i Røde Fane 4-83 s6: »Men la meg med en gang si at det er en type debatt jeg er forferdelig lite interessert i, og det er en »hvem-sa-hva-når» debatt. De som ønsker det, må gjerne føre denne debatten. Men regn ikke med meg som deltaker».

Dette er et utsagn som ikke lover godt. Det åpner mulighetene for at ledende kader kan skifte standpunkter i prinsipp-spørsmål over natta, uten på noen måte å føle seg forplikta til å begrunne dette, når de blir konfrontert med tidligere standpunkter. Det sier seg sjøl at dette ikke er holdbart i en viktig debatt i et kommunistparti. Ingen skal ha den eksklusive retten til å nekte å delta i debatten om sine egne tidligere standpunkter. Personer som likevel hevder slike standpunkter, har ikke krav på å bli tatt seriøst.

Den videre diskusjonen bør bli skarp i innholdet, motsigelsene må stilles så klart som mulig og fokuseres på den kampen som *alltid* vil foregå i et kommunistparti, mellom ei borgerlig og ei proletarisk linje.

Det er viktig å understreke at *hensikten* med en slik diskusjon ikke er å stemple den og den som revisjonister, men å kritisere linjer og standpunkter som representerer *brudd* med den kommunistiske teoriens prinsipper.

En slik diskusjon bør *ingen* som vil spille med åpne kort, være redde for. Tvert i mot, dersom flertallet av medlemmene blir mobilisert til å delta aktivt i denne diskusjonen, vil det føre til en viktig heving av det ideologiske nivået og en kraftig oppblomstring av det interne partilivet.

Dersom diskusjonen om forslaget blir redusert til en diskusjon om endringer og tillegg, og ikke blir anerkjent som det den virkelige er,

en linjekamp, viser det at AKP(m-l) har kommet svært kort i forståelsen av den kommunistiske teorien overhodet. Et AKP(m-l) som ikke tåler en slik linjekamp, fortjener ikke betegnelsen kommunistparti.

PRINSIPP-PROGRAMMET MÅ TREKKES TILBAKE

Forslaget bryter på avgjørende punkter med den kommunistiske teoriens grunnprinsipper. Spesielt alvorlig er det at kampen mot

revisjonismen er radert vekk.

Sentralkomiteen må vedta å trekke forslaget tilbake. Det må nedsettes en ny programkomite med medlemmer som f.eks. E.Pedersen, Morten og andre som har markert seg i debatten mot forslaget.

Alternativt må prinsipp-programmet av 1980 og militærprogrammet av 1979 legges til grunn for diskusjonen og endringsforslag.

R.

REFERATER FRA SOMMERLEIREN PÅ SKARNES 1983

REFERAT FRA

PRINSIPP-PROGRAM-VERKSTED OM KVINNEPOLITIKK,
RØD FRONTS SOMMERLEIR PÅ SOLBAKKEN 22.7.83.

Diskusjonen tok utgangspunkt i signaturen ASSA's kritikk av prinsippprogramutkastet. Møtet ga sin tilslutning til denne kritikkenes vesentligste punkter: at prinsippprogramutkastet representerer et tilbakeskritt i forhold til 80-programmet, som i hvert fall forsøker å gi en helhetlig framstilling av kvinneundertrykkinga og vilkåra for frigjøring. Det er ikke mulig å slå opp i programutkastet for en sammenfattende framstilling av partiets kvinnepolitikk, for å finne ut det må hele programmet finleses. Langt alvorligere er imidlertid innholdet i det som presenteres. Vi finner grunn til å stille spørsmålstegn ved om forfatterne overhodet har fulgt med i den politiske og teoretiske debatten som har foregått rundt kvinnespørsmålet siden forrige landsmøte. Formuleringer av typen: "kvinnene vert no dregne ut frå husarbeidet og inn i produktivt arbeid" etc. (s. 8 i utkastet, min uthevn.) bidrar utvilsomt sterkt til denne oppfatning. Likeledes det faktum at spørsmålet om den kjønnsmessige arbeidsdelinga og familien som økonomisk enhet ikke er tatt opp til behandling. Dette går direkte på spørsmålet om grunnlaget for kvinneundertrykking og dermed også forutsetningene for frigjøring. På dette området er det blitt drevet viktig teoretisk arbeid de siste par - tre åra (jfr. G. Hagemanns artikler i Røde Fane), men mye står fortsatt uavklart. Hvorfor er det ikke tatt med, slik at man i partiet nå kunne fått en fruktbar diskusjon om de mest avgjørende spørsmåla for vår strategi i kvinnekampen?

Videre ser man i utkastet en nokså gjennomgående tendens til å uteglemme kvinneperspektivet der hvor det naturlig hører hjemme (se f.eks. behandlinga av arbeidsdelinga s. 13 og opprømsinga av strategisk viktige grupper s. 16).

Med utgangspunkt i ovenstående stilte vi følgende spørsmål til debatt: Hva er utelatelser av kvinneperspektivet i prinsippprogramutkastet og partiets profil forøvrig, uttrykk for? Og hvordan kan den bekjempes? Det ble pekt på at svært mye av kvinneundertrykkinga i partiet ikke foregår åpent, gjennom kamp om linjer og posisjoner. Dette reduserer mulighetene til å kjempe seg fram til enhet, evt. kompromisser. På litt sikt er dette en trussel mot enheten i partiet. Dette standpunktet ble spissformulert slik: "De som har skrevet dette utkastet er ikke våre ledere".

Det ble også satt søkelys på mannlige kommunisters holdninger til sine kvinnelige kamerater. Disse mennene slåss hardt mot påvirkning av borgerlig tankegods hos seg sjøl i andre sammenhenger (f.eks. i faglige tillitsverv) og evnen til innlevelse og solidaritet med undertrykte folk verden over ligger til dels på et høyt nivå. Hvorfor slår disse positive egenskapene så lite ut i forhold til kvinner som undertrykt gruppe? Vi mente svaret på dette ligger i at mannen har reelle, materielle fordeler av å opprettholde kvinnekjønnnet som annenrangs, og at det således ikke bare er snakk om borgerlig ideologi, men en spesifikk ideologi som springer ut av at menn i vårt samfunn har makt over, og privilegier, i forhold til kvinner. Hva disse privilegiene består i, ble lite konkretisert, men plenumsdebatten på leiren ble trukket fram som et eksempel på herskerteknikken, nemlig usynliggjøringa. En nokså ekstrem mannsdominans ga en debatt på menns premisser, utfra menns erfaringer. Hvis kvinner enkeltvis skal kunne hevde seg i slike situasjoner, blir det på menns premisser, dvs. hun vil uvilkarlig sjøl tendere mot å utelate kvinneperspektivet. Jenter får

ikke makt som jenter.

Samtidig ble det understreket at arbeiderklassen (og partiets) menn og kvinner har grunnleggende felles interesser i forhold til å avskaffe det kapitalistiske utbyttingssystemet og opprette sosialismen. Kvinnene utgjør en stadig større yrkesaktiv del av arbeiderklassen. Dette betyr at det å utvikle partiets politiske linjer i forhold til den kvinnelige del av arbeiderklassen er blitt mer avgjørende enn før. Borgerskapet vil utnytte splittelsen mellom den kvinnelige og mannlige del av klassen og således hindre klassekampen (jfr. deltidsarbeid, manglende fagorganisering blant kvinner etc.). I en slik situasjon er kvinnekadernes stilling i partiet spesielt viktig fordi de er de eneste som kan mobilisere arbeiderklassens kvinner til kamp. Men dette forutsetter at partiet konsolideres på et atskillig høyere nivå kvinnepolitisk enn det som er tilfelle i dag. Dette kan ikke kvinnekadern klare alene. Nettopp derfor er det også så skadelig at prinsippprogramutkastet gir så dårlig teoretisk utgangspunkt for å føre diskusjonen videre. Det ble imidlertid skissert noen problemstillinger som vi mente ville være fruktbare i den videre diskusjonen av prinsippprogramutkastet:

- Hva er grunnlaget for kvinneundertrykkinga og (hermed) forutsetningene for frigjøring? Stikkord: privateiendommen, den kjønnsmessige arbeidsdelinga, familien som økonomisk enhet.
- Hvordan tjener kapitalistene på kvinneundertrykkinga? Stikkord: på arbeidsmarkedet, "gratis" reproduksjon, politisk/ideologisk.
- Hvordan tjener menn på kvinneundertrykkinga? Materielt i familien og på arbeidsmarkedet. Under sosialismen?
 - ER det slik at kvinnene er blitt en mer avgjørende kraft i klassekampen og i kampen

for sosialismen? Dvs. muligheten for kvinnene som a) drivkraft, b) splittende kraft i klassekampen.

Møtet hadde liten tiltro til at en rasende kritikk fra oss ville føre til resultater. Vi samla oss derfor om følgende konkrete krav for å tvinge fram en diskusjon om kvinnespørsmålet:

- Vedtektsfesta særrettigheter for kvinner i partiet. (Ennå ikke konkretisert.)
- Rett til særegen kvinneorganisering for å sikre at kvinneperspektivet kommer fram i alle diskusjoner i partiet på alle nivå. Konkret forslag i den forbindelse: KU arrangerer landskonferanse for kvinner i partiet før landsmøtet for
 - a) å sikre seg mot "usynliggjøring" på landsmøtet,
 - b) sikre at prinsippprogrammet får en analyse av kvinnespørsmålet som partiet kan samles om,
 - c) forberede kvinnene til å ta aktiv del i alle diskusjonene på prinsippprogrammet.
- Flere Dokkakurs for bare kvinner. Spesielt i politisk økonomi og historisk materialisme.
- Sikre kommunikasjon KU - FU til felles nytte. KU kan ikke begrense seg til et teoretisk utredningsorgan. Få i oppgave å sikre at kvinners særinteresser kommer fram på alle områder og nivåer.
- Det bør lanseres ei kampanje i partiet nå, for å bringe erfaringene her videre til hele partiet og å reise kjønnskampen på et kommunistisk grunnlag.

Ylva Solbakken

PROGRAMVERKSTEDET - ØSTLANDSLEIREN

Dette er et forsøk på å sammenfatte de dominerende synspunktene på sosialismekapitlet i forslaget til prinsippprogram. Sammenfatninga er formulert ut av Kari og Bård og står for deres regning.

Kapittel 2, side 13: "Uten atterhald må den sosialistiske revolusjonen skriva på si fane at han er ein revolusjon for nasjonal frigjering, demokrati og menneskerett." Her er spørsmålet "for hvem" helt fraværende. Demokrati og menneskeretter svever som abstrakte, problemløse og klasseløse begreper, urørt av menneskehender. Jeg mener at grunnholdninga i sosialismekapitlet er preget av det samme:

mer opptatt av

- det reine demokratiet enn hvordan sikre arbeidermakt
- liberale friheter for et ubestemt "flertall" enn å sikre at arbeiderklassen som klasse har styringa
- parlamentarisk sosialisme enn klassegrunnlaget for revolusjonen
- å liste opp demokratiske rettigheter for det store folkeflertallet enn å sikre at de demokratiske rettane blir redskaper for arbeiderklassen.

For at programutkastet skal kunne gå inn på klasseinnholdet i proletariats diktatur er det nødvendig med en klar klasseanalyse, som slår fast arbeiderklassens historiske ledende rolle, både i revolusjonen og den historiske oppbyggingen, og som behandler de nære allierte både som oppsluttede og vaklere i forhold til proletariats diktatur, og som går inn på hvem som er mulige allierte. Uten en slik klasseanalyse er det lett å ende ned på disse formuleringene (alle brukt i utkastet): det arbeidende folket, arbeidsfolk, arbeiderklassen, fleirtallet av dei som arbeider, folkefleirtallet, fleirtallet, det store folkeflertallet, folket.

Etter at en har avklart klassegrunnlaget for proletardiktaturet må en se alle tiltak for sosialismen utifra "for hvem?". De ulike tiltak må problematiseres i programmet istedenfor å stå som abstrakte klasselause størrelser.

Eksempler:

1. Ytringsfrihet.

For eksempel: fri publikasjon og diskusjon - ypperlig - men hvordan skal proletariats diktatur herske over media??? Hvordan skal arbeiderklassens ideologi dominere og arbeiderklassens forskjellige avskygninger få meste spalteplass? Kan ikke det komme i motsetning til at Per Egil Hegge får publisere hva han vil? Må ikke prinsippprogrammet ta stilling til denne motsigelsen?

Å love fri publikasjon uten å ta stilling til klasseinnholdet er i beste fall løftepolitikk - i verste fall å sette Heggens rettigheter høyere enn arbeiderklassens makt.

2. Personlig individuelt rettsvern

Fint - men hvordan rette jussen inn på å straffe borgerskapets forbrytelser og som omskolere arbeiderklassens kriminelle istedenfor dagens system. Er ikke innholdet i lovene noe viktig?

Det er positivt å legge vekt på demokratiske rettigheter - men klassespørsmålet er overordnet.

Programmet må gå grundigere inn på arbeiderklassens organisasjoner for maktutøvelse. Kommunistpartiet må behandles først og fremst som arbeiderklassens viktigste maktmiddel - ikke først og fremst som et problem.

Vi er klar over at det finnes mange formuleringer i programmet som peker i retning av det vi understreker her. Poenget vårt er at det er motstridende tendenser og ikke stenger for borgerligdemokratiske tolkninger. Mangel på klare standpunkter åpner for at den herskende ideologien skal få innpass i våre rekker.

Konklusjon

Programdelen om sosialismen må helt skrives om med utgangspunkt i hvordan proletariatet skal erobre og holde på makta.

KOMMENTARER TIL AVSNITTET "PROLETARIATETS DEMOKRATISKE DIKTATUR", kap. 5, s. 19.

For det første må det slås fast at det er arbeiderklassen og ikke "det arbeidende folket" som skal lede utviklinga av den sosialistiske økonomien. Videre er grunnlaget for å sikre arbeiderklassens ledelse av staten å bryte ned arbeidsdelinga. Så lenge arbeidsfolk må jobbe 8 timer om dagen nytter det ikke å delta i styring av staten. Kampen for å bryte ned arbeidsdelinga må føres langs to linjer: grunnlaget er å utvikle produktivkreftene, men en forutsetning er også å revolusjonere overbygninga. Her kommer erfaringa fra kulturrevolusjonen inn. Det er viktig å understreke at sosialismen i Norge som et hvert annet samfunn utvikler seg på grunnlag av en motsigelse mellom produktivkreftene og produksjonsforholda. Når den sosialistiske revolusjonen har fratatt borgerskapet eiendomsretten over produksjonsmidlene er det første skrittet tatt på en vei som skal revolusjonere samfunnets overbygning. Å starte en norsk kulturrevolusjon blir derfor viktig så snart de mest grunnleggende materielle behova til det sosialistiske Norge er dekket. Det materielle grunnlaget for en vellykka norsk kulturrevolusjon er mye bedre enn for den kinesiske.

KOMMENTARER TIL AVSNITTET "NORGE ER AVHENGIG AV VERDENSMARKEDET", kap. 5, s. 18.

Jeg mener hovedlinja etter en sosialistisk revolusjon i Norge i spørsmålet om forholdet mellom "åpen økonomi" og sjølberging, må være å gjøre Norge mest mulig usårbar for utpressing fra imperialismen. Det er et faktum i dag at Norges økonomi er avhengig av verdensmarkedet og at denne avhengigheten sannsynligvis vil bli sterkere før en sosialistisk revolusjon, men dersom vi ikke har ei linje for å endre dette etter revolusjonen, vil en imperialistisk handelsboikott få alvorlige følger for sosialismens framtid.

OPPSUMMERING FRA PRINSIPPROGRAMVERKSTEDET PÅ
SKARNES SIN GRUPPE OM:

Kap. 3: Kampen mot supermaktene og krigen

Innledningsvis ble det framholdt 4 motsigelser
til kapitlet:

a) Verdenssituasjonen. De 4 grunnleggende mot-
sigelsene. Hvilken er den viktigste i dag?
Programforslaget (PPF) har ikke tatt direkte
stilling, men synes å mene at den går mellom
supermaktene og den 3. verden? I 1980-programmet
står det at hovedmotsigelsen i verden går mellom
de to supermaktene (s. 21). Har situasjonen
endra seg i løpet av de siste åra?

b) Lever vi i ei førkrigstid eller i en åpen
situasjon? Her er det snakk om en verdenskrig,
og spørsmålet følger av pkt. a). Hvis rivali-
seringa mellom supermaktene er hovedmotsigelsen
i verden, er det sannsynlig at nyoppdelinga bare
kan skje ved krig. Hvis hovedmotsigelsen går
mellom supermaktene og den 3. verden, er ikke
"førkrigstid" et riktig perspektiv. Da vil
regionale kriger, direkte eller indirekte retta
mot supermaktene, være det viktigste.

c) Hva er hovedlinjene for det anti-imperia-
listiske arbeidet vårt? Dette følger også av
pkt. a). 1980-programmets kap. 3, pkt. a er
kalt "Kreftene må samles mot Sovjets krigs-
politikk", mens PPFs første underpunkt til kap.
3 er "Kreftene må samles mot de to supermaktene".
Spørsmålet blir da om kampen mot USA-imperia-
lismen på verdensbasis er like viktig som
kampen mot sosialimperialismen? Hvis svaret er
bekreftende, får dette mye å si for vår praksis
og prioritering av krefter i det anti-imperia-
listiske arbeidet.

Dette er tre problemstillinger det eksisterer
motsigelser på i forhold til PPF. Gruppen fikk
imidlertid ikke tid til å ta for seg disse spørs-
måla lenger enn å reise dem. Tida ble brukt til
å stille og diskutere følgende:

d) Hva kan hindre eller utsette en 3. verdens-
krig? 1980-programmet sier: "Verden er svanger
med krig" (s. 21) og "Det er nå mest sannsynlig
at rivaliseringa mellom dem (supermaktene) vil
føre til en tredje verdenskrig som blir utløst
av den sovjetiske ekspansjonismen" (s. 21).

PPF påpeker også at "faren for en tredje verdens-
krig øker" (s. 14, 2. spalte). Men PPF går der-
etter løs på å forklare hva som kan forhindre/
utsette krigen (kriger). Saken er ikke entydig,
(den kan tolkes i flere retninger), men vi
tolker hovedinnholdet dit hen at verdenskrigen
kan stoppes: "Sjøl om kriger kommer til å bryte
ut igjen og igjen så lenge imperialismen finnes,
så er det mulig å stoppe en konkret krig". Så
langt så vel, men dette blir mer innretta på den
store krigen, når følgende står: "En virkelig
fredsbevegelse må konsentrere seg om å samle
krefter som kan tvinge supermaktene til å gi opp
erobningsplanene sine" (s. 14, 2. sp), og "Folka
i Europa kan bli ei kraft som hindrer at en slik
krig (storkrig) bryter ut, dersom de går mot
supermaktene" (s. 15, 1. sp). Mellom disse
sitatene blir kriteriene for en virkelig freds-
bevegelse listet opp. De skal støtte fri-
gjøringsbevegelsene, de anti-imperialistiske
kreftene må forene seg internasjonalt, styrke
det nasjonale invasjonforsvaret og kjempe mot
eget borgerskaps imperialistisk politikk. PPF
bruker mye plass på den virkelige fredsbevegelsen
og gir dermed inntrykk av, uten å ta stilling
direkte, at en slik bevegelse er praktisk mulig
og at den vil kunne stanse en ny verdenskrig før
den begynner.

Vårt utgangspunkt er at årsaken til krig ligger
i imperialismens natur, i forskjellige staters
ujamne utvikling økonomisk, politisk og militært.
Med et slikt utgangspunkt vil en ny omfordelings-
krig mellom supermaktene ikke kunne hindres av
noen fredsbevegelse. Et unntak i vår tidsepoke
ville kunne være revolusjoner i en eller begge
supermaktene, noe som synes ganske usannsynlig

i dag. Dette så lenge vi snakker om å hindre krigen.

Vi mener med andre ord at PPF tar feil når det ut fra subjektive årsaker (en reell fredsbevegelse) mener at den store krigen kan forhindres.

Så til spørsmålet om krigen kan utsettes. Det kan den utvilsomt, men under hvilke omstendigheter? Og ikke minst: Er disse omstendighetene så aktuelle i dag at det er riktig å trekke dem fram som ønskelig og sannsynlig utvikling (ved å vie dem så stor oppmerksomhet)?

Krigen kan utsettes ved å utvikle virkelige fredsbevegelser som legger hovedvekta av arbeidet på støtte til anti-imperialistiske kamper, effektiv kamp mot supermaktene og styrking av nasjonale okkupasjonsforsvar uavhengig av supermaktene. Men for at dette skal kunne ha noen betydning må det dreie seg om en internasjonal front, - en front som rommer store deler av verden. Situasjonen i verden i dag tilsier ikke

at noen slik front er sannsynlig. Snarere tvert om. Europa ser ut til å knytte nære økonomiske bånd til Sovjet. Fredsbevegelsen fungerer i dag til forsoning med verdens aggressor nr. 1. De fleste steder i verden er årvåkenhet overfor supermaktene ikke særlig utviklet, med noen positive unntak i den 3. verden med Kina i spissen.

Med andre ord: Den virkelige fredsbevegelsen har ganske trange kår. Det er derfor feilaktig å vie den så stor plass, og dermed betydning, som hele dette kapitlet i PPF gjør.

På grunnlag av dette, samt uklarheten som kapitlet sprer omkring de innledende punktene tatt opp her, mener gruppa at kapitlet bør skrives om.

Konkrete endringsforslag kommer derfor ikke i denne omgang fra sommerleirgruppa.

Tor Solbakken

NOEN SYNSPUNKTER PÅ PRINSIPPROGRAMFORSLAGETS
BEHANDLING AV PARTIETS ROLLE UNDER SOSIALISMEN

Diskusjonen om partiets rolle under sosialismen har de siste 25 åra vært fullstendig dominert av degenerasjonen av partiene i Sovjet og Østeuropa. Dette må også ligge under behandlingen av punktet i prinsippprogrammet, sjøl om det i likhet med andre saker, ikke kommer særlig klart fram. Så vidt jeg kan skjønne fins det tre forskjellige kanter en kan angripe dette problemet fra.

Den første kanten er de kulturrevolusjonære metodene som Mao tok initiativet til i Kina, og som var en viktig forutsetning for at ml-bevegelsen vokste fram i Norge og i vesten for øvrig. At kulturrevolusjonen seinere har lidd nederlag må nødvendigvis skape teoretiske problemer for bevegelsen vår.

En annen angrepsvinkel er den Lars bruker her på leiren og som Pål Steigan har brukt i forskjellige artikler. Den går ut fra at svakhetene i demokratiet under sosialismen skyldes den nødvendige arbeidsdelingen mellom arbeidere og administratorer. Denne arbeidsdelingen kan bare avskaffes gjennom utvikling av den økonomiske basisen, og følgelig må den sosialistiske staten prioritere utvikling av produktivkraftene og ikke den politiske kampen i samme grad som under kulturrevolusjonen. Som et hovedprinsipp for hele den sosialistiske epoken er jeg enig i dette synspunktet. Problemet er bare at denne utviklingen tar lang tid, svært lang tid i et u-land som Kina, men også lang tid i et sosialistisk Norge. I mellomtida kan partiet degenerere og kapitalismen gjeninnføres.

Den tredje angrepsvinkelen mener jeg prinsippprogrammet tenderer mot, sjøl om graden av denne tendensen er litt vanskelig å avgjøre. Den ser partiets makt som et problem i seg sjøl og forsøker å begrense den gjennom forskjellige tiltak. Et ekstremt uttrykk for dette er forskjellige anarkistiske eller antiautoritære grupperes to-

tale avvisning av makt til partiet.

Så langt går sjølsagt ikke på langt nær prinsippprogrammet. Men dets vektlegging av representative organer etc. uten å gi dette en klar plass i forhold til kampen mot borgerskapet åpner i alle fall en dør i denne retningen som jeg mener må stenges. Jeg deler Mortens, og andres kritikk på dette punktet. Det som er klart er at partiet må ha en meget sterk, reell makt som det stadig må føre kamp for å beholde. Taper det denne kampen, vil kapitalismen bli gjeninnført via andre kanaler enn partiet, fredelig eller voldelig.

Jeg mener vi må søke løsningen på disse problemene ved å kombinere de to første angrepsvinklene. Vi må studere kulturrevolusjonen på ny, fordi den er et enestående forsøk på å løse disse problemene om Kina er aldri så forskjellig fra Norge. Prinsippprogrammet tar etter min tolkning fullstendig avstand fra Maos innsats på dette området på side 28 og roser den på side 27. Jeg mener at en avveining av gode og dårlige sider vil måtte føre til at vi må bedømme både Maos ideer her og kulturrevolusjonen som positiv, men med store feil som til slutt førte til nederlag. Jeg er i mot å vedta noe nytt prinsippprogrampunkt om partiet under sosialismen før vi greier å ta med noen slike avveininger.

Kåre

HVA ER HENSIKTEN MED ET PRINSIPPROGRAM?

Det må selvfølgelig streke opp målet vårt og prinsippene vi skal bruke for å nå det. I et borgerlig samfunn ligger et konstant press på kommunistpartiet for å godta borgerlig ideologi. Særlig i land som Norge hvor den ideologiske makta til borgerskapet er så stor er det viktig at et prinsippprogram klart avgrenser oss fra borgerlig ideologi. I den grad dette står i motstrid til å lage et kort lettspiselig propaganda-dokument mener jeg den ideologiske KLARHETEN må gå foran. Propagandaskrifter er noe annet.

PRINSIPPROGRAMFORSLAGET ER ET ULLENT KOMPROMISSFORSLAG

Et eksempel - Særrettigheter for partiet. Dette var en sentral diskusjon i 1980. Nå går forslaget utenom bøygen.

Sitat 1: "Med dette meiner vi ikkje at eit revolusjonært kommunistisk parti skal ha krav på å diktera over regjeringa og fastsetja politikken."

Tolkning: Ingen former for særretter for partiet.

Sitat 2: (dersom fare for kontrarevolusjon)...

"I så fall vil kommunistane alliera seg med andre som vil forsvare sosialismen og med alle middel hindra at kapitalismen vert attreist."

Tolkning: Om nødvendig skal kommunistpartiet skyve hele det proletariske demokratiet til side for å redde sosialismen - partiet har særrett til å gjøre alt for å hindre kontrarevolusjon.

En gummistrikk kan ikke tøyes så langt som tolkningene av programmet på dette punktet. Lignende eksempler kan finnes i mengder.

I tillegg til at dette neppe kan sies å være den klarhet som vi trenger for å avgrense partiet fra borgerlig ideologi så er det et dårlig utgangspunkt for diskusjon. En diskusjon trenger klart formulerte uenigheter for å komme i gang. Å presentere et ullent kompromiss er vel så fjernt fra et slikt debattutgangspunkt som vel mulig. Ett opplegg for programdiskusjon må vel - etter mange års diskusjon - snart være i stand til å presentere forslag opp mot hverandre på sentrale punkter. Hvorfor gjøre kompromiser i utgangspunktet? Det isolerer i særlig grad debatten til de som har fulgt med å kan tolke ulla. Det hindrer programdiskusjonen til å utvikle seg til en massebevegelse.

Krav: Sentralkomiteen må snarest utarbeide materiale som presenterer de sentrale uenighetene i partiet om partiet om programmet.

Kari og Bård

Forsettelse fra side 50

klassen ikke er trukket fram i programutkastet. En slik massemobilisering ville likne på kultur-revolusjonen i Kina, og den har programskriverne lite til overs for. Derfor henfaller utvalget til billig Stalin-hets. Sosialismens historier fra Komintern til Krutsjov fortjener en mer dialektisk framstilling i et kommunistisk prinsippprogram enn det som er tilfelle i dette utkastet.

Per Nybakk